

ahitbeszélgetései

Süveges Gergő és vendégei a Szent Imre Házban

Szentimreváros Kétezerhárom

ahitbeszélgetései

Süveges Gergő és vendégei a Szent Imre Házban

SzentimrevárosKétezertizenhárom

Köszönetet mondok...

*feleségemnek, aki a háttérrel biztosítva támogatta
a beszélgetések és a könyv létrejöttét,*

mindazoknak, akik vállalkoztak az „áldozat” szerepére,

*segítőimnek (Szűcs Ilona, Greguska Tamás),
akik a leiratokat készítették,*

*Csányi Tamásnak a könyvtervéért
és a nyomdai előkészítésért,*

Urr Ipoly atyának a lehetőségért.

VARGA ZS. ANDRÁS 9

TÖLGYESI ALBERIK 33

URR IPOLY 53

KATÓ CSABA ÉS BELLAVICS ÁGOTA 75

CSIKÓS TAMÁS ÉS CSIKÓS ÉVA 103

LENGYELNÉ STRÓBL KATALIN 125

TÖRÖK TAMÁS ÉS JORDÁN KATA 129

CSÁNYI TAMÁS 153

SÜVEGES GERGŐ ÉS RUDAN MARGIT 171

Éltető gyökér

Mi, katolikusok örömmel vesszük, ha hierarchikus vezetőink utat jelölnek ki számunkra. XVI. Benedek pápa – ma már történelminek is felfoghatóan – meghirdette a „Hit évét” egy olyan katolikusság számára, ami egyre erőteljesebben hasonul a bennünket körülvevő világhoz. Mennyire leszünk képesek megőrizni azonosságunkat és hitünket környezetünkben? A nemrég megjelent *YouCat – A katolikus egyház ifjúsági katekizmusa* hátlapján féltő aggodalommal, de reménnyel telve sóhajt fel: „A szüleitek nemzedékénél sokkal mélyebb gyökerű hitre van szükségetek.” Ebben láthatjuk az aggodalmat, de a buzdítást is. Az aggodalom a múltra vonatkozóan, hogy ennek évtizedei nem teremtették meg annak lehetőségét, hogy egy-egy nemzedék fejlődjön, előrelépjen hitének megerősítésében, de a társadalmi, politikai és történelmi változások sem tudták segíteni, hogy hitünk megfelelő mélyen ereszen gyökeret. De benne van a buzdítás is: menjünk tovább, és a fiatalabb nemzedék akarjon többet tudni katolikus hitéről.

Nagy erővel vetettük bele magunkat ebbe a tematikus évbe. Engem is inspirált, hogy újra tudom értékelni, magam számára is erőteljesen meg tudom fogalmazni, mit jelent a hitem az ötödik iksz felé. Fel merem-e tenni az önkritikus, felkavaró kérdéseket Isten létével, a kinyilatkoztatással, az örök élettel kapcsolatban? Szembe merek-e nézni azzal,

hogy bizonyos kérdések ma mást jelentenek és ki-
mozdítanak a megszokottság biztonságából?

A Szent Imre Plébánia hívei számára ezért gazdag
esztendő-t készítettünk elő. Aki részt vett az előadá-
sokon, beszélgetéseken, a katekéziseken, az áldá-
sokban, a zenei rendezvényeken, az megtapasztal-
hatta a hívő világ gazdagságát. Ennek volt egyik ré-
sze a kezünkben tartott kötet alapjául szolgáló be-
szélgetéssorozat. Köszönet a szervező-szerző Süve-
ges Gergőnek és a résztvevőknek, hogy feltárták hi-
tük mélységeit, és mindezt a nyilvánosság előtt tet-
ték. Osztottak, ajándékoztak; mi pedig kaptunk bő-
ven, gazdagon.

Úgy érzem, a Hit éve lendületét megtörte a pápa-
váltás. Mintha a hitünk megújításáról áthelyeződött
volna a hangsúly az egyház arculati reformjára: új
pápával új üzenetet megfogalmazni a világ számá-
ra.

A Hit éve 2013 októberében ér véget. A szentimre-
városi katolikusok ennek a kötetnek a kiadásával
emlékeznek: tettek valamit azért, hogy egymást
erősítve katolikusságukat is erősítsék, és tovább
építsék a jövő keresztény közösségét.

Urr Ipoly O. Cist. plébános

2012

közepén, a hit éve közeledtével azon gondolkodtam, hozzá tudok-e tenni az év plébániai programjaihoz valamit, ami eddig nemigen volt, ami talán többek örömére és épülésére szolgál – netán még a közösséget is erősíti. Akkor fogalmazódott meg a gondolat: tartsunk pódiumbeszélgetést azokkal, akik a plébánia szempontjából meghatározóak. Ugyanakkor ezek a beszélgetések ne „okos”, értelmiségi eszmecserék legyenek, hanem a szív mélyéből jövők: lelkeket és szíveket vizsgálók. Beszélgessünk arról, ami mindenki számára a legszemélyesebb: istenkapcsolatról, hitről, érzésekről, vágyakról, fordulópontokról, sikerekről és kudarcokról.

Olyanokkal sikerült leülnünk egy-egy órára a Szent Imre Házban, akiket mi, Szent Imrések mindannyian ismerünk. Vagy azt gondoljuk róluk. Ők pedig most nagyon őszintén megmutatták azt az oldalukat is, amelyiket eddig kevésbé ismertük.

A hónapról hónapra kibontakozó élet- és hittörténetek talán erőt, bátorítást, vagy egyszerűen ötleteket tudtak adni mindnyájunknak – a saját hitünk, a saját istenkapcsolatunk vonatkozásában.

Sosem gondoltuk, hogy a beszélgetésekkel azt kellene mondanunk bárkinek: így kell ezt csinálni.

Legfeljebb azt: így is lehet.

Hálás vagyok mindazoknak, akik vállalták az őszinteséggel együtt járó bizonytalanságot, olykor fájdalmas szembesülést, vagy éppen felszabadult

örömöt – és a nagyszámú hallgatóság előtti megnyílás kockázatát. Még akkor is, ha a kimondott mondatokat csak azoknak a szerencséseknek szánták, akik akkor, ott, személyesen hallhatták. Mert vannak mondatok, amelyeknek megváltozik a súlyuk, mihelyt leírjuk őket – és ez a súly akkor már a beszélőn kívül másokat is nyom. Ami ki-
maradt, ezért maradt ki a könyvből.

Nem változtattam a beszélgetések időbeli sorrendjén. És azon a körülményen sem, hogy a helyszínen a hallgatóságnak is módja volt kérdéseket megfogalmazni. A szerkesztői önkény ezeket a kérdéseket és a rájuk született válaszokat is – így vagy úgy – beépítette az írott szövegekbe.

Arra kértem a beszélgetőtársakat, rövid visszaemlékezésben írják meg, hogyan érintette őket a felkérés, és milyen érzésekkel gondolnak vissza a beszélgetésre. Köszönöm azoknak, akik megtették: írásuk a beszélgetések után olvasható.

Számomra nagy öröm és megtiszteltetés, hogy részese lehettem ennek a folyamatnak. Még akkor is, ha – amire nem számítottam – végül sor került a „hóhér akasztására”.

Kívánom Önnek, kedves Olvasó, hogy találjon e gondolatok között olyat, amelyik elkíséri, megmozgatja, nem hagyja nyugodni, felpiszkálja. Ha így lesz, akkor volt értelme.

2013. november 5-én, Szent Imre ünnepén.

S Ü V E G E S   G E R G Ó

Olyannyira irgalmas, hogy úgy érzem, mintha sírna, hogy igazságosnak is kell lennie néha

█

Varga Zs. András a marxizmus hitébresztő hatásáról, a közönség nélkülözhetetlenségéről, egy Markó utcai fészületről és Tamás testvér hacukájáról.

█

Lássuk csak a hivatalos életrajzodat... tanszékvezető egyetemi tanár a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen, a legfőbb ügyész helyettese, képviselő testületünk világi elnöke, ciszterci oblátus – rendi neve Tamás –, nő, egy 11 és egy 9 éves lány édesapja. Ez az, amit kívülről, távolról látunk rólad. De vajon hogyan határozod meg te saját magadat: ki vagy te?

Nyilván ezek mind részei az identitásomnak, és ezeken kívül sok minden más is. Az identitás több elemből áll: egyház, nemzet, haza, család. Nagyon nehéz kiragadni egy elemét.

De nem lehetetlen.

Most már – tetszik, nem tetszik –, az életem felén túljutva, azt tudom mondani, hogy a legfontosabbnak tartom – és az életem minden helyzetében szeretném megélni – a „Tamás testvér” állapotát.

Miben látszik ez rajtad?

Egy-egy feladat elvégzése után igyekszem rögtön hátralépni, és azt mondani: rendben, ezt teljesítettem, de mostantól kezdve nem én vagyok a fontos. Én csak Tamás testvér vagyok. Abból, amit elmond-tál, valamit a fejfámra fognak írni egyszer, de oda-bent egyedül leszek. Én, aki Isten gyermeke va-gyok.

De a többi is fontos?

Azt kérted, hogy legyek őszinte. Az őszinteségbe a képmutatás nem fér bele, tehát nem mondhatom, hogy az összes többi nem fontos. Dehogynem fon-tosak. De úgy fontosak, mint a fény és a rengeteg sugara: csak akkor értékes, ha megvilágít valamit, és egy irányba hat. Szóval újra csak azt mondom: a legfontosabb az, hogy Isten gyermeke vagyok, aki megpróbálom élni az életemet, tenni a dolgomat; sokkal kevésbé hitelesen és sikeresen, mint kellene és szeretném, de próbálom.

Miért ez a leghangsúlyosabb?

A nagyobbik leányom éppen azt az életkort közelí-ti, amikor neki is meg kell küzdenie a személyes hi-téért. Ő nagyon jó környezetben van: itt nőtt fel a templom és a gimnázium között. Ezt csak azért mondom, mert nekem – életkoromból adódóan – a hit teljesen nyílt és nyilvánvaló megélésére nem volt lehetőségem. Mégis szerencsés vagyok, mert a nagyszüleim neveltek, és nagyanyám mélyen hívő asszony volt. Minden vasárnap templomba jártak, élték a hitüket és engem is erre vezettek rá.

Varga Zs. András (1968)
a PPKE dékánja, korábban a legfőbb ügyész helyettese, a képviselőtestület világi elnöke, ciszterci oblátus. Nős, két lánya van. A beszélgetés 2012. október 10-én zajlott.

Nagyanyámnak annyira erős volt a hite, hogy még azt is elviselte, amikor azt mondtam: „Többet nem járok hittanra.” Elcsodálkozott és megkérdezte: „Miért?” „Azért – feleltem –, mert már harmadszor mondják ugyanazt, és én ezt utálom.” Azt mondta: „Jó.” Nagyon kíváncsi vagyok, ha

a gyerekem előállna azzal, hogy nem megy többet hittanóra, elég erős lenne-e a hitem azt mondani, hogy jó. Mai fejjel tudom, hogy nagyanyám ezzel mentette meg a hitemet.

Persze volt ennek előtörténete: azért nagyon-nagyon fontos, hogy minél hamarabb bevezessük a gyerekeinket a hitbe, mert kell valami, amihez visszatérünk.

Te is visszatértél.

Most meg fogom botránkoztatni a kedves testvéreket. Engem a marxizmus vezetett el a hithez. Nem azért, mert bármikor akár egy picit is marxista lettem volna, de annyiszor hallottam otthon, hogy ez gazemberség, hazugság, és nem a mi világunk, hogy szöveget ütött a fejembe: csak el kéne most már olvasni valamit a marxizmusról. Találtam egy szovjetből fordított könyvet: szép, vastag darab volt, a marxista filozófia alapjairól szólt. Zűrzavarosnak, de ismerősnek tűnt. Se füle, se farka nem volt ugyan, de olyan mondatok sorakoztak egymás után, amelyek hasonlítottak valamire... Effélék: „az

anyag örök”; „az anyagból származik minden”; „az anyag nem az, amit megfogunk, hanem ez csak egy különleges megnyilvánulási formája” – és így tovább. Elkezdtem játszani a szöveggel: minden anyag szót kihúztam, és a helyére írtam: Isten. És lám! Értelme lett a mondatoknak! Ekkor éreztem meg először, hogy sokkal nagyobb hit kellene azt hinni, hogy mindez véletlenül van, mint azt, hogy egy Teremtő hozta létre. Ez volt az első lépés.

Mikor történt ez?

Éppen személyi igazolványt kaptam akkoriban... 14-15 éves lehettem.

Mérhetetlenül le vagyok maradva, mert 36 vagyok, de még mindig nem olvastam Marxot. Merre indultál tovább?

Visszafelé. A hittanórák mellőzésével csendben elhagyott úthoz. Mit is tanítottak nekem hittanból? Mi ez az egész? Ez lassacskán ment, egészen a következő nagy lépésig.

Ugye nem vissza Marxhoz?

Szép is lett volna... Dehogy: a nagy lépés az volt, amikor a bizonyos értelemben deista, tehát egyfajta teremtő-órásmester-Istenbe vetett racionális meggyőződésemmel személys és személyesen engem megérintő istenhitté fordult. És ennek egy bíboros volt az okozója: egy bizonyos Joseph Ratzinger. Most XVI. Benedek néven ismerjük. Ötször futottam neki a keresztény hitről írott könyvének. Négyszer csak a 32. oldalig jutottam el, ott következett a szimbólumokkal foglalkozó rész, ott mindig elakadtam.

De – gondolom – nem az elakadás vezetett a személyes hitre...

Volt benne egy olyan mondat, aminél jobbat ma sem tudok mondani. Egy rabbi és egy ateista beszélgetett egymással rendszeresen, és a rabbi próbálta meggyőzni az ateistát, hogy neki van igaza. Egy alkalommal, amikor az ateista megérkezett, a rabbi csak felnézett, köszönt, majd irkált tovább. Az ateista egyre kényelmetlenebbül fészkelődött, de a rabbi nyugodtan dolgozott. Aztán nem bírta tovább és megkérdezte: „Rabbi, nem vitatkozol velem? Nem próbálsz meggyőzni?” A rabbi annyit mondott: „Nem. Már mindent elmondtam neked, ami elmondható, de semmit nem hiszel el. Tulajdonképpen már csak egyetlen mondatom van számodra: Talán mégis igaz.”

Ez a mozzanat ébresztett rá arra, hogy nem úgy kell elfogadnom Isten létét, a hitet, az istenkapcsolatomat, hogy többé nincsenek kérdéseim. Mert mindig ott lesz a talán, ott lesz a kétely, de az nem baj. Egyáltalán nem baj. Ez volt az a felismerés, amely „belelökött” a személyes hitbe.

A nagyszüleid vallásosságra szoktattak, vagy hitre neveltek? Mert a kettő között akár elég nagy is lehet a távolság...

A kettő együtt. Mai fejjel nézve az megélt hit volt. Azt éreztem, hogy az ima, Isten léte meghatározza a mindennapjainkat. Nem beszéltek róla, nem próbáltak erről meggyőzni, de Isten jelenlétének állandó tudatában éltek.

Azt mondtad az előbb, hogy racionális megközelítéssel kezdted. Most hogyan van benned ész és szív aránya?

Alkati kérdés is, hogy milyen arányban van bennünk. Én inkább racionális vagyok: szeretem a racionális diskurzusokat, megpróbálom megérteni a dolgokat, a világ folyamatait. Szeretek hitről, vallásról, Istenről, a saját hitemről gondolkodni, elméleteket gyártani. De talán ma már nem kizárólagos a racionális hozzáállás a saját viszonyulásomban.

Ez magától alakult, vagy értek olyan hatások, amelyek nyomán változott?

Szerkesztő úr; persze, hogy nem magától változott.

Igazad van, álkérdés volt. De segítő szándékkal...

Az ember nem tudja magát megváltani. Volt egy pillanat, amikor megéreztem, hogy nahát, én most nemcsak gondolkodom az Istenről, hanem Ő maga szól hozzám. És nemcsak szól hozzám, hanem megérint, tehát ott van. Nem egy gondolat, amiről beszélgetünk, nem egy intézmény, aminek a tulajdonságait meg tudjuk fogalmazni, hanem ott van, tényleg lehet vele személyes kapcsolatom.

Fel tudsz idézni ilyen pillanatot?

Muszáj?

Semmi sem muszáj.

Akkor jó.

De nem is tilos.

Azért nehéz erről beszélni, mert ezek olyan dolgok, amiket leggyakrabban magunk számára sem fogalmazunk meg. Esetleg egy-egy gyónásban beszélgetünk ezekről...

Kettesben voltatok Istennel? Vagy közösségben voltál?

Mindig kettesben vagyunk, de közösség nélkül soha nem megy.

Ez aforizmának sem rossz.

Emlékszem egy momentumra. Nagyszombat volt. Megpróbáltam végiggondolni, megérteni: milyen lehetett a tanítványoknak az, hogy meghalt a Mester. Hogy vége mindennek. Hogy nincs értelme semminek. Hogy értelmét veszítette az életük. Megpróbáltam ezt mélyen átérezni, és akkor belém villámlott, hogy mekkora nagyszerű csoda részese vagyok: miközben megpróbálom átélni a Jézus nélküli magányt, tőlem pár méterre ott van az Oltáriszentségben, hiszen feltámadt. Ez akkor nagyon személyesen, nagyon mélyen megérintett.

Valós élmény az életedben az egyedüllét?

Nyilván nem hasonlítható a vértanúk vagy a tanítványok magányához. Az a korosztály, amelyik élte a '90 előtti korszakot, valószínűleg meg fogja érteni: nem lehetett elkerülni, hogy bizonyos fokig az ember belesodrójék abba, amit „pártunk és államunk” elvár. Éppen csak hogy meggyőződtem – a marxizmusnak köszönhetően – arról, hogy van Isten, amikor megérkezett az első próbatétel. Hétévesen mentem iskolába, öten-hatan voltunk, akik nyolcadikos korunkban betöltöttük a 14. évünket. Behívtak az iskola titkárságára, elénk tették a papírt, tessék aláírni: „KISZ-tagok vagytok.” Köpni nyelni nem tudtam. Aláírtuk. Kifele menet utánam szóltak: „Te vagy a legjobb tanuló, te vagy a KISZ-

titkár.” Lélekszakadva vágattam a húgom keresztapjához, aki pap volt: „Most mit csináljak?” Nagyon egyszerű választ adott: „Kérted?” „Nem.” „Kikérték a véleményedet?” „Nem.” „Akkor fogadd el, de amikor első alkalommal megkérdezik a véleményedet, nemet kell mondanod.” Rendben voltam így. Ezután nagyon hosszú idő eltelt, és a világon senki nem kérdezte meg a véleményemet, én meg éltem békességben. De az érettségi után ez az egész elmúlt: bekerültem a temesvári műszaki egyetemre, és megint bekövetkezett a próba. Évfolymelső lettem, és az öt legjobb tanulót behívták a pártbizottság elé: „Elvtársak, három kérdésre kell választ adni. Az első: Próbált-e valaki illegálisan nyugatra menni a családjukból? Második: Él-e közeli hozzátartozójuk nyugaton? Harmadik: Kívánnak-e tagjai lenni a pártnak?” Előttek mind a négyen mondták, hogy nem, nem, igen, majd elkövetkezett a pillanat, amikor Varga elvtársnak kellett válaszolnia. Varga elvtárs nem volt hős, gyenge volt, és azt mondta: „Nem... nem... még gondolkodom.”

Frenetikus volt a hatás. „Gondolkozik?! Hát gondolkozzon!” Ettől kezdve két hónapon keresztül naponta jártam „gyónni” – felváltva a betontanszék és a fémszerkezetek tanszék párttitkáraihoz. „Varga elvtárs, gondolkozott?” Varga elvtárs gondolkozott. „Mire jutott, Varga elvtárs?” Még gondolkozik. Egyszer azonban óráról kihívott az egyik párttitkár, és azt mondta: „Na, Varga elvtárs, most vége van a

gondolkodásnak. Varga elvtárs, mi a véleménye a pártról?” Mire én: „Kérem, én nem tudok ebben dönteni.” Erre ő: „Miért nem?” Én: „Mert ez politikai intézmény, nagyon fontos intézmény... én ebben nem tudok dönteni.” Rám nézett: „Varga elvtárs! És mit fog csinálni akkor, ha majd eldönti, és a döntése igen lesz – de akkor a pártnak már nem lesz szüksége önre?”

Ekkor nagy kegyelmet kaptam az Úristentől... mert elröhögtem magam. Kilencven előtt azért ez nem volt annyira kézenfekvő. Gyakorlatilag szemberöhögtem a tanáromat. Ő rám nézett: „Varga elvtárs, maga nem akar párttag lenni.” Igazat adtam neki. Rákérdezett: „És miért nem?”

Ez megint olyan helyzet volt, amikor egyedül voltam. Nincs ráció, nincs Ratzinger, nincs semmi segítség, de valamit mondani kell. Megmondtam, hogy mert katolikus vagyok. Erre azt mondta: „Jó, megértettem. Nyugodjon meg, Varga elvtárs, ennek a tanulmányaira nem lesz hatása.”

Olyan remegő lábbal ritkán mentem ki valahonnan, mint akkor. Történt ez 1989 őszén. Néhány hónap múlva már tényleg senki nem kérdezte tőlem, hogy kívánok-e tagja lenni a pártnak, mert már nem volt párt... Egyébként az esemény következménye, hogy azóta sem akarok semmilyen pártnak tagja lenni.

Addig húztad az időt, míg az övék elfogyott.

Rettenetesen félttem. Abban a pillanatban úgy éreztem, hogy egyedül vagyok. De utólag visszanezve

egyértelműen úgy látom, hogy megpróbáltak, de nem hagytak magamra.

Ki az, aki nem hagy magadra? Meg tudod fogalmazni, ki neked az Isten?

Hitről beszélni könnyebb, mint a hitünkről.

Hát még a hitemről...

Nagyon egyszerű lenne azt mondanom, hogy a véges emberi értelmemmel hogyan is tudnám megfogalmazni, hogy ki nekem a végtelen...

Ez tényleg egyszerű lenne. Nem is szeretném ennyiben hagyni. Biztatásul azt javaslom, nézz körül a teremben; most mindenki ezen gondolkodik. Jó ég, én mit mondanék... szóval nem vagy egyedül.

Nagy kegyelemmel teli időszakot élek meg. Nem tudhatom, meddig tart. Most viszont személyes valóságnak érzem... nagyon nehéz ezt szavakkal kifejezni. Ő az, akiben benne vagyunk és mozgunk... aki ott van. Aki akkor is ott van, ha én elfelejtek rágondolni. Soha nem tudtam úgy elképzelni, hogy jön mellettem, és beszélgetünk. De ettől még a legfontosabb valóság, aki meghatározza az életem.

Meg tudnád határozni, mióta tart e kegyelmi időszak?

Régóta. A kérdés inkább az, hogy meddig tart.

Mindig attól félek... mondok egy példát: aki autót vezet, annál bekövetkezik a pillanat, amikor elbízta magát; azt mondja, na, most már megy ez nekem... és abban a pillanatban nekitolat valakinek. Azért nehéz erről beszélni, mert tanúságtételre hívtál. De nem magamról kell tanúságot tenni, hanem a Mesterről. Ha viszont azt mondom, hogy ezt így

és így érzem, akkor az rólam szól. Nehéz ezt megfogalmazni, de most jól érzem magam a bőrömben.

Azt meg tudod-e fogalmazni, hogy a kegyelmi időszaknak volt-e valami felidézhető kiváltó oka – vagy egyszer csak észrevetted, hogy jól érzed magad a bőrödben?

Na, ez sokkal könnyebb. Pontosan tudom, hogy ennek a kialakulásában mik voltak a lényeges lépcsőfokok. Mindegyikben mellékszereplő voltam. Nem rólam szólt, és nem egyedül voltam benne.

Az egyik a család. Az, hogy olyan lelki társra találtam, aki szintén komolyan gondolja, hogy ezen az úton jár. A feleségemmel ritkán szoktunk erről beszélni, de mindketten tudjuk a másikról, hogy ott vagyunk. Evvel igyekszünk élni.

A másik a közösség. A rádöbbenés, annak a megérzése, hogy nem csak ketten vagyunk. Hogy nem a mi kis családi bolondériánk, hogy megünnepeljük a névnapokat, meg a családi védőszent, Szent Mihály napját. Hogy sokan járnak ezen az úton. És sokan küzdenek ugyanezekkel a kérdésekkel.

Voltak hullámvölgyeid az Istennel való kapcsolatodban? Miért a múlt idő?

Azt mondtad, hogy ez most kegyelmi állapot...

Attól még vannak benne hullámvölgyek... Nagycsütörtök este mindig elhangzik Jézus főpapi imája. Olyan mondatokkal, amelyek a hétköznapokban is megélhetőek. „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból...” Napjaim jelentős része nem szeretetszolgálattal, imádkozással, kedvességgel telik. Az identitásom egyéb részei hatnak a napjaimra...

Igen, de nem arra gondoltam, hogy vannak-e rossz napjaid, vagy piszkálnak-e a munkahelyeden, vagy hogy nem teljes a harmónia a feleségeddel, hanem van-e olyan, hogy az Istennel nem teljes a harmóniad? Amikor a „benne élünk, mozgunk és vagyunk” tapasztalata megtörik?

Van.

Nocsak.

A kegyelemnek van megélt, átértzett része, és van, ami a háttérben működik. Szóval ezt a kegyelmi állapotot ne úgy képzeljék, hogy üldögélek otthon a rózsaszín ködben, nagyon jól érzem magam, és alig várom, hogy végre valahol elmondhassam... Ez a kegyelmi állapot számomra azt jelenti, hogy az alapok rendben vannak: nagyon rég nem volt olyan típusú hullámvölgyem, hogy nagyon kételkednék vagy ne bíznék: lehet, hogy éppen nem értem, ami történik, de nem is kell mindent értenem, csak tenem a dolgom. Szent Bernát írta Jenő pápának: „Ha válaszolni akarsz arra a kérdésre, hogy ki vagy, akkor ne a pillanatnyi lelkiállapotod alapján válaszolj.” Igen: a lelkiállapotom ilyen vagy olyan, de sem a személyes kapcsolataimat, sem a döntéseimet nem szabad hozzá igazítanom. Hát még a hitemet vagy az Istennel való kapcsolatomat!

Akkor nincs is igazi mélypont?

Az mindig utólag derül ki. Nem a lelkiállapot mutatja meg, hanem visszanezve tudok hálát adni: megint túléltem egy hullámvölgyet.

Sokan sokfélék vagyunk – sokféleképpen tudjuk Istent

megközelíteni. Van, aki – te is ezt a szót használtad – a racionális belátás révén, van, aki szentírásolvasással, van, aki aszkézissel, van, aki karizmatikus úton, van, aki a liturgián keresztül, és így tovább. Te hogyan tapasztalod meg legkönnyebben az Istent?

Ahogy hagyja. Ahogy sikerül. Azért amikor a liturgiát említetted, felkaptam a fejem. Szeretek róla beszélgetni. Időnként vitatkozni. Aztán megyek gyónni... Folyamatosan változott, változik a liturgiához való viszonyom. Volt olyan hitkorszakom, amikor azt hittem, hogy az a megfelelő liturgikus magatartás, hogy csupaszítsuk le az egészet. Csak csendes misékre jártam. Ne legyen ének, ne legyen tömjén, csak csend. Lehetőleg a pap is halkan beszéljen. Aztán sokat olvastam, gondolkodtam, és ez is változott bennem. Ma a liturgiában azt tartom legfontosabbnak, hogy az a hely, ahol találkozunk az Úrral. A családom fele protestáns, tehát nincs bennem ellenérzés a gyülekezeti megközelítéssel szemben, de a liturgia mégsem csak egy gyülekezet, ahol összejövünk. Persze a tanítás, közös ima fontos; jóval több, mint ha a mezőn kaszálni jöttünk volna össze. De a liturgia maga a Jelenlét. Az, ahol együtt vagyunk az Istennel. Ő, én – és a közösség.

Milyen imaforma áll hozzád közelebb?

Létezik kötött ima, és létezik nagyon személyes, ha úgy tetszik, karizmatikus imaforma. Ebbe – remélem – mindenki belefér.

Te melyikbe férsz bele?

Most az életemben a legfontosabb imádság a zsolozsma. De ez adódik, mert olyan közösséghez tartozom, amelyik a zsolozsmázást hivatásának is érzi. Amikor csütörtök estéenként összegyűlünk a kápolnában, akkor a zsolozsmában személyes fohászok is megjelennek. Nagy ajándék az egyházunk számára, hogy a különféle imamódok között nem kell választani, mert mindegyik belefér. Nehéz helyzetben vannak azok a részegyházak, amelyek a liturgikus imádkozást elvetik. A közösségi ima óhatatlanul a rendezettség irányába mozdul. Ha csak az egyének jelennek meg az imában, a közösség megfosztja magát attól, hogy ki-kí a többiekre támaszkodhasson.

Ha már említetted: milyen a viszonyod a karizmatikus imádsághoz?

A nagy karizmatikus közösségi élményeket csak nagyon-nagyon kivételesen érzem a magam számára hitelesnek. Nem vitatom, hogy lehet igaz és hitelest, de tőlem távol áll. Csak nagyon ritkán érzem meg azt, amit úgy hívunk, hogy a közösségre kiárad a Szentlélek. Van ilyen, csak ezzel kapcsolatban nekem egyelőre inkább negatív élményeim vannak. Ilyen volt a próbamisszió 2007-ben. Hihetetlen erő volt abban, ahogy a templomban Csiszér Laci intenzíven zenélt. Leborultunk, dübörgött a zene, és tényleg azt éreztem, hogy most akár az oroszlánok elé is képes lennék kimenni. Aztán kiléptünk a templomból, és az utcán nem oroszlánok voltak, hanem járókelők, de legszívesebben mind-

egyikhez egyenként odamentem volna evangelizálni. Nagyon nagy, fontos és pozitív élmény volt.

Tehát létezik.

Csak egy picit kételkedem abban, hogy ez tényleg a Szentlélek volt-e, vagy némi tudatmódosítás...

Nem kábítószer, hanem a dübörgő zene hatása. Abban nem kételkedem, hogy a Szentlélek is ott volt. Abban kételkedem, hogy mindez csak a Szentlélek műve lett volna. De végül is biztosan pozitív hatással volt rám, mert hihetetlen megerősítő volt: megváltozott azokkal a helyzetekkel szembeni magatartásom, amikor meg kell vallani a hitet. Biztosan a misszió hatása rajtam, hogy ma már bárhol, bárki-nek kijelentő módon, és különösebben erős szívdobogás nélkül tudom azt mondani, hogy igen, katolikus vagyok; igen, hiszek Istenben.

A munkahelyemen feszület van az asztalomon.

Nem nagy, de ott van. Nem hivalkodni akarok vele. De az is biztos, hogy azóta ebben a Markó utcai épületben három másik szobában is felbukkant.

A munkahelyedre pillanatokon belül visszatérünk. De előtte még... elsősorban milyen a te Istened: igazságos vagy irgalmas?

Irgalmasabb, mint amennyire felháborodott pillanataimban szeretném... Persze ha mindenekfelett igazságos lenne, akkor én sem ülnék itt. Olyannyira irgalmas, hogy úgy érzem, mintha sírna, hogy igazságosnak is kell lennie néha. Amint Szent Benedek írja a Regulájában: „Adj elsőbbséget az irgalomnak!”

**Nyilván érted, miért kérdeztem. A munkahelyed minde-
nekfelett igazságos próbál lenni...**

De nem az isteni igazságosság mércéjével. A formális igazságszolgáltatás jó esetben próbál nem szembenemenni az isteni igazságossággal, de tudja, hogy korlátozott az a döntési helyzet, amelyben neki igazságosnak kell lennie.

Rá szoktak kérdezni a feszületre az asztalodon?

Nem.

És arra, hogy – ahogy a hivatalos önéletrajzodban is szerepel – az oblációhoz tartozol?

Arról sem igen. A végén van... De azt mindenki tudja, hogy a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen tanítok. Tehát nem kell feltenni a kérdést, hogy „Hiszel, fiam?”

Nem?

Minél távolabb van valaki a katolikus világtól, annál inkább úgy gondolja, hogy egy katolikus egyetemen térdet kell hajtani.

Én inkább a másik oldalára gondoltam: hírlík, hogy sokan, akik közelről látják, inkább azt a kérdést teszik fel: „De egyébként hiszel?”

Szerkesztő úr...

Rosszul kezdődik.

Nyolc éve ismerem a Pázmányt, és határozottan tudom mondani, hogy – Istennek hála – folyamatosan halad a kaotikus egyetemtől a katolikus egyetem felé. És ez nem hit kérdése. Tény. Igaz, hogy az első években a Bölcsészettudományi Kar is, főként meg a Jogtudományi Kar pogánynak tűnt. De

kérem tisztelettel: honnan vettek volna katolikus professzort? Néhány ilyen jogász volt, Zlinszky János és még páran. De az egyetemet el kellett indítani. Tíz év múlva kell majd megnézni a Pázmányt – de mondom: jó irányba halad.

Többször szóba került már a ciszterci obláció, amelynek a ruhájában jöttél. Mit jelent ez számodra?

Vártam ezt kérdést, ezért készültem rá.

Hát... ha már ebben a hacukában érkeztél, nyilván szándékos volt vele...

Ez a hacuka szó tökéletesen igaz, ugyanis ez nem a hivatalos habitus. A zirci oblátusok általában nem használnak megkülönböztető ruhát. Viszont a mi konventünk nagyon szoros, személyes kapcsolatban van a kismarosi ciszter nővérekkel, jól ismerjük egymást. És a kismarosi oblátusok majdnem ugyanolyan habitust kapnak, mint a nővérek. Ezt a ruhát tőlük tanultuk el. Nem pontosan olyan, tulajdonképpen az én módosításaimmal alakult ki, de fontosnak érzem, mert eltakarja a különbségeket, mégis megkülönböztet; távolról is látható. Van egy másik formája is, az lovagszerű köpeny, de azt csak közösségben használjuk.

Miért fontos neked?

A közösség miatt. A hitet hosszú távon egyedül megélni legfeljebb különleges kegyelem birtokában lehet, ha valaki nagyon nagy szent – mondjuk Egyiptomban, egy oszlop tetején. Az Úr nem individualistákat, hanem egyházat, közösséget alapított. Kis plébániák esetén a plébánia maga be tudja töl-

teni ezt a szerepet, hiszen mindenki ismer mindenkít. Mi viszont nagy plébánia vagyunk. Amikor néhány tíznél több tagja van egy közösségnek, szükséges, hogy apróbb csoportok legyenek, ugyanis az élethelyzetek, a hit megélésének szakaszai különbözőek, és a különböző embereknek különböző közösségekre van szükségük.

Egy közösség életének első szakaszában maga az együttlét fontos: az élmény. Kicsit olyan ez a lelkiállapot, mint a személyes hit esetén: jó együtt lenni. De úgy látom, egy idő után minden megmaradó közösség vagy kialakít magának valamilyen lelkiiséget, vagy kapcsolódik valamilyen már létező lelkiiséghez. Ha a kegyelem erősebbnek bizonyul, mint a tagok tökéletlenkedése, akkor megmaradnak – és a közösség egyre inkább kegyelemforrás lesz a tagjai és mások számára is.

Léteznek nagy lelkiiségi közösségek, mint a Fokolá-ré vagy Taizé; és vannak még szabályozottabbak: a szerzetesrendek. Egy ilyenhez kapcsolódó külső közösség például a ciszterci obláció. Ennek elfogadásához bizonyos értelemben le kell mondani a személyes bölcsességről. Egy darabig mi alakítjuk a közösséget, aztán elképzelhető, hogy ezt az akaratot fel kell adnunk, és elfogadunk egy regulát. Ez is egy lehetőség. És ez is lehet kegyelemforrás.

Azt mondtad, hogy most – és jó ideje – jóban vagy Isten-nel. Mi a távlati célod? Merre haladsz? Mit látsz magad előtt? Mi az álmod?

Mire gondolsz?

Arra, hogy Kölcsey azt írja: „Minden, ami felfelé nem hág, az lefelé süllyed.” Tehát valamerre mozdulni kell.

Merre akarsz mozdulni?

A hitben?

Igen.

Konkretizálnád?

Nem ér harmadszor is visszakérdezni, mert minden önbizalmam szertefoszlik. De legyen: mit vársz, mit kérsz az Istentől? Melyik arcát akarod jobban megismerni? Mire vagy kíváncsi Belőle?

Az Istentől mindenre kíváncsi vagyok. De az most nehezen megválaszolhatónak tűnik számomra, hogy melyik az a kíváncsiság, amit komolyan is gondolok. Ami tényleg engem érint, és nem csak a „mindent tudni akarok” kíváncsisága.

Mit akarsz jobban megérteni Istentől?

Azért nehéz a kérdés, mert egészen személyes kapcsolatnak érzem az istenkapcsolatomat. Ha a feleségemmel kapcsolatban kérdeztél volna, hogy milyen céljaim vannak a házassággal, arra ugyanígy nem tudnék válaszolni. Azt várom, hogy ne hagyjon ott? Hát persze, de tudom, hogy ezért nekem is meg kell tennem a magamét.

Azt szeretném Istentől is, mint a családomtól: hogy ott legyen velem holnap is. Amikor reggel felébredek, megörülök annak, hogy van feleségem és vannak gyerekeim, és ott vannak velem. Ugyanígy vagyok a Jóistennel is; amikor rá gondolok, ugyanez a felismerés ébred bennem: „De jó, hogy vagy!” Ezt persze nem szoktam pontosan így megfogalmazni,

de most kikényszerítetted belőlem. Valami ilyesmit tudok erre mondani.

Nekem ez tetszik.

Én meg szeretek gondolkodni róla. Szeretek imádkozni hozzá. És szeretek örülni neki.

VARGA ZS. ANDRÁS VISSZAEMLEKEZÉSE A BESZÉLGETÉS UTÁN

A kedves Testvérek számára, akik részt vettek a Süveges Gergő által elképzelt és kivitelezett A hit beszélgetései sorozaton valószínűleg nem lesz meglepő, hogy számomra ez volt a Hit Évének meghatározó és leginkább maradandó lelki élménye. Ez persze részben várható volt, másrészt azonban előre el nem tervezhető fordulatok követték egymást.

A drótpostás levelezés egyik előnye, hogy kiegészíti emlékezetünket, ezért nem különösebben nehéz pontosan felidézni a válaszomat Gergő nagyon finom, udvarias, kíméletes felkérésére. Azt írtam neki, hogy „Azért az időpontot egyeztessük majd.” Amit a rövid üzenet nem hordoz, az a válasz megfontolása, és a vele járó lelkiállapot. A megfontolás részben egyszerű és rövid volt, ugyanis – úgy emlékszem – arra gondoltam, hogy a felkérésre nem mondhatok nemet. Egyfelől (ez volt a külső ok) nehezen lenne magyarázható, ha a Plébánia Képviselő-testületének világi elnöke nem vállalna egy ilyen beszélgetést, másfelől (belső okként) nyomban Urunk figyelmeztetése jutott eszembe: „...aki megvall engem az emberek előtt...” Persze – ahogyan lenni szokott – nyomban kellemetlen érzés, némi szorongás is megjelent, próbáltam elképzelni, milyen lesz, mit fognak kérdezni, hogyan fogadják majd a válaszaimat. Ezek közül talán azt érdemes kiemelni, amit a beszélgetés is hozott: a hitről, hitigazságokról könnyű beszélni, a saját hitünkről sőt, amint Gergő ezt tovább fokoz-

ta, az én hitemről nehezebb. Szemérmesek vagyunk, félünk is.

Mindenesetre elérkezett a beszélgetés estéje, azzal a nehezítő körülménnyel, hogy úgy alakult, nekem kell elkezdenem. A Himfy utca 9. első emeletére érkezve már világosan éreztem, hogy nem lesz egyszerű, ezért pár percre elkérezkedtem Süveges Riporter Úrtól, és felszaladtam a második emeleti kápolnába némi segítségért. Mint kiderült, megkaptam, de nem teljesen úgy, ahogy elképzeltem. Hosszan lehetne elmélkedni arról, hogy az elején miként kerülgettük egymást Gergővel. Régóta jól ismerjük egymást, és a média nyilvánossága előtt ugyan emlékeim szerint nem találkoztunk, de tudtam, hogyan kérdez: végtelenül kulturáltan, de szívósan. Nagy mestere ennek. A saját sajtó-tapasztalataimat felhasználva megpróbáltam ellenállni a sodrásnak, és legalább részben befolyásolni a beszélgetés irányát. Csak-hogy más volt a közönség, a helyszín, a beszélgetés tárgya, és bekövetkezett az a pillanat, amikor megadtam magam. Gergőnek-e vagy az Úrnak? Talán Gergő által az Úrnak. Mindenesetre belenyugodtam abba, hogy ettől kezdődően tényleg őszintén kell válaszolnom. Ettől kezdődően egyre kevésbé mérlegeltem, hogy szavaimnak mi lesz a hatása.

Ami ezután következett, az nagyon-nagyon megrázó lelki élmény volt. Amint el is mondtam, olyan válaszokat kellett adnom, amelyek közül jó néhányat ilyen mélységben és pontossággal talán magamnak és magamban sem fogalmaztam meg korábban. Ehhez társult a végére valamiféle szokatlan fizikai fáradtság. Ez is meglepő

volt. Civil foglalkozásomból adódóan megszoktam a tárgyalótermi hosszú és éles diskurzusokat, amelyeknek ráadásul tétje van, és heti rendszerességgel kell két-három órát beszélnem hallgatóknak, mégpedig úgy, hogy az elkalandozó figyelmük visszatérjen a témához. Vagyis nem a figyelő tekintetek, és nem is a beszéd volt újdonság. Mégis – remélem nem követek el otrombaságot a nem irodalmi megfogalmazással – a végére úgy éreztem magam, mint akin „átment az úthenger”. Az utolsó „harmadra” nagyon elfáradtam. Legalább ennyire meglepő volt az is, hogy az élmény nem volt kellemetlen. Fáradt voltam, küszködtem, tusakodtam Gergővel és főként magammal, de nem kívántam, hogy legyen már vége. Része volt ebben a Testvérek figyelő tekintetének, az arcokról leolvasható együttérzésnek, amiért lélekben ott is hálás voltam, most pedig írásban is megköszönök Mindnyájuknak. Mindenekelőtt része volt azonban az Úrnak, akiről tanúságot kellett tennem. Valamiképpen, minél jobban fáradtam és hagyott alább az ellenállásom, a törekvésem arra, hogy fésüljem a mondandómat, annál inkább éreztem, hogy „itt más erő az Úr”. Ennek volt része az is, hogy – bár ezt előre nem tudtam – a hallgatóságban ott ült kedves ciszterci obláta nővérem, Gemma, és amikor egy-egy elgyötört pillanatban ránéztem, akkor azt éreztem, hogy minden ellenkező benyomásom ellenére nem vagyok egyedül, ott van velem a Rend egész szeretetével, imádságával, hitével. Nagyon nagy segítség volt.

A szószaporítás helyett hadd fejezzem be az élmények

felidézését azzal, amit még aznap írtam Gergőnek:
„Köszönöm Neked a mai estét. Olyan tükörbenézésre vettél rá, amit ilyen mélységben soha nem végeztem el. Nemsokára holnap van, de még mindig remeg a kezem. Ahogy elindultam haza, csak azt tudtam ismételtetni, hogy 'Uram, mit kértél tőlem?!'”

A beszélgetés utóélete azóta is tart. Nyomban ez első következménye az volt, hogy a következő beszélgetések közül mindazok során, amelyeken részt tudtam venni, elimádkoztam két-három szentolvasót, felajánlva a riportalanységért. Pontosan tudtam, mit érezhetnek, és ezt is, hogy mennyire kell az Úr kézszorítása. Gondoltam, a támogató imádság biztosan nem árt. A másik következmény meg az, hogy világossá vált számomra, hogy amit kimondtam a hitemről, azt most már meg is kellene élnem, mert ez már a felismert igazság. Nem mondhatom, hogy bármennyire is könnyebben vagy eredményesebben megy, mint korábban, de hibáimat és tévedéseimet élesebb fényben látom... és a hitünk... a hitem része az is, hogy nem tudjuk megváltani, de még megváltoztatni sem magunkat, hanem tényleg az Úr ajándékként nyújtott kegyelme, hogy minden bűnünk, megghiúsult jóra törekvésünk ellenére elfogad minket.

Engem is. Hiszen ezért hagyta keresztre feszítettetni magát.

Isten a tenyerén hordoz bennünket – de néha tapsol is

Tölgyesi Alberik az irritáló tulajdonságokról, a vertikálisról és horizontálisról, a hazatérés lehetőségéről, a nagyvárosi ritmusváltásról és a folyamatos szomjúságról.

Nagyjából egy éve vagy a Szent Imrében. Az első emlékem rólad, hogy a körtéri Mc Donald's-ban ülsz valakivel kettesben, és szemmel láthatóan mély beszélgetést folytattok. A lelki élet a gyorsétteremben is működik?

Az a valaki az édesanyám volt. Meghívtam őt – vagy ő hívott meg engem – egy kávéra vagy sütire. Nem zárkózom el az ilyen vendéglátóhelyektől.

Természetesen keresztény emberként kell ott is viselkedni – és észrevenni a közéleti szereplőket.

Mennyire idegen neked Budapest forgataga? Indultál Bácsstopolyáról, aztán jött Zirc, Olaszfalu, és most a nagyváros.

Idő kell, míg megszokja az ember. Egy ismert fővárosi plébános szerint ez kétéves folyamat. Egyen túl vagyok, most jön a második.

A gyászra azt mondják, egy év. Ezek szerint ez rosszabb.

És kétoldalú. Egyrészt a szolgálattevőnek meg kell szoknia az új körülményeket, az új embereket, lehetőségeket, kihívásokat. Másrészt a szolgálattevő szolgálatát igénybe vevőknek – mondjuk úgy: a hívő keresztényeknek – is meg kell szokniuk a szolgálattevőt. Rá kell hangolódniuk a módszereire, a kifejezésformáira, a személyiségére. El kell hogy fogadják. El kell hogy tűrjék.

A kettő nem ugyanaz.

De mindkettő fontos.

Melyik van előbb?

Mély titok, hogy kinek könnyebb az elfogadás, és ki az, aki inkább türelemmel kell hogy rám nézzen. Most nem akarok öngólt rúgni, de nyilván az ember tisztában van azzal, hogy valaki szívesen van ott a szentmisén, amelyet a Jóisten rám bízott, valaki pedig a Jóistenért van ott. Nem mintha az előző kategória nem a Jóistenért lenne, de számára fontos a személyem is, aki valamit megmutat a Jóistenből. Persze ez nem kiemelt pozíció; minden keresztény ember kötelessége, hogy a Jóisten titkából valamit felragyogtasson.

Leragadtam az eltűrésnél... Tényleg úgy érzed, hogy van benned olyan tulajdonság, amely valaki számára irritáló?

Húha... akkor most színt kell vallanom... Igen, úgy gondolom, hogy van valamiféle nehézkesség bennem, amit nekem magamnak is el kell viselnem. Meg azt is el kell viselnem, hogy másnak engem el kell viselnie.

Tölgyesi Alberik (1968)

ciszter szerzetes pap.

A Délvidékről származik, szolgált Zircen, Olaszfaluban, majd 2011-től káplán a Szent Imre Plébánián. A beszélgetés 2012. november 7-én zajlott.

Mit jelent ez a nehézkesség? Rugalmatlanság? A változástól való idegenkedés? És hogyan küzdesz meg vele?

Ha az Úr Jézus keresztjére nézünk, látunk egy vertikális és egy horizontális vonalat. A vertikális az, ami összeköt minket az Istennel. Ez nálam – úgy érzem – sok-

kal szélesebb a horizontálisnál – ami meg az embertársaimmal köt össze. Próbálom szélesíteni a horizontálist, de ez évek munkája lesz.

Meg tudod fogalmazni pontosabban, mit érzel horizontális keskenységnek?

A plébániánk egy nagyvárosi lelkipásztori pont. Nagyon élő emberi kapcsolatok hálózata működik. Én pedig egy elzárt ciszterci apátsági légkörből csöppentem ide, és bizony látom, hogy sokkal gyorsabban meg kellene nyílnom, hamarabb kellene reagálnom az engem érő eseményekre, flottabbul kellene válaszolnom a feltett kérdésekre. Az imádságos háttér – vagy mondhatom úgy: elzárttság – után ezeket a kihívásokat újra kell tanulnom.

Sok szó esik arról, hogy a fiatalok külföldre mennek, de vajon visszajönnek-e. Nyilván a te eseted nem ugyanaz, de azért felmerül a kérdés: miért nem mentél vissza?

Piaristának készültem, de egy év jelöltség után – Lénárd Ödön atya lelki vezetését élvezve – megismerkedtem a kismarosi nővérek ciszterciségével, és „vágányt váltottam”. Tehát „rendfüggő” volt az

átjövetelem. Mivel egy időbe esett a háború kezdetével, sokan azt gondolták, hogy menekültem, pedig nem ez volt az elsődleges cél. Inkább úgy érzem, a Jóisten elhívott, én pedig engedelmeskedtem.

És ha már ciszter rend, akkor nincs visszaút, hiszen a Délvidéken nincsenek ciszterek. Eredetileg – mikor még piaristának készültél – volt benned olyan szándék, hogy visszamenj, és mindazt, amit kaptál, ott kamatoztasd?

Ez a vágy mélyen még mindig a szívemben van. Amikor még nem ismertem a ciszterci rendet, egészen különleges vonzódást éreztem a remeteség iránt. Ez a kamaszkor lázadásával járt együtt. Emlékszem, édesanyám mint kudarcélményt jegyezte fel az emlékei közé, amikor végzős gimnazistaként elé álltam: „Mami, el tudnál-e képzelni engem a Fruska Gorán remetének?” Megállt benne az ütő, nem tudott mit felelni. Azt csak később tudtam meg, hogy korábban Fruska Gorán – Pétervárad felett – volt egy ciszterci kolostor. Sőt, azt is elárulom, hogy erős vonzódást éreztem Péterváradra. Édesapám diákként ott élt. A péterváradi vár csúcsán állt a ciszterci kolostor, édesapám pedig száz méterre tőle diákoskodott. Hogy a gondviselés kanyarjaiban mindez hogyan illeszkedik össze, azt nem tudom, de ez egészen különleges dolog. Akkor, kamaszként, azt tudtam, hogy nem akarok világi karriert építeni. Édesapám a jogi pályára próbált terelni, közben a nagyszüleimnél éltem, és ki akartam szakadni az ő ölelésükből is. A péterváradi

iskolaigazgatótól kaptam szállást, és odaköltöztem. Kifejezetten azért, hogy világossá váljak előttem: ez az én utam vagy sem.

Ez a remeteélet iránti vágy összecseng azzal, amit mondtál: a kereszt vastag vertikális és keskeny horizontális ágával.

Én is azt hiszem. De az eredeti kérdésre visszatérve: nem vágyódom haza. Arra vágyódom, amit a Jóisten adni kíván.

Van-e olyan emléked, amire azt tudod mondani, hogy a hited születésének a pillanata? Mikor érezted először Isten érintését?

A szabadkai ferenceseknél voltunk éjféli szentmisén édesapámmal. Egy lánglelkű ferences szónok beszélt. Megkérte a híveket, hogy jöjjenek egészen közel a szószékhez. Tömve volt a szabadkai ferences templom, és akkor megmozdult a tömeg. Talán az volt az első ráeszmélésem a hitre.

A prédikátor érintett meg, vagy őrajta keresztül valami mást éreztél meg?

Maga a ferences szellemiség. Nyilván a Jóisten eszköze volt ő – akiről később szomorúan tudtam meg, hogy nem maradt hűséges a hivatásához. De ettől függetlenül akkor a Jóistennek alkalmas eszköze volt.

Próbálok a szavak mögé nézni: mit jelent az, hogy megérintett?

Ez egy gyermekkori élmény volt, amit nagyon nehéz megfogalmazni... Ma leginkább azt mondanám, hogy fény... valami különleges fény áradt ab-

ból az emberből és a templomot valami különleges fény töltötte be.

Benned mennyire lett maradandó ez a fény?

A legszemélyesebb élményeim között őrzöm. Aztán életem különböző szakaszaiban itt is, ott is felgyuladt ez a fény.

Ha már az életszakaszokat említetted, menjünk vissza még egy kicsit az elejére. Hogyan neveltek téged? Milyen képed van saját magadról? Kinek, milyennek tartod magadat?

Ha jelmondatszerűen akarok válaszolni, akkor édesanyámat kell idéznem: „Kisfiam, te túlságosan is jó vagy.” Ez persze lehet dicséret és lehet kritika is. Kérdés, hogy hány százalék ebből, hány százalék abból.

Te hová tennéd a mérleg nyelvét?

A megfelelési kényszer mindenképpen negatív jelenség. Sokkal inkább őszinte meggyőződésből kell cselekednünk. A jóság őszinte meggyőződésből fakad, hiszen Isten jóságát adjuk tovább. Nyilván nem minden pillanatban tudatosan, hanem tudat alatti, de a lényeg, hogy nem önmagamot adom, hanem Istent.

A megfelelési kényszer a gyerekkorodra volt jellemző, vagy most is van benned?

Vannak bennem ilyen hajlandóságok.

Kinek akarsz megfelelni?

Nem kritikaként fogalmazom meg, de édesapám igen szigorú volt. A tekintete és a gesztusai egyértelműen parancsoló jelzések voltak felém. Az isten-

képemet is meghatározta az ő arca, az ő reakciói. Később egyébként ezt őszintén el tudtam neki mondani; ő bocsánatot tudott kérni; rendeződött a kapcsolatunk. Emlékszem, amikor egy-egy ünnepi alkalommal, asztalnál ülve dicsértem őt, akkor lehajtotta a fejét és könnybe lábadtak a szemei.

A családos ember és a pap is elhagyja apját és anyját, de biztosan egészen különböző módon. Most milyen a viszony a szüleiddel?

Édesapámat tavaly a Jóisten magához szólította, most már csak közbejárását tudom kérni – és ebben hiszek is. Édesanyám pedig egyre jobban átéli azt, amit a beöltözésekor egyik rendtársam vigasztalásként szánt neki. Odaült az asztalhoz, és azt mondta: „Meglátja, a pap fiú sokkal közelebb marad a családi körhöz, a szüleikhez, mint az, aki megházasodik.” Azt gondolom, hogy ő ezt érzi, átéli, és nagyon értékeli.

Itt van Magyarországon?

Délvidéken maradt.

Milyen gyakran tudtok találkozni?

Havonta-kéthavonta. Ipoly atya nagyon engedékeny ilyen szempontból, és hálás vagyok neki.

Pappal a hitéről beszélni nagyon nehéz dolog, mert eleve nehéz szétválasztani a munkát és az életet; a hivatást és a mély, belső lelki életet. Számodra hol válik szét a „szakma” meg az élet?

A zirci kórházban éveken keresztül látogattam az egyik főorvos édesanyját, aki szinte „beköltözött” a kórházba. Egyszer csak kibuggyant belőle a kérdés:

„Mondja, atya, van olyan szakasz az életében, amikor leveszi ezt a ruhát és egy kicsit jobban elengedi magát?” Mondtam, hogy igen, van. „És mit csinál ilyenkor?” Ilyenkor is szerzetes pap maradok, legfeljebb a szüleimmel vagy a barátaimmal vagyok. Eszembe jut egy szentség hírében meghalt novícius mester – Simon Loránd – szava, aki a szerzetes élet jellemzőjeként azt mondta: a mai modern világban nem az engedelmesség, nem a tisztaság, nem a szegénység a szűrő, hanem két dolog: a magánélet és a kapcsolatok. Ez a kettő teljesen bevilágítja a szerzetes életét. Arra törekszem, hogy Istennek tetsző módon alakítsam a privát életemet és a kapcsolataimat is.

Mennyi a privát életed?

Ha az előbbi összefüggésben gondolkodom róla, akkor nincs privát életem. Hiszen a hivatás akkor is hivatás, ha én a miami strandon napozok – a dallasi testvéreim egyszer elvittek oda egy kirándulásra. Inkább akkor tudok privát életről beszélni, amikor nem köt a lelkipásztori munka és a szerzetesélet egyéb feladatai. Ha például szabadságon vagyok és elutazom, nyilván kérdés, hogy kivel találkozom. Többnyire édesanyámmal, a testvéremmel, rokonnal és egy-két iskolai jó barátommal. Mások nem is igen férnek bele egy kéthetes szabadságba.

A kapcsolatok fontosabbak vagy az egyedüllét?

Nagyon szeretek egyedül lenni – pontosabban együtt lenni az Úrral. Ez nem a magány értelmében vett egyedüllét, hanem valódi együttlét: egye-

dül az Úrral. De most nehogy azt gondolják, hogy milyen misztikus lélek vagyok, és amikor egyedül vagyok, akkor mindenestül átérezem a Jóisten jelenlétét. Keresem. Nagyon-nagyon szeretem a természetet; sokkal nagyobb biztonságban érzem magam a Bakony hatalmas bükkfái között, mint a nagyvárosban. Nem tudom, ezt honnan örököltem, de lehet, hogy a nevem is ebből a titokból hordoz valamit. Egyszer a szüleim megjegyezték: „Kisfiam, neked kerülőnek kellett volna menned.” A kerülő tulajdonképpen erdész, aki bizonyos erdőbirtokokat naponta megkerül és ellenőriz.

Papi jelmondatod: „Isten után szomjazik a lelkem, az élő Isten után.” Milyen szomjasnak lenni?

Rettentő nagy ajándék a szomjézés. Ha valaki nem szomjas, akkor nem törekszik arra, hogy a szomját eloltsa. Azt hiszem, az Isten után való szomjúságnál nincs nagyobb ajándék, mert ez a szomjúság állandóan böködi az embert, hogy a földi élet sivatagos vándorlásai között megtalálja az üde oázisokat.

Mire irányul ez a szomjúság? Amikor azt érezed, hogy bököd, akkor mi az, ami leginkább vonz?

Kénytelen vagyok azt a sokszor érthetetlen szót használni, hogy a Jóisten kegyelme. Vagyis szerete – amely leginkább a liturgiában szélesedik ki számomra. A közösségben kiszélesednek számomra azok a csatornák, amelyeken keresztül a Jóisten meg tud ajándékozni a szeretetével.

Most egy nem beavatott szempontjából fogok visszakérdezni: a Jóisten kegyelme?! Az meg micsoda?

A Katekizmus erre azt mondja, hogy a Jóisten élete bennünk a Szentlélek által. Ennél töményebbet nem tudnék mondani. Ennek a megértésére töreksem: Isten a saját életét akarja megosztani velünk. És ez nem egy pendrive, amit betesznek a lélek gépébe, és hipp-hopp, átmegy a tartalom. Az isteni élet a jelen pillanat titkában van elrejtve.

Ha nem vagyok beavatott, akkor még mindig nem értem. Tudsz példát mondani, amiből legalább megérthetem, hogy miről beszélsz? Hogy csinálja az Isten, hogy megosztja velem a saját életét?

Elmondok két eseményt – a kegyelem egyik és másik oldaláról.

Találkozni szerettem volna Istennel, a természetben töltöttem időt imádkozva, elmélkedve. Hívtam Őt: Uram, van öt kérdés a kisnoteszomban, szeretnék ezekre választ kapni. Van még másfél óráam, mert utána vissza kell indulnom, és itt ülök már húsz perce... negyven perce... egy órája... és a Jóisten csak nem jön... Uram, nagyon rövid az idő... És még mindig csak arra kér, hogy mondjam azt az imát, amivel fölkészülök a Vele való találkozásra... És akkor egyszer csak, teljesen váratlanul, három perc alatt bevillan mind az öt kérdésemre az a tökéletes válasz, amin három éven keresztül is hiába gondolkodtam volna. Ez olyan katartikus tapasztalat, amit szavakkal nagyon nehéz átadni bárkinek. A másik élményem megosztásával kicsit gondban vagyok, de a Jóisten segítségével talán ez sem lesz bántó. Ipoly atya elküldött a medjugorjei zarándok-

latra. Nagyon hálás vagyok neki ezért, mert a Jóisten a zárandoklat által ajándékozott meg ezzel az élménnyel. Különösebb lelki élmény nélkül múlt el a zárandoklat, jöttünk hazafelé. Már a Balatont is elhagytuk, talán már Budapest fényei is látszóttak. Az volt a feladatom, hogy kiálljak a mikrofon elé, és összefoglaljam a zárandoklat kincseit, élményeit; hálát adjak a Jóistennek mindezért. Én viszont teljesen tropa voltam... a busz székébe süppedve gubbasztottam, és tökéletesen átéreztem, mennyire alkalmatlan vagyok bármilyen zárandoklat szervezésére. Potyogtak a könnyeim... igazi

„padlóélmény” volt számomra. Olyan érzés volt bennem, hogy ennél mélyebbre nem süllyedhetek. És akkor a Jóisten egyszer csak – jelképesen fogalmazom meg – mintha egy kis forrást fakasztott volna ennek a padlónak a felszínén. És éreztem, ahogy eltölt az erejével. Teljes padló – és a felbukkanó kegyelem. Ezt a szenvedések között is megerősítő Isten kegyelmi ajándékaként éltem meg – és nem cserélném föl semmi más habos tortára.

Komoly, megrendítő veszteség ért a hivatásodban?

1995-ben az egyik rendtársam, Hervai Ferenc Levente atya meghívott a zirci cserkészcsapatba. Úgy viselkedtem, mint a macska, amelyiket be akarják tuszkolni valahová: befeszít, kapaszkodik, vonszolja magával a szőnyeget is... Szerepelt az éleletterveim között a cserkészlet, de nem akkor! Sulyok Ignác atyától kértem tanácsot, mit tegyek. Azt mondta: „Kedveském – ez volt a szava járása –, én nem tu-

dok neked objektív választ adni; én nagyon sokat kaptam a cserkészeketől.” Engedelmeskedtem, igent mondtam, és elindult bennem valami: egyre erősödött bennem a természet szeretete, a cserkész-látásmód, a „környezettudatos gondolkodás” – ahogy ma mondanánk. Láttam magam előtt a 160-180 fős budapesti csapatokat, és azt mondtam: „Uram, szeretnék tőled egy 100 fős csapatot kapni ajándékba.” És a Jóisten kezdte hizlalni a cserkészcsapatot, s egyszer csak azt vettem észre, hogy száz név van a listámon. De éreztem, hogy ez valójában egy nagy léggömb. Ki is pukkad: végül nagyjából harmincan maradtunk.

Aztán a Jóisten rendelkezése nyomán egy kis falunak lettem a plébánosa 2007-ben. Ott megtapasztaltam valamit a falusi szántó-vető emberek titkából. Olaszfalu címerében van egy életfa, egy eke, meg egy lófej alakú pajzs. Ez komoly örökség, amelyet az ősök a jövő nemzedékekre ráruháztak. Akkor ismerkedtem meg a teremtésvédelmi gondolatokkal. A faluban is próbáltam felkészíteni az embereket arra, hogy ökológiai válság fenyeget, és vissza kell térnünk az ökológiai gazdálkodáshoz. A Jóisten küldött egy munkatársat, és a falubeliekkel közösen megalakítottunk a Kolpingot. A plébánia földjén kezdtük volna az önellátó gazdálkodást. És akkor: ismét áthelyezés. Ezt teljes megsemmisülésként éltem meg: volt – nincs.

A hitedben nem rendültél meg?

Hála Istennek nem. Egy alkalommal a boldoggá

avatásra váró Bódi Magdi életrajzát olvastam, és annak nyomán erősödött meg bennem a gondolat: a Jóistent választani minden áldozatot megér. Ha Ő el akar helyezni, helyezzen. Érdekes: miután ez világossá vált számomra, néhány hónap múlva meg is érkezett az áthelyezésről szóló levél.

A hitedben máskor sem rendültél meg?

Egyszer édesanyám elment otthonról – hála Istennek, csak egy napra. Ő is válságban volt, úgy érezte, el kell távolodnia egy kicsit, hogy levegőt kapjon. Hogy a szívében mit élt át, nem tudom. Egy nappal később visszajött, és rendeződtek a családi erővonalak. Ez az egyetlen olyan élményem, amikor megrendült az életünk. Akkor sem a hitem ingott meg, sőt teljes lényemmel Isten felé tudtam fordulni: „Most mi lesz, Uram?”

Keresem, mi a titok. Honnan van a megrengethetetlen istenhited? Hogyan vagy képes minden válságban, minden örömben, minden csalódásban, minden boldogságban, teljesen természetesen Isten felé fordulni és nem másfelé?

Kerényi Lajos atya mondja mindig – kórházlátogatásai tapasztalatait összegezve –, hogy hitetlen ember nincs. Én is így gondolom. A hit ajándék, melyet az Istentől kaptam. És mindenki kapott.

Szerintem sokan állítják, hogy ők ugyan nem kaptak egy morzsányit sem.

Pedig kaptak. És kaptunk hozzá készséget is, hogy el tudjuk fogadni. Többször tapasztaltam, hogy magukat egyébként nem túl hívő lelkeknek valló em-

berek olyan élményekről tudtak beszámolni a saját életükből, ami egyértelműen hit-tapasztalat volt. Csakhogy ez nem tudatosodott bennük. Ezen fordul az egész: sikerül-e tudatosítani önmagamban, hogy az, ami történt, hitből fakadt.

Neked sikerült.

De ez is ajándék, ezzel sem kérkedhetek. A saját hitemet nem valami sziklarepesztő erőnek érzem, hanem ajándéknak, amivel szolgálnom kell.

Ha jól értem, sokat küzdened nem kellett érte.

Magáért a hitért talán nem, de a hit megnyilvánulásaiért, a hitből fakadó életért annál többet.

Fel tudod idézni, hogy az istenképed hogyan változott?

Gyerekkoromban édesapám szigorúsága miatt inkább a büntető istenkép ragadt meg bennem. Ezt szeretném módszeresen átalakítani a szerető Atya istenképévé. Ez még állandó feladatomban és munkám. Amikor egyházmegyei ifjúsági napot kellett rendeznünk otthon, azonnal jelentkeztem segítőnek: akkor a közösségben jelen lévő Isten állt előttem, azt éreztem, de jó, hogy együtt vagyunk, együtt imádkozunk. Aztán a Szentlélek szeminárium után a lelket adó Isten képe vált hangsúlyossá. A cserkészletben az életet adó Isten képe. Ma pedig talán ismét a szerető Atya képe, a szeretet Istene van előttem.

A gyerekkori alapélményt ezek felülírják, vagy csak ideig-óráig elhalványítják?

Ha valaki a szentek életét olvassa, akkor tudja, hogy egy-egy gyerekkori tapasztalat mélyen bele-

vésődik az ember hitéletébe. Ez nálam sincs más-
képp. Nem állítom, hogy mindenkinél így van, de
nekem most erről kell tanúságot tennem.

Kicsoda számodra Jézus Krisztus?

Ha az egyik ifjúsági ének címével válaszolhatnék,
akkor röviden így fogalmaznék: hű barát. Jézus ba-
rátsága kíséri végig az életem.

A nem beavatott képében megint azt kérdezem: micso- da?! Hogyan tapasztalod a barátságát?

Megint két történet jut eszembe. Elizeus atya, aki
az aszketikát oktatta a noviciátusban, Kis Szent Te-
rész hasonlatát vette elő. Szépen megfogalmazta:
Jézuska meg az ő labdája. Jézuska az ő labdáját
néha megszeretgeti, a szívére öleli, néha meg el-
dobja. Tehát a Jézussal való kapcsolatba az is bele-
fér, hogy olykor azt gondolom: „Uram, most jól ki-
szúrtál velem.” Ez nem lázadást jelent, hanem azt,
hogy az emberi érzések szintjén így csapódik le
egy-egy élmény.

A másik nem is történet, talán csak egy gondolat.
Vazul atya mondta, aki Zircen nyolc éven át plébá-
nosom volt: Isten a tenyerén hordoz bennünket –
de néha tapsol is. Én is ismerem ezt az érzést.

Milyen személyiségtípus vagy? Melyik úton tudod leg- jobban megközelíteni az Istent? Esett ma már szó misz- tikáról, liturgiáról, de van számos egyéb út is az Isten fe- lé: aszkézis, Szentírás, dogmatika, és így tovább.

Mivel monasztikus rendbe kértem a felvételemet,
előttem áll a monasztikus élet lelki fegyvertára: a
csend, a közösségi élet, a kétkezi munka, az imád-

ság – és a külső szolgálat. Most már kezdem megérteni, hogy nem a nyugati ciszterci monostorokban készült fényképalbumok vagy egy Heiligenkreuz-i gregorián lemez alapján fogom megkapni a monasztikus élet titkának kulcsát, hanem a saját jelenemben. Ez egyszerre hívás és ajándék is.

Van-e bakancslistád? Tehát olyasmik listája, amiket az életedben szeretnél megtapasztalni?

Azért nem tudok erre válaszolni, mert magát a kérdést nem tartom jogosnak. Azt vallom, hogy az embernek minden másodpercben le kell nyomnia a „törlés” gombot. Vagyis előlről kell indítania mindent. Szeretnék úgy élni, hogy minden másodpercben törlődjenek azok a tervek, amelyek valaha is éltek bennem. Persze most gondolhatják, hogy elment az eszem, és semmiféle vágyam megtervem nincs ebben az életben. A Cursillón azt mondta László Mihály atya: „Testvérkém, amit a zászlódra fogsz tűzni, abba fogsz belebukni.” És én ezt nagyon megtapasztaltam, amikor elhelyeztek Olaszfaluból. A zászlómra tűztem valamit, és mielőtt belebuktam volna, hála Istennek elhelyeztek. Tehát a Jóisten kivette kezemből a zászlót.

És mit csinálsz a vágyaiddal?

A vágyaimat mindenestül szeretném a Jóisten szeretetébe összpontosítani. Visszatartom a vágyaimat – azért, hogy Isten szeretete bontakozzon ki az életemben, ne pedig az én emberi vágyaim.

Nem lehet, hogy a vágyakat Isten adja – és nem véletlenül adja?

Ezen sokat gondolkodtam. Az egyik szerzetesi lelki-
gyakorlaton Marosi Cézár atya adott át egy Babits-
idézetet: „... minden vágyad az Isten szava benned
/ mutatva, hogy merre rendelte menned”. (*Szimbó-
lumok*) Én ezt teljesen másként látom. Naponta
legalább ötször megtapasztalom, hogy valamit el-
határozok, és a Jóisten kiveszi a kezemből. És ak-
kor azt mondom: „Uram, semmit nem fogok a ke-
zembe venni ezentúl. Majd Te a kezembe adsz va-
lamit, és akkor veszed ki, amikor Te akarod.” Igen,
lehet, hogy még nem tudom jól kezelni a vágyai-
mat. Ha azok tényleg a Jóisten felé vezetnek, akkor
meg kell tanulnom kezelni őket.

**Mert addig mintha kétélű fegyver lenne. Egyrészt lehet,
hogy az engedelmesség és az alázat mondatja veled azt,
hogy Isten majd kezeli a te vágyaidat. Másrészt viszont
az is lehet, hogy a szőnyeg alá, a kukta fedele alá gyö-
möszölöd őket.**

Meg kell tanulnom összpontosítanom a vágyaimat,
hogy képesek legyenek meghajtani egy nagy vízi
erőmű turbináit.

**Mit tekintesz feladatodnak saját magaddal kapcsolat-
ban, és mit a közösséggel kapcsolatban?**

Ez a két kérdés tulajdonképpen egy. A közösségben
szeretnék úgy szolgálni, hogy – talán túl hivatalos-
nak hangzik, de a szívem közepében ez van – Isten
szeretetét osszam meg azokkal, akiket a Jóisten
rám bíz. Akár az oltár mögül, akár a katekézisen,
akár a gyóntatószékben. Ez a cél. Már csak a ho-
gyanon van a hangsúly: hogyan osszam meg?

Igyekszünk neked a következő egy évet – meg aztán a többit is – megkönnyíteni.

Köszönöm a segítő szándékokat.

Most pedig várjuk a résztvevők kérdéseit.

Szoktál-e kötelességből imádkozni?

Voltak életszakaszok, amikor nagyon édes kenyér volt számomra a zsolozsma elmondása – például a zirci atyák közösségében. De olyanra is emlékszem, amikor a zsolozsma keserű kenyérré vált. De akár édes, akár keserű: azért kenyér. És ha kenyér, akkor fogyasztani kell. Képesek vagyunk kötelességből is enni: lehet, hogy éppen nem ízlik a falat, de tudjuk, hogy szükséges. És amikor keserű kenyérként élem meg a zsolozsmát, a Jóisten akkor is tud ajándékokkal szolgálni, méghozzá olyanokkal, amiket nem kapok meg akkor, amikor épp édes kenyérként élem meg. Mondjuk, kilépek az ajtón, és akkor ugrik be valami, amit a keserű zsolozsma hatására kaptam az Úristentől.

Miért érdemes a papi hivatást választani a családalapítással szemben?

Bármennyire közhelynek hangzik, mégis igaz: nem én választottam a papi, szerzetesi hivatásomat, hanem a Jóisten választott engem. Ajándékként élem meg. Persze kapálózhattam volna ellene, legföljebb az ellenállás keserűségét tapasztalhattam volna meg. De nem nagyon kapálóztam.

Másfelől: akár papnak, akár családosnak hívja az embert a Jóisten, ha nem engedelmeskedik a hívásnak, tönkreteszi az életét.

Ezt értem, de ez bizonyos szempontból passzív válasz. Arról szól, hogy te mit kapsz a hivatásod által. Benne van-e ebben a döntésben az is, hogy te mit tudsz adni? Ez nem mérlegelés kérdése. Nem szégyellem mondani: ez olyan szerelem, aminek nem lehetett ellenállni. Elragadott, s azt mondtam: Ő, senki más. **Mi segít abban, hogy a jelenre tudj figyelni, azt tudd megélni?**

A Jóisten pedagógiája mostanában úgy működik, hogy amikor valamit rögzítetek, akkor azt Ő elmozdítja. Ha valamit elhatározok, akkor kiveszi a kezemből. Igaz, megelőzően azt mondtam Neki: „Uram, végy ki mindent a kezemből, amit nem akarsz nekem adni.” Ez történik. Ha őszinte szívvel ki tudjuk ezt mondani, és nem markoljuk két kézzel, akkor a Jóisten adott pillanatban ki fogja venni a kezünkéből. Sem azért nem kell zúgolódnunk, hogy még mindig a kezünkben van, sem azért, hogy milyen hamar vette ki. Mindaz, amihez ragaszkodom – akár személyek, akár tárgyak, akár események, akár tervek –, gátolja a Jóisten jelenben való ajándékozó szeretetét. Nagyobb titokra most nem is tudnék rácsodálkozni, mint a jelen pillanatban való lét titkára. A Jóisten a jelenben ajándékoz meg a szeretetével. Nem mindig ajándéknak vesszük, hanem pofonnak, de végül mégis a Jóisten ajándéka. Ez az ő nagy tervének része. Ebbe én nem láthatok bele.

Honnan tudjuk, hogy a sugallat, amit érzünk, az Úrtól jön vagy nem?

A gyümölcsökből. A jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa rossz gyümölcsöt.

És ha nem tudom megkülönböztetni?

A visszajelzésekből, következményekből általában kiderül, hogy milyen gyümölcsről van szó. Ha békétlenséget teremt – olyan békétlenséget, amit én okozok, vagyis a szívemből békétlenség árad mások felé, abból erősen érezhetem, hogy tőlem származik és nem a Jóistentől, vagyis rossz gyümölcs.

Mit adott neked a Cursillo és a Szentlélek szeminárium?

Mindkettő nagy ajándék volt számomra. A Cursillón keresztül azt az üzenetet kaptam a Jóistentől: „Légy sokkal interaktívabb!” A Szentlélek szemináriumon keresztül pedig azt üzenté: „Állj nyitott szívvel Isten elé!” Persze óvatosan, mert közbejöhhetnek emberi tényezők is.

Vagyis?

Úgy látom, az ember szívébe rejtett vágyak fölszabadulnak a Szentlélek szeminárium alatt. És ezekre a vágyakra nagyon oda kell figyelni, kordában kell őket tartani. Nehogy épp a Szentlélek szeminárium váljon a rendetlen emberi kötődések igazolójává.

Nagy pillanat, amikor átlépek a küszöböt, ahonnan nincs visszaút

I

Urr Ipoly egy álombéli fekete templomról, a mosogatás szeretetéről, a kiségyházak erejéről, egy nagy utazásról, és a daráló könyörtelenségéről.

I

Először is választás elé állítanálak. Az egyik kezemben az a szó van, hogy harag, a másikban az, hogy név. Mind a kettő sorra fog kerülni ma este, de választhatsz, hogy melyikkel kezdjük.

Jaj. Kezdjük a névvel.

Hogyan lettél Tóthból Urr?

Ez nagyon egyszerű.

Bemelegítésnek szántam.

Édesanyám Urr. Talán már húsz éve szeretne volna, hogy nevet változtassunk. Most érett meg a helyzet; nekiszántuk magunkat a bonyodalmas feladatnak, a sok hivatali procedúrának. Édesanyám nagyon örül, mi meg örülünk, hogy ő örül.

A „mi” kit takar?

Nővéremet és engem.

Senkiben nem volt ellenállás? Az életetek jó részét Tóthként éltétek, most miért kellene változtatnotok...

Régóta érett már ez a változás bennünk – jó 20-25 éve –, csak a jogi procedúrát volt nehéz elindítani.

Mit hozol otthonról a hit szempontjából?

Nem voltunk az a család, amelyik szétverte a templom falát. Nagymamám még rettentő katolikus volt, aztán egyszer csak nem ment többet templomba. Később kiderült, miért: az atya a gyónásnál olyat mondott neki, amitől egy életre begurult.

Máris itt a harag, tessék.

A Mamának se kellett sok: ő se csatlakozott a dologhoz. Így aztán én sem, nyilván. De tizennégy évesen egy nyarat végigbeszélgettem az unokanővéremmel, aki református teológiára készült. Erősen hatott rám az ő akkori gondolkodása – bár őt nem vették fel a teológiára. Olyan hatással volt rám ez a beszélgetés, hogy elmentem a plébániára, és jelentkeztem, hogy szeretnék hittanra járni. Egy nagyon szigorú bácsi – Gégény István, aki később a bérmaapám lett – azt mondta: a hittan nem elég, misére is kell járni. Hát jó, járjunk misére is! Onnantól kezdve minden nap jártam misére. Nem lehet azt mondani, hogy nem fogadtam meg az intést. Ettől kezdve az egyház és a hit nagyon fontos helyet foglal el az életemben, meghatározó. Ráadásul még hittanra is többre jártam egy héten... Tizenöt éves koromban rám bízta a sekrestyét is; nagyon beledolgoztam magam a közösségbe.

Református unokanővéred ezt szelíd mosollyal tűrte, vagy a fejét verte a falba? Megtérítettem, erre tessék, pópista lett belőle...

Urr Ipoly (1968)

Nagyvenyimben volt novícius; tanult Rómában, Budapesten.

Tanított Székesfehérváron és Budán a rendi gimnáziumokban. Több évig vezette a Mária Rádiót. 2011-től a Szent Imre-templom plébánosa. A beszélgetés 2012. december 12-én zajlott.

Egyszerűen csak örült, hogy megtaláltam a hitben magamat, és neki ebben szerepe lehetett.

Mit szoltak a barátaid? Nem furcsállották, hogy szinte egyik napról a másikra buzgó hittan- és misejárom lettél?

Ahogy én megváltoztam, a környezet is megváltozott körülöttem. Azok lettek a társaim, barátaim, akik velem együtt ott voltak a templom körül.

Emlékszel arra, hogy 14 éves kamasz fiúként mi fogott meg igazán?

Nagyon kevés ismeretem volt a saját egyházamról. A templomot és az ünnepeket ismertem. De magát Jézus Krisztust valójában az unokanővérem mutatta meg erőteljesebben, és ő mutatta meg a Szentírás jelentőségét is. Református lévén számára központi volt az evangélium; sokat beszélgettünk róla.

Számodra is fontossá vált?

Azóta is a gondolkodásom középpontjában van – Jézus Krisztus személyével együtt. Volt egy érdekes, visszatérő álmom. Láttam az utcán egy fekete templomot, de soha nem léptem be. Ahogyan elkezdtem templomba járni, ahogyan megismertem Jézust, aztán elsőáldozó lettem, ez a templom eltűnt az álmaimból. Mintha a lelkiismeretem motoszkált volna és kereste volna a tisztaságot. Azt hiszem, az unokanővéremmel való beszélgetések ép-

pen azt adták meg, hogy másik lelkiállapotba kerülhettem.

A szüleid mit szóltak mindehhez? Ha ők maguk nem vették ki a templomfalat, sosem mondták, hogy te mindig a templomban vagy, fiam, pedig mosogatni is kéne?

Nem, mert mosogattam is. Az egyetlen dolog, amit a konyhai műveletek közül szeretek, az a mosogatás. Amikor aktívan cserkészkedtem a 25-ösökkel, mindig én voltam az egyik tábori mosogató.

Sok szempontot tudok felsorolni a mosogatásban, ami miatt szeretni lehet. Én azért szeretek mosogatni, mert akkor többnyire békén hagynak. Te miért szereted?

Igen, egy picit el lehet gondolkodni... vagy bambulni. Monoton, és nem igényel nagy figyelmet.

És – nem utolsó sorban – még én is képes vagyok megcsinálni. Tehát ez 14 éves korod körül történt, pappá pedig nagyjából 28 évesen szenteltek.

Ezt még nem számoltam ki.

Bízz bennem, szerintem 28 éves voltál. Tehát a pappá szentelésed útjának a közepén történt ez – de mi történt a második 14 évben?

Egy idő után minden lelkesedés lanyhul. A neofiták (újonnan megtérők – S. G.) hite egy időben megerősödik, de később, ha nincs szilárd alapjuk, képes elporladni. Nekem nem porladt el, ne izgulj... De tizennyolc éves korom körül kritikusabban kezdtem gondolkodni az egyházzal kapcsolatban. Találkoztam olyan jelenségekkel – a magunk kis közösségében is –, amitől megijedtem. És vágytam egy tökéletesebb, másféle közösségre. Egy-két éven keresz-

tül eltávolodtam a közösségtől, és a hit belső útját jártam intenzívebben. Végigjártam a baptistákat, a pünkösdistákat, a szabad keresztényeket, a Hit Gyülekezetét – és rettentően kerestem azt a közösséget, amelyről az Apostolok Cselekedeteiben olvastam. Hihetetlenül vágyódtam egy tiszta és tökéletesebb közösség után.

Milyen mozzanatok találtál meg a vágyott közösségből ezeken a kirándulásokon?

Egyrészt felfedeztem, hogy az egyháznak rettentő sok arca van. És ez nagyon jó. Egy pünkösdi közösségben más a lényeg, mint a szabad keresztényeknél vagy a Hit Gyülekezetnél. Ott csak néhány alkalmon voltam – még 1988 környékén, tehát még egészen más volt a gyülekezet, mint most. De az tény, hogy nagyon lelkesített.

A tömegvonzás?

Épp ellenkezőleg: a kisebb közösség otthonossága. Mindenki ismert mindenkit. A pünkösdisták és a baptisták mind a mai napig közel állnak a szívemhez: ők tényleg tudnak igazi, bensőséges közösség lenni. Persze hamar rájöttem, hogy ott sem tökéletes minden. És azt mondtam: ha engem a Jóisten a katolikus közösségbe vezetett, ott kereszteltek, ott lettem elsőáldozó, bérmálkozó, akkor ott kell megtalálnom a helyemet és a saját utamat.

De honnan tudod, hogy melyik az Isten akarata? Az, hogy hűséges maradj a katolikuságodhoz, vagy épp épp azért vezetett más közösségekbe, hogy közelebb kerülj Hozzá?

Idővel rájöttem arra, hogy éretlen voltam még. A katolikus közösség valójában nagyon sokat jelentett számomra. És arra is rájöttem, hogy tökéletlennek itt is, ott is lehet lenni, de ha Isten ide hívott legelőször, akkor ezen az úton kell maradnom.

Maradéktalanul tudsz lelkesedni mindazért, amit a katolikuságunk jelent? Minden egyformán elfogadható számodra: liturgia, szentek tisztelete, Mária-tisztelet, jelek?

Folyamatosan barátkoztam és barátkozom a hitünk elemeivel. Folyamatosan fogadom be, értem meg. Először nem hiszem, hogy mindent értettem, de szép lassan mindent el tudtam fogadni. Mindig megmutatta Isten azt az utat, vagy azt a pillanatot, amikor el tudtam fogadni. A Szűzanya-tisztelet például – lehet, hogy a kezdeti protestáns hatás miatt – nehéz pont volt az életemben. Volt itt a Szent Imre területén egy olyan imaközösség, amelyben sokat imádkoztak a Szűzanya közbenjárásért, nagyon figyelték a medjugorjei történéseket, és az azokból fakadó tanítást. Na, most én tudok nagyon cinikus is lenni – és az is voltam a Szűzanyával kapcsolatban. Már szerzetes voltam, amikor ez a közösség meghívott egy zarándoklatra. És az olyan mélyen megérintett, annyira erősen hatott rám, hogy azóta nem tudom elképzelni az életet anélkül, hogy a Szűzanya szeretete kísérne bennünket.

Érzelmi fordulópont volt.

Már csak azért is, mert kénytelen voltam elszakadni otthonról, márpedig én nagyon anyás vagyok.

Megértettem: elszakadtam a mamámtól, akit nagyon szeretek, de a Szűzanya ott van velem édesanyaként. Egészen személyessé vált számomra. Onnantól kezdve lélekben igazi édesanyaként szeretem.

Egy édesanyának sok attribútuma van. Aki szeret, aki gondoskodik, aki hazavár, és még rengeteg más. Ki neked a Szűzanya?

Aki lelkileg kísér. És tudom, hogy vigyáz a mamára is, rám is, mindannyiunkra. A kapcsolatunk mindenképpen érzelmi alapozottságú. Persze aztán olvastam sok mindent, ami megerősített a katolikus egyház Mária-tanításában. Hiszem, hogy az egyházunk attól otthonos, mert van Szűzanyánk.

Egyébként döntően érzelmi beállítottságú vagy?

Igen, nagyon.

Hangulatember is?

Rettentően, igen.

Mondtam, hogy előbb-utóbb megérkezünk a haraghoz.

Olyan vagyok, mint egy Mahler-szimfónia. Egyszer halk, hogy nem is hallatszik, utána meg tombol...

Hogyan kezeled?

Nehezen. Helyzettől is függ.

Hamar jön, hamar megy?

Hamar.

Min múlik?

Attól függ, milyen súlyú dologról van szó, vagy mennyire érint személyesen, vagy mennyire érzékeny pillanatomban talál el. Van, ami fojtogat belülről, de van, ami rögtön elfüstöl. De nem kell tő-

lem félni... lehet, hogy tombolok, de aztán abbahagyom, ígérem.

**Jó másfél évvel ezelőtt álltunk a templom előtt, és oda-
jött egy idős hölgy. Közölte, hogy nincsenek kiírva a mi-
seidőpontok. Te mondtad neki, hogy de igen, ki vannak
írva. Mondta, hogy nincs. Te mondtad, hogy de. Ő hajto-
gatta, hogy nem, és különben is... és akkor felsorolta
még néhány sérelmét. A vége az lett a csevegésnek,
hogy emelt hangon közölte velem: akkor inkább ne is
jöjjön ide, vén boszorkány. Van-e biztos módszered ar-
ra, hogy megállapítsd, ki boszorkány és ki nem?**

Legalább öt helyre ki voltak írva a miseidőpontok,
például ott is volt egy tábla, hol megszólított. Ha
képes éppen a tábla előtt veszekedni velem, akkor
csakis boszorkány lehet... Egyébként ezt a kifaka-
dást nagyon megbántam utána... de tényleg ki volt
írva vagy öt helyre! És tudom, hogy mások, gyere-
kek is voltak körülöttünk... de rettentően felkap-
tam a vizet.

**A gyerekeink azóta is emlegetik a boszorkányt... Ho-
gyan tapasztalod: az idő múlásával változik az, ahogyan
az indulataidat kezeled?**

Nagyon kis előrelépéseket tapasztalok.

Szereted magadat?

Nem vagyok nárcisztikus.

Akkor így: elégedett vagy magaddal?

Van bennem egy állandó megfelelési kényszer.

Nem vagyok elégedett.

Kinek akarsz megfelelni?

Nem csak akarat kérdése: muszáj. Mindenkiben él

egy kép, milyenek kell lennie egy papnak. Meg kell tehát felelni a testvérek elvárásainak, aztán a rendtársaknak, a rendi vezetésnek. És így tovább – nagyon sokfelé. És ez engem rettentő feszültséggel tud eltölteni.

Van ezek között olyan elvárás, amelynek szívesen eleget teszel?

Ha a testvéreknek van elvárása felém – és el is mondják –, annak szívesen.

Megint mondok két szót, de most arra vagyok kíváncsi, hogy elsőre mi jut róluk eszedbe: rendezettség és rendetlenség.

Rettentő rendetlen ember voltam. És csak azért szoktam rá a rendre, mert ha rendet tartok magam körül, akkor kevesebbet kell takarítani.

Az élet apró praktikái.

Most nagyon törekszem arra, hogy viszonylag rendezett legyen a környezetem. Talán túlságosan is... Most éppen valami fontos papírokat keresnek rajtam... az utóbbi időben, a nagy rendrakásban mindent ledaráltam, ami fölöslegesnek tűnt... Minden valószínűség szerint ezeket a papírokat is, hogy ne legyenek az asztalomon...

De rend lett.

Rend bizony. Igen, ha felbosszant a disznóól, nekilátok darálni.

Az egyik fele ennek a rend-kérdésnek a környezeted. A másik az, ami belül van. Mennyire vagy strukturált, mennyire látod, tartod számon a feladataidat, határidőidet?

Mindig is az utolsó pillanat embere voltam.

Hála Istennek, hogy van utolsó pillanat!

Mindig van... A naptáramba mindent felírok, és mindig azt kérem, ha valaki kér tőlem valamit, mondja meg, mikorra kell. Egy héttel előtte nem biztos, hogy meglesz, de öt perccel előtte arra fogok koncentrálni, és ott lesz a kezemben.

Térjünk vissza ahhoz a 18 éves fiúhoz, aki megjárta a különböző közösségeket, és aztán visszatalált a katolikus egyházhoz. Mi akartál lenni, ha nagy leszel?

Mentős. Akkor ment a tévében a *Kórház a város szélén* című sorozat, és erősen hatott rám. Jelentkeztem az egészségügyi szakközépiskolába, de nem vettek fel. Végül is feladtam ezt a próbálkozást, pedig egy évet még kórházban is dolgoztam. Biztosan örülnék a feladatnak és szívesen mentőznék, de így utólag azt sem bánom, hogy másfelé vitt az utam.

Melyik az a törekvés, vágy benned, ami alapvetően mozgat? Mi a közös a mentős és a papi hivatásban?

Nagyon szeretek emberek között lenni, beszélgetni.

A papság is egyfajta mentősség, igaz. Mi vitt a szerzetesi, papi pályára?

16 éves koromtól kezdve rendszeresen jártam hivatásgondozó lelkigyakorlatra.

Csak úgy gondoltál egyet és odamentél?

A káplánunk, Juhász Ferenc atya küldött el. Nem mondta, hogy ez hivatástisztázó, csak annyit, hogy lelkigyakorlat fiúknak, menjél el nyáron. Még el is vitt.

Tehát nem tudtad, hova mész.

Csak ott derült ki, hogy ez micsoda.

Mégsem szaladtál el.

Nagyon jó közösség alakult ki, és jól éreztem magam. Ott ismerkedtem meg Kránitz Mihállyal, aki később az első misés szónokom volt. Tomka Ferencsel, aki csoportvezetést is bízott rám. Ő egyébként az egri szemináriumban is tanított, ahová aztán kerültem. Érelődött bennem az elhatározás, de még nem jutottam el a döntésig, hogy pap szeretnék lenni. Viszont 1989-ben, a rendszerváltás környékén – a nálunk kántorkodó Ipoly atyán keresztül – megismertem Károlyi apát urat, aki nekem szegezte a kérdést: nem akarok-e belépni a rendbe. Néhány hét alatt lejátszódott bennem a folyamat, megszületett a döntés: igent mondtam erre a kedves meghívásra.

Mi szólt mellette, mi szólt ellene?

Leginkább mellette szóló érvek voltak. Örültem a személyes meghívásnak, aztán csodálatos dolognak tűnt az is, hogy egy rend újraindul, és ebben a folyamatban részt vehetek. Vonzott a közösség, vonzott a liturgia – hiszen a ciszter eredetileg liturgia-központú rend.

Saját családra nem vágytál?

Sok minden megfordult a fejemben, de akkoriban a rendi élet nagyon eltökélt szándékom volt.

A *Benedicite* című kiadványban azt írtad: amikor elkezdted a noviciátust, „talán nem olyan személyiségre és képességekre vágytak az előjárók akkor, mint amivel én rendelkeztem”. Mivel rendelkezted?

Amikor a noviciátusba léptem, egy karizmatikus közösségnek voltam tagja, és hihetetlen mély, pozitív lelkesedés élt bennem. Hittem, hogy a rend is olyan, mint egy karizmatikus közösség. Aztán hamar rájöttem, hogy a dolog nem így működik. E különbségek biztosan okoztak feszültséget. Például nem nagyon akartam tanítani. Ők viszont olyan rendtársakat vártak, akik elkötelezett tanárok.

Ez benned is feszültséget keltett?

Bennem ez nem okozott nagy feszültséget. Örültem a közösségnek. Ez az elmúlt két évtized nagyon bonyolult és összetett időszak volt mindannyiunk számára. Rómában például a monasztikus vágy erősödött meg többünkben. Aztán amikor hazajöttünk, már nem mindenki akart elkötelezetten tanítani. Ettől még én is belekóstoltam, de rájöttem, hogy nem vagyok tanárnak való.

Úgy érzem, viszonylag könnyen és jól alkalmazkodsz a különböző helyzetekhez. Elmentél a lelkigyakorlatra, kiderült, hogy hivatástisztázó; jó lesz. Vágytál egy karizmatikus közösségre, nem az lett, de az is jó lesz... Inkább mintha azt keresnéd, mit lehet az adott helyzetből kihozni.

Inkább azt szerettem volna érzékeltetni, hogy egy karizmatikus közösségben a szentségimádás vagy az imádság hihetetlen húzóerő. Utána olyan „fordítsuk ki a világot a sarkából” érzés kerít hatalmába. A rendben viszont mindenki azt mondja, csak nyugodtan, szépen, visszafogottan... De tényleg tudok alkalmazkodni.

Mit jelent a megtérés?

Folyamatot, amely esetemben tizennégy éves koromtól halálomig tart. Állandó lelki megújulást.

Szakaszolható?

Az én életemben igen.

Arról beszélünk.

Korszakaim vannak. Minden évtized más korszak – ahogy eddig tapasztaltam.

Milyen korszak az első, a tizennégy éves kori?

Az nagyon lelkes korszak volt. A nehéz korszak a harminc év körüli.

Addig tartott az első lelkesedés?

Nem, az most is tart. Inkább úgy érzem, akkor jutottam tudatosabb fázisba, érettebben kezdtem látni a helyzeteket.

Milyen helyzeteket?

Az örökfogadalmam lelkileg nagyon megviselt.

Melyik aspektusa?

Aki kötött már házasságot, tudja, hogy van egy kritikus pillanat: tényleg őmellette kell-e elköteleződnöm? Nálam ugyanígy vetődött fel a kérdés: tényleg ez a rend az utam, vagy mást kell keresnem? Az örökfogadalmi lelkigyakorlaton ez a dilemma nagyon rám nehezedett, és nem sokon múlt, hogy otthagyjam az egészet. Akkor éppen olyan lelki szakaszba értem, amikor rettentő erős megkötöttségnek éreztem a rendet. Éppen akkor, amikor dönteni kellett mellette – természetesen.

A renddel kapcsolatban érezted ezt, vagy a szerzetesi hivatással kapcsolatban?

Az elköteleződéssel. Nagy pillanat, amikor átlépek a küszöböt, ahonnan nincs visszaút. Kimondom az igent, és az mindhalálíg érvényes.

Mi segített átlépni a küszöböt?

A rendi fordulópontokon mindenki megválaszthatja, ki tartsa számára a lelkigyakorlatot. Én Levente atyánkat kértem, mert nagyon szeretem, tisztelem őt. Kettesben töltöttük azt a nyolc napot, leválasztva a közösségről. Ő gondolatindítókat adott, én meg egész nap elmélkedtem. Rettenetesen nehéz helyzetként éltem meg, hogy most tényleg döntennem kell, és utána nincs visszaút. Egyik reggel bekapcsoltam a rádiót, hallottam egy dalt, egy profán számot. Az segített abban, hogy igent merjek mondani a közösséggel való további együttlétre.

Számít az ma már, hogy melyik dal volt ez?

Nekem igen.

Hátha nekünk is.

Vannak az életünkben olyan élmények, amelyek összefoglalnak bizonyos pillanatokat. Amikor reggel hallgattam azt a dalt, sírva fakadtam. A mai napig könnyezem, ha csak rá gondolok. Most uralkodom magamon. Lejátszódott bennem mindaz, ami fontos volt számomra, amiben hittem, és megerősödtem abban, hogy itt kell maradnom, és tenni kell a dolgomat.

Szóval melyik...

Igazából csak az első néhány sor fogott meg, a többire később nem is emlékeztem.

Tehát...

Mondom; szóval Presser *Nagy utazás* című száma volt, ami megszólalt – és megszólított. Belegondoltam abba, mi mindent éltem már át: elindultam otthonról, biciklivel megérkeztem a noviciátusba. Elég nagy utazás volt. Jöttem dimbeken-dombokon át, augusztus 1-je volt, rekkenő hőség, beestem a noviciátusba, és csak annyit bírtam kinyögni, hogy „hol a csap”. Megérkeztem a szívemben égő tűzzel... és vajon hol van most az a sóvár vágy, amivel szeretem az Istent? Onnantól kezdve ez az ének a misztikus szeretet éneke számomra. Úgy éreztem, ez az út, ez a megérkezés, ez a tűz nem maradhat annyiban. Ezért mondtam igent. Mert megértettem, hogy az én életem is egy nagy utazás, és tovább kell lépnem.

Milyenek ismerted meg Istent? Kicsoda neked?

Először Jézust ismertem meg az evangéliumokból. És idővel, lassan az Ószövetséget is felfedeztem, mert a kis közösségek általában jobban építenek az Ószövetségre. A pünkösdistákban, szabadkeresztényekben sokkal erősebben él annak a személyessége. És csak a teológián ismertem meg igazán mélyen, és talán akkorra értem meg, hogy megértsem Szent Pál apostolt. Érdekes és beszédes ez a hármaskorszak az életemben: Istent először Jézuson keresztül ismertem meg, utána az Ószövetség, a mózesi könyvek meghívó és kiválasztó Istene volt rám nagy hatással. És hosszú idő múlva belépett a képbe Szent Pál – mintegy summázata ennek a két útnak.

Mi a papi jelmondatod?

Szent Benedek a Regulában idézi Szent Páltól: „a Szentlélek örömevel”.

Azt mondtad, hogy a közösség meg a liturgia volt számodra fontos. Ugyanakkor érkeztél egy karizmatikus közösségből, éppen a noviciátusba. Miért ez a jelmondatod?

A Szentlélek Úristen végigkísérte az életemet. De az öröm is fontos: ez az, amiért az emberek olyan rettentő sokat küzdenek az életükben. És ami hiányzik a boldogságból, az a Szentlélek örömevel meg tud telni.

Isten jézusi arcát ismerted meg először, aztán az Ószövetséget, aztán Pált, a papi jelmondatod pedig a Szentlélekről szól. Folyamatos tapasztalás, amit a papi jelmondatodba fogalmaztál, vagy folyamatos vágyakozás?

Az utóbbi. Vágy, ami bennem van. Abban a pillanatban és azóta is nagyon fontos számomra. Kint van a falon, minden nap megnézem és elolvasom.

Volt mélypont az életedben?

A közösséggel kapcsolatban mindenképpen. Megélttem nagyon mély pillanatokot, mert nagyon össze kell csiszolódnunk. Hihetetlenül különböző személyiségekből áll a közösségünk.

És hitbeli mélypont?

Nem is egyszer.

Mit éltél át akkor?

Szerintem nem egyszerű dolog hinni. Amíg egy-egy tanítást nem értek meg, erős kérdések vannak bennem. És ezek megviselnek. Például Jézus istenségét

megérteni... nem egyszerű dolog. Könnyebb elfogadni az ember Jézust a maga humanitásával, mint azt, hogy Ő Isten. Az elmúlt években többször eljutottam a Szentföldre, és ott nagyon megérintett, hogy Jézus egy konkrét fizikai helyhez köthető ember, az ács fia. És az elmúlt években óriási átalakulás zajlott bennem: mi a hit Krisztusa és mi a valóságos Krisztus. Sokszor erősebben élt bennem az emberi Krisztus képe, jobban el tudtam fogadni.

Érdekes, hogy azt mondd, erősen érzelemvezérelt ember vagy, most viszont folyamatosan arról beszélsz, hogy szeretnél a lehető legpontosabban megérteni dolgokat.

Az elmúlt időben nagyon alakulok, folyamatosan változom. Az érzelmi ember mostanában már sokkal racionálisabb.

Mit jelent a „mostanában”?

Az utóbbi három-négy évben.

Tudod valamilyen eseményhez kötni?

Minden szentföldi út sokat alakított rajtam. Megerősített. Ott valóságos térhez és időhöz is kötöm Jézust, és ez sokkal racionálisabbá tesz.

Aki viszont érzelemvezérelt, az meg lehajol, megfog egy követ, és az olyan erővel tölti el, mintha abban a pillanatban is ott járna Jézus. Téged pedig épp a racionális megértés felé mozdít.

Van egy olyan Szentírásom, amellyel végigsimogattam a Szentföldet; amerre csak jártam. Jó tudni, hogy az a Szentírás, amit itt kézbe veszek, ott mindent megérintett.

Ez nem épp a racionális lényed.

Nem, de létezik.

Hol tartasz a változásban?

Régebben jobban építettem a lelki irodalomra. Olyan könyveket olvastam, amelyből megismertem egy-egy spiritualitás történetét, vagy egy lelki író művét. Ezek egyike sem szisztematikus, hanem inspiratív teológia. Ma sokkal inkább keresem a szisztematikus felépített könyveket és teológiát.

Folyamatként beszéltél róla: hol tartasz a megtérés útján?

Nagyon erősen dolgozik bennem a Szentföld hatása: egyre erősebben hiszek Jézusban.

Azok a feladatok, amelyek plébánosként rád hárulnak, inkább inspirálnak, vagy inkább elrettentenek?

Soha nem éreztem, hogy bármire, ami feladatom volt, én lennék a legalkalmasabb. Azt hiszem, anynyi önismeretem és élettapasztalatom van, hogy tudjam: nem vagyok alkalmas első vonalbeli vezetőnek. Viszont ha kapok valamit, annak megpróbálok megfelelni, bár ha valami nem sikerül, összeomlom. Ilyen előfordult az elmúlt időszakban is. Volt olyan két hét, amikor bezárkóztam a szobámba, mert nem tudtam bizonyos helyzetekkel mit kezdeni.

Mi az álmod?

Nem én döntök; a körülöttem lévő dolgok alakítják az életemet. Épp most volt Zircen a rendi káptalan. Döbbenetes látni, hogy rohamtempóban fogy a rend, mert az elmúlt húsz év alatt nem tudtunk

mege erősödni – bár szerintem lett volna rá lehetőség. Ez némi félelemmel tölt el: te jó ég, a múltkor még tízzel többen voltunk. Tehát nem tudjuk a holnapot. De ettől még tennem kell a dolgomat.

Következzenek a résztvevők kérdései.

Szereted a változásokat?

Inspirál a változás. Sőt, a váratlan helyzetek hozzák ki belőlem a legtöbbet, amikor azonnal kell valamit csinálni.

A rend állapotára térnék vissza: hogyan lehetne a fiatalokat eredményesebben megszólítani?

Jót tenne a közösségnek a nagyobb nyitottság, de talán nem vagyunk rá mindannyian érettek. Negyvennél több fiatal ment át a rendi közösségen. És nem biztos, hogy a rendi vezetők mindig jól kezelték őket. Jóval többen is lehetnénk, ha jól közelítették volna az emberhez, ha tudták volna kezelni a személyiségüket. Abból a negyven emberből, akik tőlünk elmentek, sok értékes ember egyházi pályán maradt. Nagy szükségünk lett volna rájuk a rendi közösségben is.

Volt olyan, hogy rezgett a léc: kikerülsz a közösségből?

Küldeni nem akartak; bennem fogalmazódott meg, hogy megyek. Rómában megismertem egy szerzetesközösséget, a kamalduliakat, és náluk nagyon otthonra találtam. Szeretettel fogadtak, hívtak, én meg majdnem igent mondtam. De rájöttem, hogy Magyarországtól nem tudok elszakadni.

Érzed-e, hogy a renden belül a te korosztályod felelőssége megnő a rend vezetésében?

Tényleg domináns a mi korosztályunk: az apáti tanácsban már csak az újraindulás utáni nemzedék van.

Milyen plébániát szeretnél Szentimrévárosban? Mi a jövőképed?

Emil atya mondta annakidején, hogy a Szentimréváros kiválóan működik plébános nélkül is. Közületek is többen végeztek teológiát, vezetnek közösséget, alkotnak, építenek. Valójában koordináló plébánosra van szükség, annyira jó minőségű a közösség. A plébánosról alkotott kép is átalakulóban van bennem. Volt bennem egy kép gyermekkoromból, milyen egy plébános. Az a kép épp most törik darabokra, mert látom, hogy itt és most egészen másra van szükség. Most igyekszem ezt felfedezni és tanulni. És olykor – és ezért elnézést kérek mindenkitől – nem biztos, hogy jól tudom ezt kezelni. Átalakulóban vagyok; sokat beszélgetek a környékbeli atyákkal is. Most jelent meg a klerikusok kézikönyve – már nagyon vártam -: rögtön megtudtam belőle, hogy alkalmatlan vagyok az egészre, mert a Szentimréváros teljesen más attitűdű embert kíván, mint ami ebben a pillanatban vagyok. De nagyon nyitott vagyok arra, hogy az elkövetkezendő időben alakuljak. Állandó vágy van bennem a változásra, és az inspirál a legjobban, ha a környezetem is alakul...

Mindenképpen nyitott plébániát szeretnék, ahol akinek van terve, akarata, az megvalósíthatja, elkezdheti. Szeretném, ha nagyon sok élő közösség

lenne. És végtelenül örülök annak, hogy a 9-es mise olyan közösséget adott, ahonnan négy-öt házaspár csoport indult el az elmúlt hetekben. Ha itt megtért hívő, nyitott szívű családok vannak, akik érzik, hogy nem zárkozhatnak magukba, hanem hajlandóak tenni valamit Istenért, akkor már megérte, akkor már nagyon boldog leszek.

Azt hittem, hogy hamarabb és könnyebben tudok majd azonosulni a különböző területekkel, hiszen húsz éve, hogy itt vagyok közöttetek. Rá kellett jönnöm, hogy ez már más helyzet, más státusz, más kapcsolat egymással. Újra kell mindent építenem. De dolgozom rajta. Az egyik legnehezebb számomra a karitás. Soha nem foglalkoztam ezzel a területtel. De most szépen, türelmesen meg kell tanulnom, hogy ezzel is foglalkoznom kell. Szívemen viselem, hogy a karitásnak legyen pénze, hogy tudjanak működni, de például nem tudok bemenni hajléktalanok közé. Lefagyok, mint egy operációs rendszer. Ebben még nagyon növekednem kell. Negyvenöt éves vagyok, tehát még képes a változásra – ahogyan a közösség is elvárja tőlem. Alapvetően dialógus-típusú ember vagyok. Ezt a képességemet semmi áron nem szeretném elveszíteni.

URR IPOLY VISSZAEMLÉKEZÉSE A BESZÉLGETÉS UTÁN

Döbbenetes élmény belelátni valakinek a lelkébe, életébe. Így van ez a beszélgetésekkel, mélyinterjúval. Résztvenni egy ilyen találkozáson nemcsak egyszerűen azt jelentette, hogy valakiről megtudok valami olyat, amit eddig nem, hanem a megosztott benső lelki élményeivel, Istennel való találkozásával együtt én magam is belekerülök az életébe, annak az útnak a részese leszek, amit ő is bejárt vagy bejár! Visszatekintve a névsorra, igen gazdagra sikeredett, élménnyé és úttá vált minden este, kölcsönös egymásra hatásokkal. Köszönet érte Gergőnek.

Sokszor kérdeztem már jómagam is egy-egy embert az életéről és munkájáról, benső lelki folyamatairól. A Gergővel való beszélgetés folyamán tapasztaltam meg, hogy a bennünk lévő világ és a megfogalmazható szó mennyire más lehet, mennyire mást jelenthet, amikor egy-egy folyamatot, érzést próbálunk átadni másoknak: az élmény és a kimondott szó harca ez, ami egy válaszban realizálódik, és amíg élünk, ott lóg a fejünk felett, ránk idézhető bármikor. Élmény volt, és a fejezetten dolgozva ezt újraélhettem!

*Isten nagyon szereti a házasságot,
és nagyon akarja segíteni
a házasságokat, hogy legyen erejük*

█

Kató Csaba és Bellavics Ágota a bor és az érzelmek párhuzamáról, a Túró Rudi-automatáról, a kóbor pásztor meneküléséről, a suttogva veszekedésről és a hozzáállás művészetéről.

█

Legalább húsz éve ismerjük egymást, de mostanában vannak új tapasztalataim veletek kapcsolatban. Máshogyan írtok levelet, másképp vagytok jelen blogokban vagy a facebookon, másképpen figyeltok egy-egy beszélgetés során, másképpen szólaltok meg. Mintha másképpen kommunikálnátok, és – ezzel párhuzamosan – többet, vagy másképpen osztanátok meg a személyes életetekből. Van ebben tudatosság? Egyáltalán: ti is észlelteket változást?

Csaba: Van benne tudatosság. Biztos vagyok abban, hogy a hit nem magánügy. És mi, akiknek a hivatásunk mások hitének a szolgálata, még inkább át kell hogy gondoljuk, hogy a személyes életünkből, személyes hit-utunkból mit tárunk fel másoknak. Folyamatosan tanuljuk ezt, és egyre inkább szeretnénk ebben fejlődni.

Ágota: Az utóbbi években hitemben és emberségemben is sokat formálódtam. Talán ez is adott bátorságot ahhoz, hogy jobban odatárjam mások elé azt is, aki én vagyok, és nem csak azt, ami a hivatásomból fakad. Talán ma már nyíltabban tudok beszélni saját magamról is, nem csak Istenről és az istenkapcsolatról.

Mi formál benneteket?

Ágota: Volt egy személy az életünkben, aki nagyon sokat alakított rajtunk: Nemes Ödön atya. Hosszú éveken keresztül volt a lelki vezetőnk; a házasságunkat és a személyes életünket is segítette. Formálta a látásmódunkat, a gyengeségeinkkel való találkozást, az elfogadást. Segítette nevén nevezni a vágyainkat. Segített jobban kihozni belőlünk az embert, akik valójában vagyunk; segítette az istenkapcsolatunkat, a párkapcsolatunkat, az önmagunkkal való kapcsolatunkat, elfogadni mindazt, ami a múltban vagy a jelenben történt velünk. Hatalmas ajándék volt az ő jelenléte az életünkben, és iszonyú hiány, mióta elment.

Csaba: Én akkor fordultam Ödön atyához, amikor nagyon mély krízist éltem meg, annak a válságát, hogy – akárcsak az európai férfiak nagy többsége – nem foglalkozom az érzéseimmel, és ennek következményeként egyre szürkébb lett az életem. Az érzéseim elkezdtek alkalmazkodni a velük való viszonyomhoz: szép lassan eltűntek. Olyan professzionálisan fojtottam el őket, hogy a szürkesség már az Ágival való kapcsolatomban is megjelent. Akkor

Kató Csaba (1966)

diakónus, katekéta a Ciszterci Szent Imre Plébánián; a Budapesti Hitoktatási Felügyelőség szakmai munkatársa, Újbuda Önkormányzatánál egyházügyi tanácsadó.

Kató-Bellavics Ágota (1969) katekéta, 1991 óta szolgál a Plébánián. 1989 óta házasok.

A beszélgetés 2013. január 9-én zajlott.

azért már éreztem, hogy valami nagy baj van. Írtam Ödönnek egy e-mailt; nagyjából az állt benne, hogy segítség... Benne olyan embert ismerhettem meg, aki nagyon szabad volt, és – európai férfiként – maga is végigment ezen a folyamaton. Azt mondta, ötvenévesen kezdett el élni, amikor megtanult érezni, azaz elmerete fogadni az érzéseit. És hál'istennek utána még élt harminc évet – és nekünk is sokat segített.

Ha nem veszek tudomást az érzéseimről, akkor azt valószínűleg nem

tudatosan teszem. Kizárom őket. Honnan tudom meg, hogy tudomást kellene vennem valamiről, ami nincs is benne az életemben?

Csaba: Nekem ez az impulzus a bor volt. Mindenkit biztatok a borkóstolásra. Nem az ivásra! Isten ajándéka volt, hogy összesodort a borkóstolással.

Ahogy hozzáálltam egy pohár borhoz, beleillatoztam és rájöttem, hogy milyen fantasztikus gazdagság van benne, hogy ezernyi kis ízt, finomságot lehet benne felfedezni, azt vettem észre, hogy az érzelmi életemben mindezt nem tapasztalom. Pedig nyilván ott is lennie kellene, mégsem érzem. Ez nagyon sokat segített: ott ez a gyönyörű világ, amelyet megtanulok észlelni, érezni – a saját életem kelyhében pedig semmit sem...

Ági, a te életedben is volt olyan krízis, amelynek nyomán Ödön atyához fordultál, vagy – ha már a házaspár egy test – követted Csabát?

Ágota: Volt krízis. És most már tudok róla beszélni. Nagyon nehéz volt feldolgozni, elfogadni, hogy nincs gyermekünk. És ennek a fájdalomnak, sebnek mindenféle lelki és lassan már fizikai tünetei is voltak. Ez hajtott Ödönhöz. Aki – mint valami lelki nagymester – életmentő volt számomra. Sokkal több, mint lelki vezető. Segített helyreállítani az emberségemet. Nagyon motiváló, ugyanakkor szabadon hagyó lelki vezető volt, aki hihetetlen szeretettel tudott kihívásokat adni. Növeszteni. Szeretettel szembesíteni. Amikor mentem hozzá, nagyon örültem az első és az utolsó ölelésnek, amit kaptam tőle: mintha egészen beborított volna a szeretet. Azt éreztem, hogy általa Jézus is átölel: csodálatos volt egy-egy gyónás után megölelni őt. Gyógyító volt számomra.

Mi adta a végső lökést, hogy elmenj Ödön atyához? Mikor jött el az a pillanat, amikor úgy érezted, hogy nincs tovább, valamit tenni kell, valahová menni kell?

Ágota: Megfulladtam tőle, és azt láttam, hogy én, aki alapvetően örömteli ember vagyok, kezdek keserű lenni. Voltak ennek jelei. Csaba unokahúgának gyermeke született, én pedig ezer indokot találtam, hogy miért ne menjek be megnézni a kórházba. Aztán amikor ezzel szembesültem, azt mondtam, hogy ez így nem mehet tovább, ez borzalmas, ezen segíteni kell.

Kaptál külső jelzést, vagy benned született meg a felismerés?

Ágota: Csaba mindig a legnagyobb szeretettel vett körül.

Csaba: Sokat beszélgettünk Ágival. Óriási ajándék, hogy a keresztény hit a végsőig reflektív hit. Isten arra hív meg, hogy mindig reflektáljak a hitemre. Gyönyörű dolog a lelkiismeret-vizsgálat nevű gyakorlat. A hivatásunkban nekünk önmagunkat kell adnunk, ezért fokozottan felelősek vagyunk önmagunkért.

Közös témával kezdtük, most viszont egy kicsit szeretnék külön-külön kérdezni benneteket. Ági: ki vagy te? Mit mondasz most magadról?

Ágota: Ezen a kérdésen sokat gondolkoztam már. Ki az az elsődleges, aki vagyok? Elsődlegesen Isten gyermeke. Ezt pedig nemcsak tudatosan, hanem az istenkapcsolatomban is megélem. Voltam olyan szorongásban, magányban, ahol azt éltem meg: hiába van velem Csaba, aki a legjobban szeret – van olyan mély fájdalom, amelyben csak az Isten marad. Tehát ez az elsődleges, szoros, mély kapcsolat: az Ő gyermeke vagyok. Szeretnék ennek fényében viszonyulni minden máshoz. Van, hogy éppen nem sikerül, de ezt akarom.

Fel tudod idézni annak az útnak a főbb állomásait, fordulópontjait, amelyen eljutottál idáig?

Ágota: Vannak a megtérésemnek mérföldkövei. De mindegyik megtérési pont, ami volt az életemben, a legnagyobb mélységben mutatta meg ezt az is-

tengyermekséget. Mindig olyankor következett be egy-egy fordulópont, amikor azt éltem meg, hogy a lehető legmélyebben vagyok. És akkor nyitotta fel Isten a szemem: csak Ő az, aki minden helyzetben velem van és segít. Még akkor is, amikor azt gondolom: Uram, és akkor Te most hol vagy?

Volt olyan, hogy azt mondtad, nincs Isten?

Ágota: Olyan nem. De nagyon sivatagos időszakom volt. Huszonhét éves voltam, amikor Édesapa meghalt. Nagyon szeretem aput. Hosszú ideig küzdött a betegségével, láttuk, ahogyan elfogy, de mindig volt benne egy hihetetlen élni akarás és életvidámság. Ezt nagyon szerettem benne, talán örököltem is belőle valamit; éppen ezért hihetetlenül hiányzott, miután meghalt. Na, akkor nagyon cifrákat mondtam az Úrnak. És belekerültem egy sivatagba: hosszú hónapokon át nem tudtam imádkozni. Borzasztó nehéz volt: a tanítványaimat imára kellett segítenem, miközben volt bennem egy merev keménység: nem akarlak megszólítani, és különben is iszonyú dühös vagyok Rád. Akkor még nem tudtam, ma már látom: a korábbi, szépen felépített istenképem akkor tört össze, és jött helyette egy jobb, egy letisztultabb, egy igazabb.

Honnan hová jutottál?

Ágota: Összetört a jóságos nagypapa képe, aki mindent megtesz, amit kérnek tőle. Hála a jó Istennek ez szépen összetört.

Mi épült a helyén?

Ágota: Amikor Apu meghalt, az Ő ölelő karjába

ment, és tudom, hogy Nála nagyon-nagyon jó helyen van. Ez az Isten erős, megtartó Isten, aki a fájdalomban is jelen van. Reális istenkép épült helyette. Egy igazán szép istenkép.

Volt olyan gesztus ebben az időben, ami segített?

Ágota: Sokan segítettek. Ipoly atyának elmondtam, hogy nem tudok imádkozni. Ő mutatott rá arra, hogy sok bennem a düh, az indulat. És ő mondta azt is, hogy azt az időt, amit eddig az imádságnak szenteltem, továbbra is adjam oda. Ne csináljak semmit, csak adjam oda. Ebben maradjak hűséges. „Tehát itt vagyok Uram – mondtam akkoriban –; hát, ha akarsz kezdeni velem valamit, akkor rajta.” Ez nagyon sokat segített. Fogassy Judit nővér pedig egy gyakorlatot ajánlott: képzeljem el, ahogy Aput az én karomból átengedem Jézus karjába. És próbáljam elhinni azt, hogy jó helyen van ott. Ezek lassan-lassan gyógyítottak. És egyszer csak egy reggeli imában úgy éreztem, mintha egy forrást elzáró nagy követ valaki elhengerített volna.

Ez a megváltozott istenkép aztán tovább változott, vagy azóta is élő?

Ágota: A lényege már nem változott. Csiszolódik, formálódik. Mélységében, kapcsolatában sokkal érettebb, mint korábban volt. Édesanya halálát épp ezért egész máshogy tudtam már megélni.

Az érett istenkép azt jelenti, hogy nem vádoló Isten?

Vagy nem vagyok rá dühös? Mit jelent, hogy érettebb?

Ágota: Nem várok tőle. Nincsenek elvárásaim. Nem gondolom azt, hogy ha bedobom a gépbe az érmé-

ket, akkor kiadja a Túró Rudit. Engedem Istennek azt, hogy Isten legyen az életemben. Hogy az Ő akarata érvényesüljön. Ha megenged valamit – hát legyen úgy. Ha nem akadályoz meg valamit – hát legyen úgy. Ha gyógyítani akar, gyógyítson. Hadd viselkedhessen Istenként, és ne én mondjam meg Neki, hogyan legyen Isten.

Ma hogyan imádkozol? Melyik az az imamód, imaforma, amelyben legközelebb érzed magadhoz az Urat?

Ágota: Beszélgetni szeretek Vele; elmondani, mi van bennem. És nagyon szeretem azt is, amikor Csabával együtt zsolozsmázunk. Nagyon szeretek fohászokat mondani, vagy egy-egy szentírási részt mondani, ismételtetni. De leginkább talán elmondani Neki, hogy mi van bennem. És igyekezni meghallani – mondjuk egy szentírási részen keresztül –, hogy mit mond Ő nekem. És szeretek csak úgy csendben lenni is Vele.

Csaba, volt időd gondolkodni azon, hogy ki vagy te.

Csaba: Kérnék még néhány évet.

De engem nem az érdekel, hogy ki leszel öt év múlva, hanem hogy most ki vagy.

Csaba: Pont ahhoz kellene a néhány év.

Rendben, akkor legalább azt mondd el, ki voltál öt évvel ezelőtt...

Csaba: Ó, köszönöm! A Katekéták Általános Direktóriumában szerepel egy mondat: „a katekéta Isten ajándéka a plébánia számára”.

Nem is kell tovább keresgélni.

Csaba: Ez a cél, nem a tény... Szóval ez a mondat

jutott eszembe, mert nagyon sokszor visszhangzik bennem. Igyekszem tudatosítani magamban, hogy ajándék vagyok. Isten ajándéka. Pedig 13-án 13 órakor születtem... Sokat foglalkozom kamaszokkal. Abban az életkorban nagyon nem tud az ember magával mit kezdeni. Egy kamaszt nagyon kell abban segíteni, hogy ha belenéz a tükörbe, fel tudja fedezni, hogy ajándék a léte. Szóval mindezek sokat segítettek abban, hogy felfedezzem: Isten nem véletlenül teremtett, hanem belém szeretett, és akarta, hogy legyek. Ebben a felfedezésben nagyon-nagyon sokat segített Ági: az ő szeretete, szerelme. Az, hogy ő ajándéknak tekintett engem, segített abban, hogy én is tudjak így magamra nézni, mert korábban inkább futkároztam magam előtt. Ha tizenöt évvel ezelőtt kérdezted volna, hogy ki vagyok, azt feleltem volna – nagyon frappánsan –: kóbor pásztor. A nevem jelentése ez.

Vannak birkái egy kóbor pásztornak?

Csaba: Mindig a mások birkáival kóborol. Állandóan mehetnékem volt – saját magamtól is. Volt az életemnek egy fontos szakasza, amikor nyolc hónapra vidékre, Püspökszentlászlóra költöztem. Mondtam Kállay Emil atyának, hogy megyek. Rám nézett a nagy mosolyával – neki a szemüvegéig ér a mosolya –, és azt mondta: hát, Csaba, magad előtt nem menekülhetsz el... Nem is értettem, miről beszél. Aztán megtapasztaltam. Ezért is vált ilyen fontossá számomra ez az ajándék jelleg.

Az ember nem úgy születik, pláne nem úgy kamaszodik,

hogy el tudja hinni magáról, hogy ajándék. Milyen álmásokon keresztül jutottál el idáig?

Csaba: Biztosan sokat számított, hogy nagyon tiszteltek a szüleim. Ez mély élmény számomra: nagy szabadságot adtak, és mindig azt mondák, hogy bíznak bennem. Ez kamaszként sokat jelentett.

Ugyanígy Emil atya gesztusai: mindenki felé képes volt kiemelt figyelemmel fordulni. Aztán az én legnagyobb istenélményeim is mindig életem legmélyebb kríziseihez kötődnek.

Tudsz példát mondani?

Csaba: Volt egy év, amikor megféleződött a tanítványaim száma. Szakmai és személyes krízis egyszerre. Katekétaként felmerült bennem a kérdés: kockáztathatom-e mások üdvösségét? Rengeteget gondolkoztam, hogy ki vagyok, mi vagyok, folytathatom-e, mit rontottam el. És Isten egyik válasza az volt, hogy szöveget ütött a fejembe egy gondolat. Bevillant, és mindig újra előjött. Elhessegettem, de újra jött. Amikor már sokadszorra jött, elkezdtem figyelni ezt a gondolatot: azt vettem észre, hogy béke társul hozzá. Meg lelkesedés. Csupa olyasmi, amik Istenhez köthetőek. Egy pap barátom azt mondta, talán nem elhessegetni, hanem szembenézni, foglalkozni kellene ezzel a gondolattal. Közel engedni magadhoz, komolyabban ránézni, hogy valóban Istentől jön-e. Ez volt a diakonátus gondolata.

Örültél neki?

Csaba: Teljesen letaglózott, hogy miközben azt

élem meg, hogy krízisben van a szolgálatom, akkor Isten fogja magát, és egy sokkal tágabb szolgálatra hív. Megrendítő volt. Egyébként sokszor megtapasztaltam, hogy amikor mélyen vagyok, Isten akkor is mellettem van. Szeret engem, akar engem, újra és újra igent mond rám, még akkor is, amikor rossz döntéseket hozok.

A te istenképed milyen most?

Csaba: Isten az, aki nagyon-nagyon közel van hozzám. Végbement az istenképemben egy „földrajzi” átalakulás: Isten kívülről belém került. Lehet, hogy ez furcsán hangzik, de nekem nagyon lényeges felismerés: bennem él az Isten, nem pedig valahol rajtam kívül. Persze sokkal helyesebb úgy mondani: én élek őbenne.

Ez volt a „kopernikuszi” fordulat az istenképedben?

Csaba: Nem, ez inkább a finomhangolás.

És mi volt a kopernikuszi?

Csaba: Az egy olyan Istenből indult, akinek kegyetlenül meg kell felelni. Emlékszem, szegény Ágit mindig noszogattam: nem imádkozunk eleget, tegyük többet... terrorista voltam. Hitfanatikus. Ezt persze nem tudtam megfogalmazni. És eszembe sem jutott volna ilyesmit kimondani, hogy ha nem felelek meg neki, akkor nem fog szeretni. Nem: meg voltam győződve arról, hogy Isten olyan szerető és megbocsátó, mint amilyennek a katekéziseken bemutatam. Csak éppen bennem, legbelül élt róla egy egészen másféle, tudatalatti kép.

Hogy jöttél erre rá?

Csaba: Az első gyanús jel az volt, hogy észrevettem: az imádságaim után szinte mindig frusztrált vagyok.

„Nem sikerült” az ima?

Csaba: Pontosan. Biztosan nem volt elég hosszú, nem figyeltem eléggé, és egyébként is... persze mindez abszurd! Ha a szerető Istennel találkozom, akkor feltöltődni kellene, nem kimerülnöm! Aztán lelkigyakorlatot tartottunk Püspökszentlászlón, és éreztem, hogy nagyon kivagyok, kéne már a töltődés. A lelkigyakorlat végén ott maradtunk még három napot, és brutális dolgot műveltem: napi 8-10 órát imádkoztam a sámlin ülve. Gondoltam, most aztán intenzíven ott leszek Isten előtt. A három nap elteltével hazajöttünk, és a következő reggelen ébredés után azt vettem észre, hogy nem tudom megszólítani Istent. Viszont nemhogy frusztrált lettem ettől, hanem kifejezetten örültem. És nem értettem: elment az eszem? Nem tudom megszólítani Istent, és ennek még örülök is? Azt hiszem, akkor tört össze a régi istenképem. Isten egyszerűen összetörte. Azt mondtam: helló, jó reggelt, Uram; én most nem tudok Neked mit mondani, mert nem tudom, hogy csináljam. Ahogy eddig csináltam, úgy nem akarom többé csinálni... Hosszú idő volt, amíg megpróbáltam újra felépíteni a kapcsolatot Vele. Azt nem mondom, hogy ma már egyáltalán nem vagyok megfelelni vágyó, de egyre kevésbé.

Isten előtt, vagy ez kihat az emberi kapcsolataidra is?

Csaba: Az Istennel való kapcsolatom nagyon sokat alakított az emberi kapcsolataimon is. Nem akarok mindig mindenkinek megfelelni.

Ebben az alakulásban volt segítséged?

Csaba: Nem egyedi műfaj a kereszténység. Nagy dolog, hogy Ágit szabadon szerethetem. Soha nem éreztem, hogy neki meg kell felelnem. Ez nagyon gyógyító volt. És sokat segített egy-két jó barát. A velük való kapcsolatban szintén azt élhettem meg, hogy szabad vagyok és szabad lehetek a szeretetben. Az utóbbi időben pedig sokat segített és gyógyított Ödön atya. Nem ismertem szabadabb embert nála.

Miben tapasztaljátok, hogy a házasság szentség?

Csaba: Abban, hogy ketten hármásban vagyunk.

Jó, mi ezt értjük, de mit mondasz annak, akinek erről fogalma sincs?

Csaba: Ugyanezt.

De akkor ő visszakérdez: miről beszélsz?!

Csaba: Ödön atya több mint negyven évet élt Japánban misszionáriusként – tizenvalahány évig jegyesoktatással foglalkozott; több mint kilencven párral beszélgetett minden évben. Volt köztük mindenféle vallású – sintoistától az ateistáig. Mindig megkérdezte a párokat: honnan van az erő, hogy szeressétek egymást? És majdnem mindenki azt mondta, hogy valahonnan máshonnan. Azok is, akik nem voltak deklarált istenhívők: valahonnan máshonnan jön ez az erő. Tehát ez a legtöbb em-

berben benne van. Azt hiszem, Isten nagyon szereti a házasságot, és nagyon akarja segíteni a házásokat, hogy legyen erejük. Az, ahogy én tudom szeretni az Ágit, tudom, hogy nem csak tőlem jön. Ami „kijön”, az sokkal több annál, mint amennyit én beleteszek ebbe a kapcsolatba.

Általános iskolai matematika óra: ezt bedobom, az kijön, de mit csinál a gép? Ági, a te géped hogyan működik?

Ágota: Nemigen tudok mást mondani. Töreksem, hogy minél teljesebben megéljem az istenkapcsolatomat, és ez visszahat a házasságunkra is. Isten segít újból és újból megújulni. Nekünk is voltak hullámaink, de Isten mindig segít újból rácsodálkozni, újat megismerni.

Vissza tudtok emlékezni arra, hogy milyen elképzelések voltak a házasságról az esküvőtök idején?

Ágota: Én csak azt éreztem, hogy nagyon szerelmes vagyok, és azt tudtam, hogy mindig Csabával akarok lenni. 20 éves voltam. Nagy, átgondolt, bölcs döntésekre nem emlékszem. De pár hónappal azután, hogy Csaba udvarolni kezdett, megfogalmazódott bennem, hogy az egész életemet el tudom képzelni vele.

Csaba: Nagy tervekre, álmképekre, eszményekre én sem emlékszem. Nagy elszántság volt bennem. A fiatal kori házasságkötésben biztosan benne van ez a bátor elszántság. Én is azt éreztem: Áginál nem látok olyan veszélyeket, amelyek kockáztatnák a közös életünket. Sok mindenben egy hullámhosz-

szon voltunk, rengeteget beszélgettünk, és a beszélgetésekben kockázatos kérdéseket is feltettünk egymásnak. Szóval igyekeztünk körüljárni egymást. Ettől még ma már egyértelműen látom, hogy sok naivítás volt abban, amit a házasságról gondoltam.

Például?

Csaba: Az egyik ilyen a szabadság. Döntök, és azt gondolom, hogy majd minden szépen kialakul. Aztán lassan kiderül, hogy ez nem fog menni, az nem fog a közös időnkbe beleférni, amaz meg teljesen elképzelhetetlen, mert nem hajlandó velem tartani. Az első évben nagy krízist jelentett számomra, hogy hogyan éljem meg a szabadságomat – Ágival. Döntöttem mellette, ezzel nem volt gond. De hogyan tudok az életemben ehhez a döntéshez igazítani minden mást? Valójában kellett tizenvalahány év házasság, mire igazán ráéreztem, hogy mit is jelent a szabad döntés: azt, hogy jelentős dolgokban nem hozok nélküle döntést.

Mikor jött el az esküvőtök után az első pillanat, amikor azt mondtátok a másikra, hogy ez hülye?

Csaba: Várj csak... még aznap este volt?

Ágota: Az első ilyenre nem emlékszem, de arra igen, hogy még Csaba szüleinél laktunk. Veszekedtetek már suttogva? Kész röhej... Nem szerettük volna terhelni őket a konfliktusunkkal, így aztán suttogva kiabáltunk egymással...

Csaba: Én inkább elhallgatós családban nőttem fel, azt hoztam magammal, hogy inkább fojtsuk el a dolgokat.

Ágota: Én meg nem!

Csaba: Igen, ez a suttogósdí Áginak nehezebb volt. Amíg annyira fel nem bosszantott, hogy belőlem is kiobbant a méreg – szigorúan suttogva.

**Éreztétek valaha azt, hogy a házasság akadályoz benne-
teket?**

Csaba: Igen. Ezek egyértelműen értékválság-pillanatok. Ilyenkor kell feltennem a kérdést: miért is fontos számomra az Ági? Miért is fontos a kapcsolatunk? Mielőtt Ágit megismertem, betéve tudtam a lengyel légitársaság járatait, amelyek Ulánbátorba mennek, onnan pedig a Transzszibériai Vasút menetrendjét: tudtam, hogyan lehet eljutni Tibetbe. Tibet volt a nagy álmom. Nászútra az Alpokba mentünk, ahol kiderült: Áginak tériszonya van. Azóta egyébként kiválóan legyőzte. De az mindenképp kiderült, hogy nem az a klasszikus Tibet-járó alkat. Néhány éve egy katekumen megkérdezte, miért mondtam le erről az álmomról. Azért, mert rátaláltam valami Tibetnél is sokkal szebbre.

Ha képes vagy tudatosítani, hogy melyik a szebb.

Csaba: Lehetnek olyan pillanatok, amikor jön valami, aminek esetleg nagy varázsa van. De akkor meg kell kérdeznem magamtól, hogy ez most miért értékes, miért olyan fontos. Ödön nagyon ritkán beszélt magáról, de egyszer, amikor megkérdeztem, hogy van, nagyot sóhajtott: a lelki életében van egy kis gond. Mi a baj? Azt mondta: felkérték egy cikk megírására, és túlságosan beleszeretett a témába, és ezért elhanyagolta az imádságot. Ez va-

lószerűleg egy pár perces hanyagolás lehetett, de annyira szép volt ez a lelki érzékenység: abban a pillanatban ráérezett, hogy az értéksorrendje döccent egyet. És arra is rá tudott nézni teljesen szabadon, hogy vajon melyik a fontosabb: a cikk vagy az Úr. Nyilván az Úr. Igen, ilyenek időnként jöhetnek a házasságban is.

Krízisetek volt?

Ágota: Igen. Volt, hogy elpörögtünk egymás mellett. Életünk egyik legnagyobb ajándéka, hogy ugyanaz a hivatásunk. És a házasságunk egyik legnagyobb veszélyforrása is ez. Nagyon sokat tudunk a tanítványokról beszélgetni, de volt egy időszak, amikor egymásról már nem beszélgettünk, csak másokról. Éltünk szépen egymás mellett, mint a testvérek. És totálisan elhidegültünk egymástól. Hála Istennek még idejében szembesültünk ezzel, és sokat dolgoztunk rajta, hogy a tűz újra lángra kapjon.

Hogyan dolgoztatok rajta?

Ágota: Kerestük a meghitt pillanatokot. Szakítottunk rájuk időt. Néha varázsolni kellett... Azt vetjük észre, hogy leginkább a meghitt, egymásra szánt idő tud gyógyítani és a kapcsolatunkat erősíteni.

Csaba: Hazaállítani egy szál virággal, főzni egy váratlan ebédet... Keresni az ünnepeket; azokat a meghitt pillanatokot, amikor jó együtt. Szakítani időt arra, hogy beszélgessünk: mi van benned, mi foglalkoztat téged? És még valami: az őszinteségen

dolgozni. Nekem nehéz őszintének lenni. Nehéz az érzéseimet megfogalmazni, kimondani. Nem arról volt szó, hogy ne akarnék az Ági előtt őszinte lenni: nem voltak szavaim, nem volt gyakorlatom abban, hogy mit jelent a szívem mélyét megosztani vele. Nyökögés helyett inkább nem mondtam semmit. Na, ettől is kezdtem azt érezni, hogy szürkül a kapcsolatunk. Ez volt az, ami Ödönhöz sodort.

Van rendszer a meghitt pillanataitokban? Van beosztások?

Csaba: Megjelent a naptárunkban egy új jelölés: VÉDETT. Ez nagyon fontos változás.

Milyen időközönként tűnik fel a jel?

Ágota: Nagyon igyekszünk, hogy legalább öt-hat hetente megjelenjen.

Egy napra vonatkozik?

Ágota: Nem: egy egész hétvégére. És akkor se rokon, se barát. Tényleg csak ketten. És fél évre előre beírjuk a naptárba.

Mit csináltok a hitéletbeli ritmuskülönbségekkel? Hogyan egyeztethető össze az Isten felé vezető út? Elképzelhető, hogy a férj és a feleség az útnak nem ugyanannál a szakaszánál tart.

Csaba: Sokáig azt hittem, hogy ez rossz. Aztán el kellett jutnom odáig, hogy ez teljesen természetes. Eleinte görcsöltem: haladjunk együtt, éljük meg együtt. De néhány éve kialakult az egyensúly.

Ágota: Teljesen természetes, hogy nem tudunk ugyanott tartani. De ez se furcsaságot, se konfliktust nem okoz.

Türelmetlenséget sem – mondjuk annál a félnél, aki előrébb van? Frustrációt sem a másiknál, hogy „lemeradt”?

Ágota: Nem, mert nincsenek elvárásaink egymás felé. A hitünket, az istenkapcsolatunkat személyesen tudjuk megélni, de gyönyörű, hogy közösen is tudunk Isten felé fordulni.

Csaba: Mind a két variáció ajándék. Ha Ági tart előrébb, és rá tudok csodálkozni az istenkapcsolatában valami szépségre, az nagyon jó – tehát ajándék. És amikor ő csodálkozik rá az én istenkapcsolatomra – az is ajándék, mert abból megerősödöm és tudatosodik bennem: de jó, micsoda szépség van az életemben.

Semmiféle rivalizálás nincs közöttetek?

Ágota: Semmi, és ez is nagy ajándék.

Van-e közös imaszokásotok?

Ágota: A reggeli zsolozsma. A végén mindig kapok áldást.

Helyzeti előnyben vagy...

Ágota: Házi diakónusom van.

Csaba: Ági épp a héten fogalmazta meg, hogy ő nagyon áldott az asszonyok között...

Mi most a legfontosabb a hitéletetekben?

Csaba: Ödön egyik kulcsszava volt a hozzáállás. Ezt nagyon sokat formáltuk az életünkben, de Áginak talán különösen is fontos.

Ágota: Nekem most ez az életem kulcsszava.

Csaba: Aggódóbb típus vagyok. Tegnap is nagyobb aggodalommal indultam el otthonról; Ági megállí-

tott egy pillanatra, megfogta a homlokomat: imádkozott a hozzáállásomért. Ezek igazi ajándékpillanatok számomra, amikor rácsodálkozhatom Ági hozzáállására.

Meg tudjátok fogalmazni, mi az életetek legmélyebb vágya? Az a törekvés, amely legerősebben vezet benneteket?

Ágota: Sokáig azt hittem, hogy nem jó, hogy vannak vágyaink. El is döntöttem: nem szabad, hogy legyenek. Nem is voltak. Hála Istennek már gyógyultam belőle, és tudom, hogy milyen nagy szükségem van a vágyakra. A hozzáállás felfedezése gyógyított, felszabadított, és segít a döntésekben. Abban segít, hogy ne fojtsanak meg a körülmények, hanem szabad tudjak maradni.

A hozzáállás belőled fakad, vagy Istentől kapod hozzá az erőt?

Ágota: Ismerem annyira magamat, hogy tudjam, hogy semmim nincs, amit nem kaptam. Tehát ez a Jóisten nagyon nagy ajándéka. Sokáig kifejezetten nehéz volt magammal együtt élni. Most már egészen jóban vagyunk. De az Úr nagyon kellett hozzá.

Csaba: Az életem egyik legfontosabb alapértéke az értékesség, és ebből fakad az életemet sodró mély vágy is. Hogy megéljem a saját értékességemet, és másokat is segítsek, hogy felfedezzék a saját értékességüket. Hogy tudjak saját magamra értéként tekinteni, és tudjam meglátni másokban is az értékeket – és visszatükrözni nekik. A minap egy imá-

ban fogalmazódott meg számomra: hiszen én függő vagyok! Mély szenvedélyem, hogy rácsodálkozom mások értékességére, és segítem őket, hogy ezt felfedezzék. Ez ilyen „szent függőség”. Gyönyörű ajándék!

És van-e közös vezérfonalatok? Van-e házaspárként hivatásokatok?

Ágota: Jellé lenni.

Csaba: Nagyon érdekes a diakónia szentségtana. Ha valaki házas, csak úgy lehet diakónus, ha ebbe a felesége is beleegyezik. Tehát itt nem arról van szó, hogy hétvégén paposat játszom, a család meg addig csak elvan valahogy... A házasság szentségtanához viszont hozzátartozik a mély közösség: lesznek ketten egy test. Akkor pedig a feleség az egyházi rendből is részesedik a házasságon keresztül. Ebből is fakad, hogy a jel-mivoltunkat minden viszonyulásunkban és az életünk minden területén meg kell élnünk. Nem véletlen, hogy a házasságkötés szertartásában a hivatalos könyörgésekben szerepel: legyetek jellé.

Pontosan minek a jelévé kell lennetek?

Csaba: Azt hiszem, a „ketten hármásban”-nak.

Ágota: Isten éltető szeretetének.

Csaba: Én Istent leginkább Ágin keresztül ismertem meg. Hogy milyen az Isten, milyen az Ő szeretete, azt legmélyebben Ági szeretetén keresztül tapasztaltam meg. És ez olyan tapasztalat, amit tovább kell adni.

És ez mikor fogalmazódott meg benned először?

Ágota: Amikor lediktáltam neki!

Csaba: Ha valamit a feleséged lediktál neked...

jobb, ha engedelmeskedsz... talán ezerszer kellett leírnom, mire megtanultam... De komlyra fordítva a szót: Áginak nagyon nagy szerepe van abban, hogy a korábbi, megfelelő istenképtől eljutottam a bennem élő, és tényleg szabadon szerető Isten felé.

Várjuk a kérdéseket.

A beszélgetés a jelenből indult. Engem nagyon érdekelnének a gyökereitek, a családi indíttatásokatok.

Ágota: Vas megyében születtem, egy kétezer lelkes faluban, Ikerváron. A szüleim tanárok voltak. Elkötelezett keresztény emberek. Édesapa eredetileg kántortanító volt, mellette földrajz-biológia szakos. Édesanya tanítónő. Öten vagyunk testvérek, én vagyok a legfiatalabb; két bátyám, két nővérem van. Az első katekétáim a szó szoros értelmében a szüleim voltak, soha nem jártam hittanórára. Az istenszeretetet meg istenismeretet gyerekként, kamaszként, fiatalként otthon, a családból kaptam. Ők voltak azok, akik vezettek és egyre inkább vágyat ébresztettek bennem Isten szeretete iránt. Tizennégytizenöt éves lehettem, amikor a plébános atya azt mondta: szeretne egy ifjúsági kiscsoportot létrehozni. Ez a nyolcvanas évek eleje volt; az egész egyházmegyében nemigen volt még akkor ilyen. Fogalmunk sem volt, ez mit jelent, de persze, mentünk. Középközelások, huszonvalahányan. Péntekről-péntekre, telente ott cidriztünk a hideg templomban, de hihetetlen életet adott az, hogy összetartozunk.

Gitáros misét szerveztünk egyetlen szál gitárral, de tele voltunk tűzzel és lelkesedéssel. Hihetetlen élmény volt, és a hívek is nagyon büszkék voltak ránk. A mise mellett pedig rengeteg programunk volt. Nekem igazából akkor színesedett ki az Egyház, akkor szerettem bele igazán: de jó, itt élet van, fiatalok vannak! Akkor kezdtem el lelkigyakorlatokra is járni. Aztán a lelkesedés egyre fokozódott bennem, és ez vezetett oda, hogy teológiára mentem, mert megszületett bennem az a vágy is, hogy ide vonzani kell az embereket, mert nagyon jó az Egyházban élni. Tehát a hivatásom ebből a kis közösségből fakad. Végtelen hálás vagyok Szatmáry József atyáért, hogy akkor ott engem megszólított és meghívott.

Csaba: Az én gyökereim sokkal ismertebbek. Itt nőttem fel az Orlay utcában, ide gyökerezem, itt töltöttem életem első éveit is. Édesapám református volt, de nagyon bölcs ember. Amikor a bátyám megszületett, azt mondta: a feleségemnek mélyebb a hite, mint az enyém, úgyhogy legyenek a gyerekeink katolikusok. Nagyon tisztelem ezért a döntéséért. Ráadásul hét-nyolc éves koromig ő is járt velünk misére. Nem titkolta, hogy református, nem vetett keresztet, nem állt föl, nem térdelt le, de ott volt, hogy együtt legyen a családnak. A személyes történetem másik része pedig Kozma György atyához, Máдай István atyához, Kállay Emil atyához kapcsolódik. Azt hiszem, nem tudom felfogni és megfogalmazni sem, hogy mennyit köszönhetek a

Szent Imrének. A hivatásom egy része ez: legalább valami töredéket visszaadni ennek a közösségnek abból, amit kaptam.

Gyakran foglalkoztat: más gondolkodású, nem hívő embereknek mit tudok mondani, miért jó nekem az, hogy hiszek? Miben áll az én hitem?

Csaba: Valószínűleg erre mindannyiunknak más lenne a válasza. Számomra a katekumenekkel való foglalkozásban nagy segítség volt, hogy újra és újra meg kellett fogalmaznom a saját magam számára, hogy én hol találkoztam az Istennel, mi az, amit megismertem róla a hitben, és ez engem hogyan éltetett. Nagyon megtanultam azt, hogy ne beszéljek addig hittételekről, amíg nem gondolom át, hogy az hogyan éltet engem és őket. Minden hittétel arra van, hogy életet adjon.

Számomra a hit elsősorban azt jelenti, hogy soha nem vagyok egyedül. Életem legnagyobb kríziseiben sem. Arra nem tudok választ adni, hogy Isten miért enged meg egy-egy krízist. Miért engedi, hogy szenvedjek. Hogy elveszítsem, akit nagyon szeretek. Hogy Ödön miért nincs itt. Ezekre nem tudok válaszolni. De ezekben a fájdalmakban is azt élem meg, hogy Jézus velem van. Ez a tapasztalat a hitem gyökere, és erről tudok beszélni, ha van rá lehetőség. Persze nagy kérdés, hogy mikor jön el a megfelelő pillanat. Addig legfeljebb látszik rajtam, hogy valami rendben van az életemben.

Egy szociálpszichológus könyvében olvastam: a legfontosabb, amit egy szülő adhat a gyerekének,

hogy megmutatja neki, hogyan oldja meg a konfliktusokat. Ez az, amivel leginkább szolgálja a gyermeke életét. Hívőként is ezt tudom leginkább megosztani másokkal: hogyan oldom meg a konfliktusokat. Hogyan dolgozok fel egy gyászt; hogyan élek meg egy döntéshelyzetet; hogyan jutok túl egy munkahelyi problémán. Mert ezekben mind ott van az, hogy kicsoda számomra az Isten, és mit jelent számomra a hitem.

Mi van akkor, ha azt látjátok, hogy – bár mindent megtesztek – valakit mégsem érint meg Isten szeretete?

Ágota: A katekumenátus egyik legfontosabb kulcsszava a szabadság. Meghívni tudom, kihívást tudok adni az istenkereső embernek, segíteni tudom felébreszteni a vágyát – de a döntéseit csak ő maga tudja meghozni. Elé tudok élni egy utat, fel tudom mutatni az evangélium kincsét, gazdagságát, Jézus szerető közösségét – de helyette megélni nem tudom. Csak vonzani tudom – és szabadon hagyni. A katekumenátusban is nagyon fontos tisztelni a másik embert, az ő szabad döntését. Megtehetem, hogy személyes beszélgetésben, szeretettel rákérdezek a döntéseire, vagy tükröt tartok neki. De felnőtt emberekről van szó, akik használják a saját szabadságukat.

Hihetetlen gyönyörű azt látni, hogy egy felnőtt ember hogyan alakítja át a kapcsolatait, a gondolkodásmódját, az értékrendjét, a mindennapjait, ahogyan egyre inkább szeretné Isten szerint élni az életét. Ez hosszú, de gyönyörű út. És számunkra

nagyon nagy ajándék Csabával, hogy ennek a csodának részesei lehetünk.

Csaba: A katekumenátus közös műfaj. Együtt csináljuk – veletek, a plébánia híveivel. Ti vonzzátok, hozzátok ide az embereket. Mi beletesszük azt, amit szakmaiságunkban az Úr ránk bízott, és aztán a folytatás megint a közösségen múlik: vajon vannak-e olyan csoportok, amelyek hordozni tudják a katekumeneket, illetve hitújjoncokat?

Ágota: Ha vége van a katekumenátusnak, próbálunk korosztály, életállapot szerint csoportokat felkínálni számukra, tovább segíteni, mélyebben bevonni őket.

Csaba: De képtelenek vagyunk mindenkit továbbkísérni. El kell engednünk a kezüket, bízni abban, hogy a közösségünk van annyira erős és életteli, hogy tovább tudja kísérni őket. Néha fájdalmas az elengedés, mert érezzük, hogy mi mindenre lenne még szüksége. De nem mi vagyunk az Isten.

Ha tisztességesen, a hitemnek megfelelően élek, akkor határozottan törekednem is kell arra, hogy ezt valamilyen formában megmutassam és tudassam másokkal, vagy elég, ha látszik rajtam?

Csaba: Vannak kemény helyzetek – talán mindannyiunk életében. Nekem szegezett kérdés, kiélezett helyzet. Mondjuk egy vasárnapi vállalati tréning. Szóljak-e a főnököknek, hogy egy órára lelépek, mert misére megyek? Vannak helyzetek, amikor muszáj színt vallani. Azt hiszem, óriási a felelősségünk. Európa értékválságban van. II. János Pál pápa úgy fo-

galmazott: bajban van az ember. Megpróbált Isten nélkül élni, Isten nélkül értelmezni önmagát és az életét. És ez krízishez vezetett. Ennek a krízisnek része az is, hogy kereszténynek lenni egyre inkább értéktelenség. És ha mi nem fogjuk felmutatni, hogy kereszténynek lenni márpedig érték, akkor ki fogja? Akkor az emberekben csak az újsághírek maradnak meg. Ha nem derül ki rólam például a munkahelyemen, hogy keresztény vagyok, akkor azok az emberek vajon hogyan fognak találkozni a kereszténységgel? Ez nagyon komoly dilemma, és mindnyájunknak meg kell vele küzdenünk.

KATÓ CSABA ÉS ÁGOTA VISSZAEMLEKEZÉSE A BESZÉLGETÉS UTÁN

Kedves Gergő! Amikor felkértél bennünket A hit beszélgetéseire, az öröm, az izgalom és a megtiszteltetés kavargó, együttes érzése járt át bennünket.

Ahogy teltek a hónapok, és előttünk már páran ültek a forró székben, a „riporter” kérdéseit hallgatva az előbb felsorolt érzések közül kizárólag az izgalom maradt meg bennünk, elég jelentős méreteket öltve.

Amikor elérkezett a mi esténk, valóban izgultunk.

Katekéták vagyunk, hivatásunkhoz tartozik, hogy beszéljünk a hitről, személyes hitünkről, mégis... mert éreztük, hogy a kérdéseid olyanok lesznek, hogy „behatol a lélek és szellem, az íz és a velő gyökeréig”.

Valóban így volt, olyan kérdéseket tettél fel, amelyek mélyen érintettek, megmozgattak; amelyek a lényegünket érintették, amelyekre nem könnyű válaszolni, amelyekre nem lehet sablonválaszt adni, csak nagyon személyeset. Hálásak vagyunk érte!

Ajándék volt számunkra, hogy együtt lettünk megszólítva: mint hívő emberek, mint házaspár, és mint katekéták.

Köszönjük mindazoknak, akik eljöttek, hogy meghallgasanak bennünket: a nyitottságukat, bizalmukat, szeretetüket.

Köszönjük, hogy meghívtál bennünket, és mindegyre lehetőséget teremtettél!

A felénk áradó szeretetet szeretnénk viszonzni és továbbadni

Csikós Tamás és Csikós Éva a jászárokszállási gyökerekről, a kapcsolatépítő tájfutásról, az Ave Maria vonzásáról, a közösség nélkülözhetetlenségéről és a gyermekek testvérrendeléséről.

Hamvazószerdán beszélgetünk. Hogyan élitek meg a böjtöt? Mi fontos benne számotokra?

Tamás: Felnőtt megtérő vagyok, ezért aztán nekem a családi szokásokból, korábbi tapasztalatokból teljesen kimaradt a böjt. Nagyjából öt évvel ezelőtt gondolkodtam rajta először, hogy valamit akár vállalhatnék is. A húsmentesség egyébként nekem nagyon nehéz vállalás. Tavaly határoztam el először, idén újra nekifutok. Valamiért felajánlom, és bízom abban, hogy lesz erőm megtartani.

Éva: Én újonnan megtérő vagyok, és nekünk sem volt semmi otthoni hagyományunk. Kivéve talán annyit, hogy nálunk amúgy sem volt hús péntekenként. De én is felajánlom, és igyekszem tartani. Igyekszünk egymást is erősíteni.

Miért van szükségetek a lemondásra? Mire jó ez?

Éva: Megerősít bennünket.

Tamás: Régebben sokat sportoltunk, tájfutottunk. Hét közben jártunk edzésre, hétvégezte meg versenyre. Számomra a böjt is ilyen edzés. Nem túl nagy, de azért jelentős dolgokról mondok le. Kényelmetlenséget okoz. De mindezt azért, hogy amikor ennél jóval fajsúlyosabb döntésekben kell tudatosan döntenem, esetleg a lelkiállapotom ellenében is, akkor föl legyek rá készülve a gyakorlatok által.

Mire képesít ez az edzés?

Tamás: Arra, hogy ismerős legyen a lemondás érzése. Hogy érdemes lemondani egy sokkal fontosabb, vagy magasabb szintű érték miatt.

Azt értem, hogy ez az akaratod edzése. De hol van ebben az Isten?

Tamás: Jézus példamutatása ad erőt a lemondáshoz. És úgy érzem, ezzel jelezni tudom az elkötelezettségemet: Uram, megteszem Érted.

Évi, a te életedben hol van helye a lemondásnak?

Éva: Olyan típus vagyok, hogy mindent azonnal akarok. Viszont ha egyszer valamit elhatározok, amellet képes vagyok kitartani. Például amikor még volt tévénk, megfogadtam, hogy nagyböjtben nem nézem. És rövid beleszokás után simán ment. Ma már nincs tévénk.

Úgy nem nehéz róla lemondani...

Éva: Mostanában már nem ezt szoktam megfogadni!

Jól érzem, hogy a nagyböjt számotokra elsősorban lemondást jelent?

Csikós Tamás (1981) villamosmérnök, Éva (1983) könnyűipari terméktervező mérnök. Hat éve házasok, azóta tartoznak a Szent Imréhez is. A Házas Sátor közösség tagjai és a jegyesoktatás koordinátorai. Két gyermekük van. A beszélgetés 2013. február 13-án zajlott.

Tamás: Ebből azért sok egyéb is következik. Ha lemondok, mondjuk, az édességről vagy a húsról, és egyébként naponta ötször eszembe jut, akkor folyamatosan beleütközöm a kérdésbe: miért is? Mert böjt van. Miért van böjt? Mert húsvétra készülünk. Szóval a lelket is hangolom ezáltal az ünnepre.

Éva: A nagyböjt egy kicsit mindig helyrerak. A világ felől saját magam felé meg Isten felé fordít.

Nézzünk kicsit előre: mit vártok a húsvétól? Hogyan készültök?

Tamás: Néhány évvel ezelőtt, amikor a házasságkötésünkre készültünk, elkezdtem bérmlás-előkészítőre járni Ákos atyához. Akkor lettem elsőáldozó is, húsvétkor. Emlékszem, a fönti hittanteremben készültünk, fölvtük a szép fehér ruhát. Egyszer csak Kató Csaba jött be – az ő csoportja is ott volt, közülük is sokan lettek elsőáldozók –, és azt mondta: készüljetek, mert ez most maga lesz a mennyország. És tényleg az volt. Elindult a szertartás: tűzszentelés, körmenet, aztán beértünk a templomba, Krisztus világossága, aztán az egész liturgia, dicsőség, feltámadás... borsózott tőle a hátam, és azt hiszem, sokat megéreztem húsvét öröméből. Húsvétról mindig az az öröm jut eszembe, amit akkor megéltem. És próbálom ezt újra és újra megtalálni.

Éva: Érdekes, hogy nekem is Tamás elsőáldozása adott sokat a húsvét megélésében. A gyerekkori hittanórák nagyon felületes élményeket adtak csak. De amikor láttam, ahogy ők bevonultak, amikor láttam az arcát, akkor értettem meg én is, hogy Tamás mennyit változott, és mennyire megérintette Isten.

Nézzünk most egy kicsit a múltba. Jászárokszálásiak vagytok, és mindkettőtök családneve Csikós. Évi ettől még felvette Tamás nevét?

Tamás: Szerintem igen...

Éva: Most filozofálunk?

Két gyermeketek van, Máté és Péter. Van ebben koncepció, vagy vonzódás a múlt század énekeseihez? Tehát a következő gyerekek neve Iház és Gábor, vagy Aradszky és László lesz?

Tamás: Nem ígérem. Fontosabb szempont volt a névválasztásnál, hogy mindketten apostolok.

Éva: De azért ötletnek jó...

Az biztos, hogy egyszer véget ér a lázas ifjúság. A tiétek hogyan telt? Évi, hogyan vezetett az utad addig a húsvétig?

Éva: Árokszáláson elsőtől nyolcadikig jártam hittanra, bér málkoztam is. Aztán igyekeztem elkerülni a templomot. Nem volt túl hívogató az egyház, hogy finoman fogalmazzak.

A bér málkozás elvárás volt?

Éva: Abszolút.

Egy rendes ember az bér málkozik.

Éva: Az első négy osztály idején Dalma nővér hit-

tanóráit nagyon szerettem. Iskolán kívül is jártam hozzá; családi barát volt. Felsőben már más tanított minket, és az már inkább szenvedés volt. Hetediktől már tájfutó voltam, így aztán alig vártam a nyolcadikat meg a bér málkozást: teljesen egyértelmű volt számomra, hogy utána nem kell többet templomba járnom. Végre vasárnapokon is futhattam. Persze főleg Tomi miatt...

Gyakoroltad a vallásodat, vagy hittél is Istenben?

Éva: A magam módján igen. Esténként imádkoztam, és ezt mindig beszélgetésnek éltem meg a Jóistennel.

Tehát a hitedet nem sikerült kiirtani...

Éva: Csak a befogadó egyház hiányzott, amelyik elfogad olyannak, amilyen vagyok, és közösséget ad. Nem számon kér, hanem segíti a lelki fejlődésemet.

Kibér málkoztál, a kapcsolat megszakadt...

Éva: Egy kötelezettség kipipálva. Utána jött Budapesten a főiskola, kollégium. Hol Tomié, hol az enyém... Aztán a váltás akkor következett, amikor Tomi elkezdett elsőáldozási és bér málkozási felkészítésre járni.

Hát te, Tamás?

Tamás: Három hónapos koromban megkeresztelték. A testvéreim egyébként jártak hittanra, voltak elsőáldozók, bér málkoztak is. Én elsőszülöttként valahogy kimaradtam ebből.

Hogyhogy?

Tamás: Inkább a nagyszülők nyomására működött ez a dolog, én meg valahogy átcsúsztam az ellenőr-

zésen. Vagy túl későn kaptak észbe. A legnagyobb gyerekek kiváltsága...

Utánad viszont nőtt az éberség.

Tamás: Igen, de tényleg azt hiszem, hogy jól jártam így: nem szereztem meg azokat a rossz tapasztalatokat, amiket Évi megszerzett; legfeljebb érintőlegesen és messziről tudtam ezekről. Aztán huszoneves fejjel mégis elkezdett érdekelni a kereszténység.

Mitől?

Tamás: Volt a környezetemben néhány olyan ember, akik keresztények voltak, és mégis felnéztem rájuk. Arra gondoltam, ez mégsem lehet olyan rossz dolog. És nem biztos, hogy elavult, használhatatlan, régimódi valami, hanem nagyon is élő, működő, és élhető dolog.

Tudsz példát mondani?

Tamás: Egy egész tömeget. Amikor 2005-ben II. János Pál pápa haldoklott, egy pillanatra belenéztem a tévéközvetítésbe. És egészen megdöbbenett, hogy ott van több százezer ember, elmennek oda időt, pénzt, energiát, kényelmet nem sajnálva, és imádkoznak, sírnak, és megrendülve állnak napokig. Úgy éreztem: valami mégiscsak működik, amittől az emberek ezt őszintén és komolyan csinálják. A pápa kisugárzása mégiscsak működik. És azt a szeretetet, amivel az emberek a pápa felé fordultak, kaphatták valahonnan. Így visszatekintve ezt az élményt fordulópontnak érzem a hit felé fordulásomban.

És utána? Kikapcsoltad a tévét, és rohantál a templomba?

Tamás: Nem egészen... A következő fordulópont az esküvőnkre való felkészülés volt. Egy barátunk esküvőjén hallottuk az *Ave Mariát*. Gyönyörű volt. A templom is. Azt mondtuk: ilyen nekünk is kell. Akármit kell érte csinálni, mi is ilyen esküvőt akarunk. Aztán amikor eljegyeztük egymást, szaporodtak a jó élményeink. Egy alkalommal itt, a Szent Imrében voltunk egy esküvőn, Ipoly atya adta össze a párt. Teljesen új élmény volt: jó, egy pap, aki mosolyog... meg fiatalos... meg jó dolgokat mond... meg skype-ja is van... szóval ilyet addig nem láttunk. Volt azért bennünk vágy arra is, hogy a földinél magasabb szinten kössük meg az életünk szövetségét, de akkora külsőségek, a körülmények is nagyon sokat számítottak.

Szóval bekopogtunk Ipoly atyához: nagyon szívesen járnánk itt jegyesoktatásra. Vele találkoztunk néhány alkalommal, és aztán eljött Jászárokszállásra összeadni bennünket. Közben Ákos atya gyors-talpalóval engem a szentségekre is felkészített.

Évi azt mondta, hogy valami istenkapcsolata azért folyamatosan volt. A te életedben hogyan alakult ez?

Tamás: Inkább csodálat vagy ámulat volt bennem, hogy vannak emberek, akik Istennek tudják szánni az életüket, akik Istent tartják az életük vezetőjének. És úgy éreztem, hogy belőlem ez hiányzik. Ez nem fogalmazódott meg akkor, de vágyakoztam valamire; hogy legyen valami vezérvonala az éle-

temnek. Valami, ami túlmutat azon, hogy tanulás, egyetem, karrier stb.

Annyi mindent be lehet tenni pluszként – a tájfutástól kezdve a hegymászáson át a hajléktalanok gondozásáig. Miért pont az istenkapcsolatról gondoltad, hogy hiányzik?

Tamás: Nem tudom, mi volt előbb, a tyúk vagy a tojás. Hogy templomi esküvőt akartunk, vagy mélyebb értelmet az életünknek... A kettő összefügg, és nagyon hálás vagyok, hogy a bennem lévő hiányt a házasságra való felkészülés be tudta tölteni.

Nem éreztétek azt, hogy elegek vagytok ti egymásnak és másra nincs is szükségetek?

Éva: Volt segítségünk... Ipoly atya az esküvő után meghívott egy házas közösségbe, aztán elhívott különböző helyekre, szóval sodródtunk a társasággal.

Volt-e olyan pillanat, amikor tudatosodott bennetek, hogy éppen változtok? Hogy valami történik, és nem tudjátok, mi lesz a vége, hogyan fogtok ebből az egészből kijönni?

Tamás: Az a húsvéti vigília egyértelműen ilyen pont volt. A mai napig élesen bennem van. Akkor változott át a „majd eldöntöm, mit hiszek el meg mit nem” hozzáállás tudatos törekvéssé.

Mi volt fontosabb? A házasságra készülés, vagy az a felismerés, hogy itt akár még valami nagyobb dolog is történhet?

Tamás: A középpontban a házasságkötés állt, de mögötte erősen sejtettem, éreztem valamit. De igazán mélyre az esküvőnk után fordultak a dolgok.

Évi, te ebben az egész folyamatban hogyan voltál jelen?

Éva: Igazából sajnálat volt bennem, hogy én nem így éltem meg ezeket a dolgokat. Sem az elsőáldozás, sem a bér mátkozás nem volt ilyen hatással rám. De jó volt látni, hogy Tominak milyen fantasztikus érzés volt, és így én is részesültem belőle.

Számodra is az esküvő volt a legfontosabb, vagy a hitben mélyülés?

Éva: Egyértelműen az esküvő. Arccal a templom felé.

Tamás, akkor hogy is volt tovább?

Tamás: Az esküvőnk előtti éjszakán volt az első nagyon mély imaélményem. Hajnali kettőkor fektettem le, még videót vágtam a fényképeinkből, szóval volt feladat még az utolsó éjszaka is. És emlékszem, letérdeltem az ágyra, és negyedórát imádkoztam: beszélgettem a Jóistennel, kértem az áldását meg a segítségét a házasságunkra. Ilyet korábban sosem csináltam, és el se tudtam volna képzelni magamról.

Istenélmény volt?

Tamás: Egyértelműen.

Mi történt az esküvő után?

Tamás: Valamikor visszajöttünk Ipoly atyához még egyet beszélgetni, vagy köszönetet mondani, nem is tudom. Akkor mondta, hogy van egy fiatal házasokból álló csoport, a Buborék, és hogy van még hely, jöjünk, csatlakozzunk, szerdánként találkozunk és beszélgetünk. Ez volt az, ami itt tartott minket: a plébánián meg az egyházban.

Nem volt bennetek ellenállás, bizonytalanság – mibe akarnak titeket belerántani?

Éva: Nem, mert nagy „közösségéhség” volt bennünk. Nagyon szerettünk volna Budapesten egy baráti társaságot vagy csapatot. A tájfutó szakosztályból akkor mindenki szanaszét volt, és egyikőjük sem volt vallásos...

Addig tehát, ami társaságotok, közösségeitek volt, az a tájfutó csapat volt.

Éva: Igen. Még most is összetartunk, csak már kicsit ritkábban találkozunk, és a vallással és Istennel kapcsolatos témákról nem igazán tudunk beszélgetni. Egyre inkább hiányzott egy olyan társaság, akikkel az új élményeinket megbeszélhetjük, megoszthatjuk. Nagyon jó pillanatban hívott meg Ipoly atya a Buborékba.

Kihagytunk egy lépést: akkor már eldöntöttétek, hogy Budapesten maradtok?

Éva: Még egy évvel az esküvő előtt.

Tamás: És nagyon jól döntöttünk. Biztos vagyok benne, hogy ha visszamegyünk, akkor most se hívók nem lennénk, se templomba nem járnánk.

Mi adta a Buborék megtartó erejét?

Tamás: Találtunk egy közösséget, ahol tudtunk továbbgondolkodni az addig megszerzett élményeinkről. Beszélgetési alkalmakat kaptunk. Közösen imádkoztunk – számunkra ez is újdonság volt. Közösen mentünk nagyböjti keresztútra.

Éva: És a Márton-napi libavacsora... akkor éreztük egészen, hogy igen, beletartozunk a közösségbe,

amikor az egész bagázs eljött Jászárokszállásra, és apáék kemencében megsütötték nekünk a libát.

Tamás: És itt jött a következő ugrás, valamikor fél évvel a házasságkötésünk után: elmentem a Cursillóra. Az nagy villámcsapás volt.

Miért mentél el?

Tamás: Mert Ipoly atya azt mondta, hogy Tamás, menjél el... Én meg úgy éreztem, hogy még lógok neki azért, hogy eljött Árokszállásra minket összeadni...

A liba kevés volt ennek a kompenzálására?

Tamás: Meg azt is mondta, hogy ez most nekem pont jó lenne. Fogalmam sem volt, hová megyek, de azt gondoltam, hogy na, akkor Ipoly atyát letudjuk ezzel. Elmegyek, kvittek vagyunk.

Valami mégiscsak történt ezen a hétvégén.

Tamás: De még mennyire! A Cursillo számomra kisebbfajta csodát jelentett. Nagyon rendet rakott a fejemben Istennel és a vallással kapcsolatban. Hatalmas élményt adott, és olyan irányt mutatott, amin érdemes és kell tovább menni. Megértettem, hogy nagyon sokat kaptam az elmúlt évben, és inentől kezdve most én jövök, vagy én is jövök. Tovább kell adnom, amit kaptam. Azért nehéz erről beszélni, mert nem akarom elárulni a Cursillo különböző részleteit...

Éva: Sokan vannak a teremben, akik még nem voltak – nektek is el kellene jönnötök!

Tamás: Meghatározó élményt és fordulatot jelentett.

Évi, te ezen nem voltál, ugye?

Éva: Külön van a férfi, külön a női. Később mentem.

Tamás: Amikor hazaértem, Évi 39 fokos lázzal feködött az ágyban, és csak annyit kérdezett: miért nem volt bekapcsolva a telefonod?

Éva: Belépett, és olyan volt, mintha szárnyai nőttek volna. Megrémültem tőle és azt gondoltam: inkább vissza akarom kapni az igazi férjemet.

Tamás: Megijedt, hogy mi történt velem. Talán el akarok menni szerzetesnek?!

A változást még 39 fokos lázzal is lehetett érzékelni. Te meg megijedtél ettől.

Éva: Nagyon.

Mert?

Éva: Mert addig volt egy normális férjem, most meg hazajött egy szent, vagy micsoda...

Tényleg rémisztó.

Éva: És közvetlenül ez után kiderült, hogy várandós vagyok. Ráadásul elkezdtek duruzsolni, hogy nekem is el kellene mennem. Dehogymegyek! Engem ugyan nem szentelnek meg! Nem vagyok az a repkedő típus. Mégis elmentem...

Lassítsunk, még ne menj Cursillóra. Mi változott Tamáson?

Éva: Először is nem mondott az egészről semmit. Idegőrlő volt a sok „majd megtudod”.

A hétköznapiakban is megváltozott?

Éva: Sokkal türelmesebb lett. Én eléggé hirtelen haragú vagyok, de egészen másképp kezelte – vagy

túrte – a kirohanásaimat, mint előtte. Más szemüvegen keresztül kezdte látni a dolgokat.

Tamás: Biztosan volt hozadéka a hétvégének. Viszont attól kezdve nem nyugodtam, nyomtam Évit a Cursillo felé. Karácsonyra például az ajándékönyvön teljesen véletlenül díszelgett egy Cursillo-meghívó is...

Éva: Nekem meg eszem ágában nem volt elmenni.

De a nyomás fokozódott.

Éva: És egy ponton már nem tudtam ellenállni, elmentem. És nekem is nagy élmény volt: igazi változás, mert – ahogy rájöttem – addig kőkemény ellenállás volt bennem.

Mi ellen?

Éva: Hogy a Jóisten ennyire közel jöjjön hozzám. Elég volt nekem ott a messzeségben bőven. A megszokott kis imáimban. Ennél közelebből, köszönöm, ne piszkáljon. Onnantól kezdve viszont sokkal tudatosabban figyelek arra, hogy Isten hogyan van jelen az életemben: hogy nem lehet véletlen egy találkozás, egy impulzus, egy jó gondolat.

Következik a világ legegyszerűbb kérdése: ki nektek az Isten?

Tamás: Egyrészt Atya, aki gondoskodik rólunk, figyel ránk, meghatározza a sorsunkat. Másrészt iránymutatás, vonalvezetés az életemhez. Őhozzá tudok igazodni, és Hozzá tudok fordulni, neki el tudom mondani a nehézségeimet, Tőle segítséget kérhetek, Vele egyedül maradhatok, ha éppen arra vágyom.

Érdekes, hogy miközben Atyáról beszélsz, a jellemzők inkább jézusiak.

Tamás: Fontos számomra, hogy egy szinttel fölöttem áll. Inkább Atya.

Éva: Nagyon él bennem az a kép, amit kiskoromban felépítettem róla: szakállas, idős alak. De igazi Atya: gondoskodó, mellettem álló. Édesapám is szakállas...

Mindenesetre eljutottunk odáig, hogy Évi is belépett a képbe, elvégezte a Cursillót, ráadásul szülőkké váltatok.

Éva: Mindkét fiunk elvégezte a Cursillót, és mindketten úgy, hogy még a pocakomban voltak...

Az esküvőtök óta eltelt hat év, most hogy vagytok?

Tamás: Baráti társaságként továbbra is működik a Buborék. Ez is szempont volt egyébként, amikor úgy döntöttünk, hogy a Szent Imre közelébe költözünk.

Mi lenne az istenkapcsolatokkal akkor, ha egy lakatlan szigetre vetne benneteket a hullámvész? Családdal, de közösség nélkül.

Éva: Az kemény lenne. Lehet, hogy begolyóznék.

Tamás: Persze sok időnk lenne elmélyülni és gondolkodni... De az biztos, hogy az Isten jelenlétét mi a közösségeken, az embereken keresztül érezzük. A hitünk megtartásában és építésében nagyon fontos a közösség megtartó és építő ereje.

Most milyen közösségek vannak az életetekben?

Éva: Egy éve létezik a Házasság Sátor, és ott vagyunk a Cursillo mozgalom közösségében is. Alkalmanként visszajárunk szolgálni a hétvégékre. Igazi,

mély barátságok tudnak a közös szolgálatban kiépülni.

Hogyan tartjátok karban a házasságotokat?

Éva: 2011 őszén voltunk egy Házaskurzus nevű, hét alkalomból álló randisorozaton, ahol rengeteget épültünk és kaptunk. És mondtuk Ipoly atyának, hogy mindezt szeretnénk valahogyan továbbadni. Így lépett be az életünkbe a jegyesoktatás.

Tamás: Nagyon jó, hogy viszonylag korán találtunk olyan segítségre, amely támogat abban, hogy a kapcsolatunkat karbantartsuk, hogy a házasságunk éljen, viruljon és épüljön.

Mit jelent ez az „él, virul és épül”?

Tamás: Tudatosan egymásra fordított időt, tudatosan egymásnak adott szeretetet, közös munkát, közös szolgálatot.

Éva: Együtt töltött és külön töltött időt.

Ezt hogyan szervezitek?

Éva: Négy hétre előre. Nagyjából kéthetente tudunk kettesben hosszabb időt tölteni.

Miben tapasztaljátok, hogy a házasság szentség?

Tamás: Abban, hogy nemcsak mi vagyunk benne, hanem a Jóistent is befogadtuk, meghívtuk. És szentségként nagyon kell figyelni arra, hogy egyben tartsuk, megtartsuk – örökre.

Éva: Sokat dolgozunk – a Jóisten segítségével – a házasságunkon. Imádkozunk és igyekszünk alakítani saját magunkat. Apró döntések sorozata: lemondok az indulatomról, az önzésemről... és így tovább.

Hogyan látjátok: merre vezet az utatok? És melyik állomáson tartotok?

Éva: Nekem még biztosan rengeteget kell tanulnom. Bibliát olvasni... pontosabban megérteni.

Hosszú út áll még előttem.

Tamás: Még az elején járunk. Nagyjából egy időre tehető a megtérésünk és házasságkötésünk: mindkettőből eltelt 5-6 év. Hála Istennek nagy krízis, nehézség nem volt a közös életünkben eddig. De remélem, hogy ha netán lesz, akkor felkészülten talál majd bennünket. A tenyerén hordoz minket a Jóisten, ezernyi csodával ajándékozott meg ez idő alatt: tündéri gyerekekkel, cursillós és szentmirés közösségekkel, barátokkal, megható élményekkel, szép feladatokkal és a szolgálat lehetőségével, megannyi csoda. Ezt a felénk áradó szeretetet szeretnénk viszonzni és továbbadni másoknak is.

Kérdések vannak-e?

Hogyan viszonyulnak a családjaitok a változásaitokhoz?

Éva: Nekem fura, mert az én szüleimnek több közüük volt a kereszténységhez, mint Tamás szüleinek, mégis: Tamás szülei elvégezték a Cursillót, de az én szüleim még nem.

Tamás: Látják, hogy mi ebben nagyon jól érezzük magunkat, hogy új világ nyílt meg előttünk, hogy változott az értékrendünk, és hogy ez nekünk fontos. És ezt nagyon jól elfogadják. A nagyszülők nyilván nagyon örülnek neki, de még a testvéreimmel is jó beszélgetéseink vannak. Érdekes hogy – miközben őket hittanra küldték, engem meg nem –

mintha fordult volna a kocka: ők maradtak a kiskolás hittanos hitszintjén, mi meg – ezt reméljük – tovább tudtunk lépni.

Éva: Legutóbb együtt karácsonyoztunk a családjainkkal. Amikor a gyerekek lefekvése előtt sor került a közös esti imára, mindannyian ott ültünk a gyerekszoba padlóján. És számukra is annyira megingdító volt, hogy az aznapi köszönetüket nem is tudták könnyek nélkül elmondani.

A gyerekek jövetele és léte hogyan hatott a házasságotokra?

Éva: Én már tizennyolc évesen szerettem volna anyuka lenni, úgyhogy nagyon vártam, hogy jöjjenek. Nagyon sokat adnak. Napi csoda szászámra.

Tamás: Jó szó a csoda, igen. Az első gyerekes éjszaka nekem rémálom volt. El sem tudtam képzelni, hogy fogom kibírni ezt hosszú távon. De aztán ez szépen kialakult, és a második gyerkőc jövetele már nagyon szép és békés élmény volt. Gyümölcsei a házasságunknak, összetartó kapcsot is jelentenek – amellet, hogy a házasságunk nélkülük is kerek és egész. De csodálatos szépséget adnak hozzá.

Éva: Nagyon vártuk azokat is, akik már megszülettek, és azokat is, akik még nem születtek meg. A testvérek is várják azokat, akik még nem születtek meg. Minimum két testvérre adtak le eddig rendelést.

Szervezitek a jegyesoktatás hétvégéit. Hogyan épülnek fel ezek az alkalmak?

Tamás: Ez egy csodálatos közös szolgálat. Azzal a

céllal is vállaltuk el, hogy a saját kapcsolatunkat is megerősítsük általa. És rengeteget készültünk rá, hetekig éjszakáztunk, nagyon fárasztó volt, de ennek ellenére nagyon-nagyon feltöltődtünk mindketten, és feltöltődött a kapcsolatunk. Nagyon jó volt látni a csillogó szempárokat szombat este, amikor elmentek. És egész éjjel olvasgattuk a visszajelzéseket, mert nagyon megerősítőek voltak. A fő üzenet egyébként az volt: a kapcsolat nem fog magától működni, tudatosan építeni és gondozni kell. Erről szól a hétvége – különböző témákon, előadásokon, tanúságtételeken keresztül.

Éva: Persze nem egyedül csináljuk: sok házaspár vesz benne részt. Jó csapatmunka és szép élmény.

CSIKÓS TAMÁS VISSZAEMLÉKEZÉSE

A BESZÉLGETÉS UTÁN

Meglepődve olvastuk Gergő levelét a beszélgetésre felkérésről. Egyrészt megtisztelő volt, hogy ránk (is) gondolt, másrészt nem értettük, hogy miért. Végignézve a többi meghívott listáján, nagyon „kicsinek” éreztük magunkat.

Akkoriban már szó volt arról, hogy vállaljunk szerepet a jegyesoktatásban, de ezt a felkérést inkább megelégedett bizalomként értékeltük, mintsem olyan megtiszteltetésként, amire addigi tevékenységünk miatt rászolgáltunk volna. Aztán persze ez mértéket is adott: olyan színvonalas közösségi szolgálatot várnak tőlünk, mint azoktól, akiket még rajtunk kívül meghívtak ebbe a beszélgetéssorozatba. Fent van a lécz, jó magasan! Ez ijesztő is volt: menni fog ez nekünk?

A beszélgetés kapcsán arra számítottam, hogy néhány barátunkon kívül nem sokan lesznek ott, mert kevesen ismernek minket. A meghirdetett kezdéshez képest 5 perccel később, futva érkeztem és nagyon meglepődtem, amikor két lihegős szuszogás között megláttam, hogy szinte tele van a terem. Ez nagyon jól is esett.

Megnéztem néhány korábbi hasonló beszélgetést és azok alapján sejtettem, hogy lesznek „fogós” kérdések, de tudtam, hogy készülni úgysem tudunk rá. Volt néhány előre átgondolt válaszom, de persze nem sok hasznukat vettem.

Szeretek mély, őszinte beszélgetésekben részt venni, közösen gondolkodni, megszólalni és egymást ez által

megismerni. Tetszett, hogy itt pont ez is volt a feladat. Másrészt nagyon furcsa volt, hogy ez egyoldalú: hogy én nem kérdezhetek vissza, hogy „És Nálad hogy van ez, Gergő?” Nem voltam még ilyen helyzetben korábban.

A kérdések néha nagyon „betaláltak”. Több olyan volt, ami meglepett. Adtam rá valamilyen választ, de azóta is bennem dolgozik, érlelődik, gondolkodtat, formál. Érdekes lesz az ottani válaszaimat itt visszaolvasva összevetni, hogy mi változott bennem közben.

Nekem utólag hiányérzetem volt a beszélgetés kapcsán: gyorsan vége lett és úgy éreztem, hogy nem eveztünk eléggé a mélyére. Tartottam attól, hogy nem sokkal lettek lelkiileg gazdagabbak azok, akik meghallgattak minket és vajon jól helyt tudunk-e állni ebben a feladatban. Erről azóta sem bizonyosodtam meg teljesen, de nagyon jól esett, amikor néhány saját gondolatomat másoktól hallottam vissza a beszélgetés után. Valamit talán tudtunk adni mi is.

CSIKÓS ÉVA VISSZAEMLÉKEZÉSE A BESZÉLGETÉS UTÁN

Döbönt csend lett úrrá rajtam mikor Tamás elmondta, mit tervez velünk Gergő. Aztán három „mivan???” , és pár darab „nemértem” hagyta el a számat. Miért mi, hogy kerülünk a képbe, és amikor választ kaptunk, még akkor sem értettük igazán...

Féltem, megijedtem... (mit fog majd kérdezni..., tudok-e válaszolni..., ha nem, akkor tuti beégek...)

El nem tudtam képzelni, mi fog történni. Próbáltam megtervezni, mint minden vizsgát vagy felelést eddigi életemben, de nem nagyon ment. Még jó, hogy azt leg-alább tudtam, melyik teremben leszünk, mert az biztos pont volt. Na és persze jöttek a külsőségek, hiúságok: mit vegyek fel?

Maga a „vallatás” kicsit izzasztó volt, de örültem, hogy Tamás bölcsen tud válaszolni a kérdésekre és én így a farvizén el tudtam lavírozni.

A beszélgetés után a kérdések, gondolatok vissza-vissza csengtek a fülemben még pár napig. Próbált helyet fúrni magának a kobakomban, de nem nagyon akartam, hogy ott maradjon.

Visszatekintve nekem nem volt olyan jó élmény, mint ahogy vártam. Úgy éreztem, keveset tudtam adni magamból, magunkból. Ennél én többet szerettem volna. Kicsit úgy éreztem utána, mint amikor az ajándékozáskor nem a legmegfelelőbb ajándékot adom és a csomagolást is letudom egy csini papírzacsival.

Aztán – ha jól emlékszem – a második jegyesoktatáson az egyik pár azt mondta, hogy direkt eljöttek a beszélgetésre meghallgatni minket, mert hallottak róla a templomban és kíváncsiak voltak ránk. Eljöttek, meghallgattak és elmondásuk szerint nekik sokat adtunk... ez nagyon jól esett mindkettőnknek, bár nekem egyben furcsa érzés is volt.

Így utólag jó volt megtapasztalni egy „interjút”, bár nem szívesen ismételnék... Igaz, nekem is sokat tudnak ad-

ni azok az emberek, akiket így interjún vagy beszélgetésen keresztül meghallgatok, és mindig nagyon feltöltődöm. De ha én is tudok így bármi pozitívat adni bárkinek, vagy Istenhez közelebb tudom vezetni, akkor vállalom ezt a „stresszt”...

Nem akartam, hogy sajnáljanak

I

A hit beszélgetéseinek szervezésekor egyértelmű volt, hogy **Stróbl Katalint** szeretném megnyerni az egyik estére. Azt feltételeztem, hogy egy súlyos betegség egészen más dimenzióba helyezi a beteg gondolatait, életről és halálról alkotott képét, istenkapcsolatát, hitét, értékrendjét.

Ez a beszélgetés Katalin nem jött létre. Mégis, ő is tagja annak a csapatnak, akik igent mondtak a felkérésre, ezért helye van az összefoglaló könyvben. Emlékezésül, mementóként álljon itt egy levele, amelyet – mellékes, kinek – a kórházból írt.

I

...

Ne haragudj, hogy eddig nem beszéltem Neked a betegségemről. Valahogy nehéz ezt a témát szóba hozni és én olyanfajta vagyok, aki nem szívesen beszélek saját problémáimról. A hittanon sem említettem, bár ott néhányan tudják. Nem akartam, hogy sajnáljanak. Úgy érzem, az ad tartást és erőt, hogy nem veszik észre rajtam az emberek, és én is eddig igyekeztem minden munkámat és szervezéseimet is tovább folytatni.

Sajnos a tavalyi enyhe lefolyásúnak indult betegség-

gem nagy pechemre átalakult egy rezisztensebb formába (ez az emberek 5 %-nál fordul elő és én éppen beleestem). Az orvosok ekkor döntöttek a drasztikusabb beavatkozás mellett.

Hat napja vagyok most kórházban, de szerencsére a kemény kezelések mellett nem érzem rosszul magam, így laptopon dolgozni, telefonálni, az otthoni családi életet szervezni egyelőre jól tudom. Sajnos az év vége felé sok minden akad...

Mindenesetre hosszú lesz most nekem ez az időszak és még nem tudom, mennyi türelmem lesz végigcsinálni. A háromhetes bent tartózkodás után otthon is vigyáznom kell majd, bár ott már fogadhatok látogatókat. Úgy látom, Baláznak se lesz könnyű, bár szüleim, anyósoméék és a testvéreim is rengeteget segítenek.

Eleinte nagyon sokat gondolkoztam a MIÉRTEKEN. Miért pont én kaptam egy ilyen betegséget? Persze egy kis irigység is van bennem – látva, hogy az emberek a nyarukat tervezik, én meg várom a következő kezeléseket egy kórházban. Mindenesetre most már ezeken túljutottam (azért vannak mélypontok).

Igyekszem ezt az egészet feladatként felfogni és talán akkor könnyebben végig tudom csinálni. Van most időm is egy kicsit jobban elmélyülni, és például elkezdtem pozitívumokat is összegyűjteni magamnak a betegséggel kapcsolatban. Sok kisbaba van itt a körülöttem levő kórtermekben, akik pár hónaposan ugyanilyen műtétre várnak, és arra gon-

Lengyelné Stróbl Katalin (1966) a Szent Imre Plébánia megbecsült tagja, munkatársa, közösségszervezője, a Szentimrevárosi Egyesület választmányának tagja 2004–2005-ben, a Balatonszemesi Fürdőegyesület szervező tagja. 2013. február 28-án halt meg. A beszélgetés 2013. április 10-én zajlott volna.

dolok, milyen jó, hogy nem a gyerekem lett beteg. Azt is látom, hogy óriási gondoskodás vesz körül, barátok küldenek filmeket, könyveket olvasni. Eddig nemigen volt időm rózsafüzért imádkozni, de most behoztam magammal és mindennap a reggeli fél 5-ös ébresztő után igyekszem saját imaszándékokat találva egy-egy tizedet elimádkozni és elolvasom még az aznapi részt az Adoremusból.

(...)

Kicsit hosszúra nyúlt ez a levél, de szerettem volna ezeket a gondolatokat megosztani Veled.

Szeretettel: Kati

Negyvenéves fejjel tapasztaltuk meg először a közösség erejét

Török Tamás és Jordán Kata a valódi beszélgetésekről, a személyes istenkapcsolat nélkül elmúló középiskoláról, a gyerekek missziós hatásáról, a beszippantó közösségekről, a felszabaduló vegyértékekről és a segítő szolgálatokról.

Milyen családból jöttök? Hit és istenkapcsolat szempontjából mit hoztok magatokkal?

Kata: Hagyományos, polgári, keresztény családból származunk, amelyben nagyon fontos volt a hit. Még hittanra is beíratk, ami az ötvenes években nem volt azért annyira szokványos. Nagyon meghatározóak voltak a keresztény ünnepek is. Viszont ha mindazt összehasonlítom a mostani életemmel vagy a személyesebb Jézus-kapcsolatommal, akkor már inkább úgy látom, hogy szokásgyakorlás volt. Hagyományokon alapuló, nagyon fontos keresztény vallásosság. De hívővé, igazán hívővé itt, a Szent Imrében váltam.

Személyes hitről, istenkapcsolatról otthon nem is esett szó?

Kata: Egyáltalán nem.

Egy hagyományos, elegáns polgári családban, ahol illedelmesen, udvariasan társalgunk, érzelmek, istenkapcsolat, személyes hit nem kerülhet szóba.

Kata: De nem ám. Adventben például nálunk nem volt koszorú. Ezt az egész szokást, a közös imádkozást a gyerekeink hozták be a családukba.

Tamás, nálatok sem volt?

Tamás: Nem emlékszem, hogy lett volna, szóval valószínűleg nem volt. A gyerekeink meg szép fokozatosan meghonosították.

Kata, beleszületél ebbe a családba, ebbe a közegbe, így nevelkedtél, nyilván ez volt a természetes. De sosem volt hiányérzeted?

Kata: Ezt a hiányérzetet a katekumenátusban fogalmaztam meg magamban, amikor segítőként kezdtem el ott szolgálni. Évtizedeken keresztül hallgattam a szentmisében a különféle szentírási részleteket. Amikor kinyitottam a Szentírást, végig sem kellett olvasnom egy-egy szakaszt, mert szinte tudtam kívülről: elég volt végigfutnom az első mondatot, és tudtam, miről szól az egész. Viszont amikor a katekumenekkel úgy kezdtük el olvasni ezeket a szakaszokat, hogy azt a kérdést tettük fel: most mit mond nekem ez a rész, az fantasztikus élmény volt. Talán ez volt számomra a hit útján a legfontosabb iskola: ahogy a katekumenek rá tudtak csodálkozni a Szentíráásra. Akkor kezdett felnyílni a szemem: a hit itt kezdődik.

Eszem ágában sincs megkérdezni a korodat, de amikor ez történt, hány éves voltál?

Török Tamás (1953) víz-
építő mérnök. Harminc
éve dolgozik a Csator-
názási Műveknél. Hét
szentimrevárosi fake-
reszt felállításában vett
rész.

Törökné Jordán Katalin
(1950) már nyugdíjas,
egyetlen munkahelye
az Országos Széchényi
Könyvtár volt, ahol
könyvtáros-tanárként
dolgozott. Ma is tart ön-
ismeretei, kommuniká-
ciós, konfliktus-kezelő
tréningeket könyvtáro-
sok részére. Három
gyermekük van. A be-
szélgetés 2013. május 8-
án zajlott.

Kata: Mindjárt mondom, de előt-
te hadd menjek vissza egy kicsit
korábbra. Mert még a kateku-
menátus korszaka előtt zajlottak
a kedd esti beszélgetések. De
még ennél is korábbra kell men-
nem, ha a hitfejlődésemről gon-
dolkodom... a dolog úgy indult,
hogy a gyerekeink számára ke-
restünk templomot és hittanórát.
Addig Tamással oda mentünk,
amelyik épp közelebb volt. Sem
templomhoz, sem közösséghez
nem kötődtünk.

**Ez még a vallásgyakorlat ideje volt:
templomba menni kell, hát me-
gyünk.**

Kata: Pontosan. És akkor valami
ötlettől vezérelve elkezdtünk a
Szent Imrébe járni. És az egyik
szentmise után a Kató házaspár

megszólított bennünket más házaspárokkal együtt,
és megkérdezték: lennének-e a segítők. Így vontak
be bennünket a kedd esti beszélgetésekbe. Ugyanis
azt ismerték fel, hogy a hittanórákon nem elég
csak a gyerekekkel foglalkozni: kell a szülőkkel is.
Ezek a felnőtt beszélgetések indítottak el – azt hi-
szem, mindkettőnk – a mélyebb hit útján.

**Meg tudod fogalmazni, hogy fiatalkori életedben mi-
lyen képed volt Istenről, és ez hogyan változott később?**

Kata: A gyerekkorom és az egész életem istenképe abban teljesült ki, hogy szeretve vagyok. Akkor még nem tudtam, hogy ez az Isten. De egész életemben azt érzem, hogy az Isten a tenyerén hordoz. Hogy minden lépésem jó helyre ment – persze ezt csak utólag tudom felismerni. Még a rosszból is tanultam valamit. De azt hiszem, hogy gyerekkoromban nem különösebben volt istenképem.

Tehát benne éltél abban, hogy vasárnap misére megyünk, nincs adventi koszorúnk, de nagyon elegánsan tartjuk a szokásokat, és Isten ebben olyan nagyon nem volt benne. Bár a szeretetét utólag jól érzed. Voltál-e lázadó?

Kata: Volt egy nagyon rövid időszak az életemben, amikor nem mentem templomba.

Hány évesen merted ezt megtenni?

Kata: Tizenhat-tizenhét...

Hát a szülői szigor?

Kata: Az volt! De ebben érdekes módon nem nyilvánult meg. Meg akkor már nem is együtt mentünk – egy ilyen korú gyerek már nem a szüleivel jár misére. De mondom: rövid ideig tartott.

Csak visszatérnék a váltás korába: amikor bekerültél a keddi körforgásba, hány éves voltál?

Kata: Negyven.

Nem is igazán értem, negyven éven át hogyan voltak képesek a formák megtartani.

Kata: Nehezen tudok visszaemlékezni arra, hogy negyvenévesen hogyan is gondolkoztam Istenről. Addig a baráti körben, családban – pedig nagy ba-

ráti körünk és nagy családunk van – nem beszélünk Istenről. Ezek a kérdések nem kerültek elő. Persze ilyenkor szeretek visszakérdezni: és nálatok?

Nagyon ravasz, de nem dőlök be. Azt értem, hogy egy hagyományos értékeket követő polgári családban érzésekről, szexualitásról, Istenről nem beszélünk. Sőt: még a konfliktusokról sem. Elég sok minden van a szőnyeg alatt.

Kata: Még egy szempont eszembe jutott: Tamással nagyon közösségi emberek vagyunk. És igazából negyvenéves fejjel tapasztaltuk meg a közösségnek azt az erejét, amely Istent közvetíti számunkra.

Tamás, te honnan érkeztél?

Tamás: Én is a Szentimrevárosban születtem, és itt éltem hároméves koromig. A lakásunkból rá lehetett látni a templomra! Azután viszont Óbudára költöztünk, tehát – különösen az akkori közlekedési viszonyokat ismerve – elég messze innen. Általános iskolás koromban én is jártam iskolai hittanra, de a szüleim fontosnak tartották, hogy magánhittanra is járjak. Ketten voltunk a tanítványok egy szomszéd kislánnyal, és kettőnk kedvéért Csepelről minden héten eljött hozzánk egy hittantanárnő. A szüleim akkor nem mondták, de minden bizonnyal szerzetes nővér lehetett, aki akkor már az eredeti helyén nem tudott működni, de megbízható családknál vállalt órákat. Ez a hatvanas évek legelején volt. Aztán az, amit Kata mondott a családról és a neveltetésről, szinte szóról szóra nálunk is elmond-

ható azzal a különbséggel, hogy mi ketten voltunk testvérek, Kataéké meg lényegesen nagyobb család. Fontos élmény gyerekkoromból az elsőáldozás. Az újlaki templomba jártunk, és rajongásig szerettem az ottani papot. Az elsőáldozásra való felkészülés és a szentség vétele remek élmény volt – ha lehet ilyet mondani... Szóval ezeket a gyerekkori élményeket hoztam magammal.

És vitted a középiskolába.

Tamás: A gimnázium és az egyetem, a felnőtt ifjúságom korszaka istenkapcsolat szempontjából nyomtalanul múlt el. Mintha Isten nem is lett volna az életemben.

A formák sem voltak? Mise, gyónás, áldozás...

Tamás: Azok igen. De nem volt istenképem, szokásból jártunk misére, egy darabig a szülővel, aztán egyedül. Katahoz képest kis piros pontként el tudom mondani, hogy én rövid ideig sem voltam tagadó. Érdekes módon a lázadó kor nem jelentkezett nálam.

Mi jelentette a fordulópontot?

Tamás: A megismerkedésünk, az összeházasodásunk, a gyerekek születése. A közös életünk.

Ha jól kalkulálok, akkor a közös életetek elindulása hit szempontjából még nem volt fordulópont. Miután összeházasodtatok, még jó ideig megszokásból jártatok misére. Szóba került egyáltalán az istenkapcsolatotok?

Tamás: A házasságra készülés során és az első néhány közös évünkben alig. Amikor megszülettek a gyerekek, akkor vált számunkra beszéd nélkül is

teljesen nyilvánvalóvá, hogy többet szeretnénk nekik adni, mint amennyit mi kaptunk. Ez az igény vezetett bennünket ide.

Kata: Persze a megismerkedésünk után hamar kiderült, hogy mindketten hívők vagyunk: fontos szempont volt a kapcsolatunkban, hogy a gyökereink, a kereszténységünk, a katolikusságunk azonos.

Kizáró ok lett volna, ha ez nem azonos?

Kata: Nagyobb volt annál a szerelem...

Szóval többet szerettetek volna adni a gyerekeiteknek. De honnan tudtátok, hogy mit jelent a több? Hiszen a ti életetek addig hit szempontjából úgy volt teljes, ahogyan a szüleitek berendezték.

Tamás: Mielőtt ezt megterveztük volna, szembejöttetek Katóék...

Kata: De azért azt is hiszem, hogy egy kicsi mustármag már ott volt a szívünkben. Biztos, hogy Isten már korábban is munkálkodott bennünk, és Ő volt az, aki ezeket a lehetőségeket felkínálta nekünk. Nagyon-nagyon nagy kegyelem, hogy ezeket a meghívásokat, megszólításokat meghallottuk. Azt hiszem, Isten így működik: jön egy ember képében, és azt mondja, meghívlak erre a szolgálatra.

Amikor összeházasodtatok, létrejött egy közösség: a ketten hármásban közössége. A házasságkötés jelentett istenélményt számotokra?

Kata: Szomorú, de nekem nem. Azért is mondjuk mindig a jegyeseknek, hogy azt a pillanatot próbálják meg semmi mással nem törődve átélni. Mi nem így éltük át.

Én nemcsak arról a pillanatról beszélnék, hanem a házasságunk első néhány évéről is. Nagyon erősen hittük, hogy Isten jelen van a kapcsolatunkban – de biztosan nem fogalmazódott meg bennünk az, hogy ezzel nekünk bármi konkrét teendőnk is lenne. Nyilván másképp lett volna, ha nap mint nap jókat veszekszünk, és keressük ebben a helyzetben a segítséget, a kiutat. De nem így volt...

Egy jó kis krízis mennyire megerősítő lett volna...

Tamás: Szerencsésnek érezzük magunkat, mert igazi megpróbáltatások sem a kezdeti években, sem az eddigi közös életünk során nem értek bennünket.

A hitetek vagy a közös életetek szempontjából?

Tamás: Sem-sem. A hit szempontjából nehéz is lett volna, mert a langyos polgári szintről – bocsánat a minősítésért – lejjebb kerülni nehéz lett volna. Inkább fejlődést tapasztaltunk.

Emlékeztek-e arra a pillanatra, amikor először világossá vált számotokra, hogy valami történik veletek?

Tamás: A közösségek szippantottak be. Volt egy biztos családi és baráti körünk, ahol nagyon jól éreztük magunkat, de hagyományos értelemben vett közösség nem vett körül bennünket. A változás akkor kezdődött, amikor ráeszméltünk, hogy a keresztény közösségnek mennyire fontos, formáló szerepe lehet a mi életünkben is.

Szétválasztható-e az emberi élmény és az istenélmény?

A közösségben számítanak rátok, fontosak vagytok, meg tudjátok élni az értékességeteket. De másképpen kötődtek-e Istenhez?

Tamás: A folyamat elején még inkább csak a feladatokat láttam. Persze ez összetalálkozott a bennem lévő lelkülettel, de akkor fontosabbnak láttam magát a feladatot. Később aztán a segíteni vágyás, az együttlét, a valódi cél fontosabbá vált, mint a pusztá szervezés.

Kata: Egy-egy feladatot nem lehet úgy elkezdni, hogy ne imádkoznánk előtte. Tehát ilyen értelemben az istenkapcsolatom is erősödött. Bár ritkán imádkozunk együtt. Voltak viszont kegyelmi időszakok – advent, nagyböjt –, amikor a gyerekeinkkel együtt énekelünk és imádkoztunk. Az idők során ez is mélyült.

A bennetek végbemenő változás hatott-e a házasságotokra?

Tamás: Meghatározó volt. És ebben első helyen a jegyespárok felkészítését említem, amit több mint egy évtizeden keresztül csináltunk. Minden egyes alkalomra kellett készülnünk, ez már önmagában együtt töltött időt és közös ráhangolódást jelentett. Aztán a beszélgetések után otthon a tapasztalatokat is meg tudtuk beszélni: mindazt, amit egymástól tanultunk. Ez a szolgálat mindkettőnket előrébb vitt a hit megélésében.

Tudtok konkrét példát mondani?

Tamás: Igazán személyes élményt jelentett, amikor egy-egy jegyespárral négyesben ültünk le. Szóba kerültek olyan témák, amikről a jegyesek még sosem beszélgettek egymással. De előfordult olyan is, hogy egy ilyen beszélgetés során mi is tudtunk egy-

másnak újat mondani. Tehát ránk is hatott egy-egy beszélgetés.

Kata: Korábban a baráti és családi beszélgetések abszolút a felszínen folytak. Illedelmes társadalmi, polgári csevej folyt – a hétköznapi dolgainkról. A keresztény közösségben megtapasztaltuk azt, hogy sokkal mélyebbre tudunk menni; érzésekről tudunk beszélni, és ez közelebb hoz bennünket egymáshoz. Nincsenek tabu témák, az érzésekről a legváratlanabb kérdéseket is fel lehet tenni... ez rengeteget számított.

Az együtt járásotok vagy a házasságotok kezdeti szakaszának idején egymással sem beszélgettetek ilyen mélységben?

Tamás: De igen. Más volt a kapcsolatunk, mint amit otthonról hoztunk, és nem akartuk azt a bizonyos polgári miliőt feltétlenül egy az egyben folytatni.

Csak azt mondják, hogy a férfiaknak különösen nehéz – pláne ha egész fiatalkorukban nem gyakorolták – az érzéseikről beszélni. Nem gyakori, hogy valakiből, aki addig ezt magában intézte el, egyszer csak elkezdjen áradni a dal...

Tamás: Én sem dalban mondtam el... de azt hiszem, hogy ez nekem nem okozott megoldhatatlan nehézséget. Igazság szerint nem is egészen értem, hogy sok férfi számára miért tabu az érzésekről beszélni.

Lépünk egy nagyot az időben: ma, mindezen alakulások nyomán milyen kép él bennetek Istenről?

Kata: Ő az, aki a családjunkat, minket, és engem személyesen is a tenyerén hordoz. Aki gondoskodik rólam, aki vigyáz rám. Átölel. És mindig velem van. Mindig.

Van konkrét emléked, amikor megélted, hogy a tenyerén hordoz?

Kata: Folyamatosan érzem. Ettől még persze van, hogy úgy érzem, egy kérésemet nem hallgatja meg; van, hogy nehéz kimondani: legyen meg a Te akaratod. Van ilyen. De e mögött is ott van az a biztos érzés, hogy tudja. Ő tudja. És még akkor is, ha lázadok, ha haragszom Rá, mert hiába kérem, akkor is nagyon hamar azt tudom mondani: biztos jobban tudod nálam. És nagyon szeretem a Szentlelket. Sokszor kérem a segítségét. Most, mielőtt eljöttünk volna, imádkoztam, hogy olyat tudjak válaszolni, ami a szívemből fakad. Tehát nem tudom egy pillanathoz kötni, hogy mikor ölelt át az Isten: folyamatosan ezt érzem, folyamatosan ebben a szeretetben élek.

Tamás: Gyerekkoromban félttem az Istentől, de tudtam, hogy szeret, és szeretni kell. De alapvetően az volt rám jellemző, hogy „jaj, csak nehogy vétkezzek, mert mindent lát”. Most viszont egyrészt a gondviselő szerepe érzékelhető és fontos számomra. Másrészt – és talán még hangsúlyosabban –: ő az, aki formál engem.

Látsz az életedben állomásokat, hogy honnan hová formálódtál?

Tamás: A feladattudatból a szolgálat felé alakulá-

som ilyen formálódás. És ebben is a közösségek segítettek: ahogy a kapcsolataink alakultak, szélesedtek, erősödtek. Tipikusan ilyen volt a keresztállítás gondolata. Jó tizenöt éve volt az első, éppen egy szentimrés nagytáborra készültünk. A szervezésben részt vettem, és próbáltam egészen racionálisan végiggondolni, milyen programokra lenne szükség, hogyan lehetne színesíteni azt a hosszú hétvégét. És miközben osztottam-szoroztam, egyszer csak bevillant a gondolat: keresztet kéne állítani. Szóval nem mindig tudjuk, pontosan mi és hogyan formál.

Meséljete a közösségeitekről!

Kata: Nekem a kedd esti beszélgetéssel indult, huszonkét évvel ezelőtt. Abból kinőtt egy hetente összejáró, megtartó, egymást hordozó közösség. A másik fontos közösség számomra a katekumenátus, mert ott vált igazán személyessé a hitem. A harmadik pedig a MÉCs, a legfrissebb; velük két éve járunk össze. A hitünk fejlődése szempontjából ezek a legfontosabbak, de még többet is felsorolhatnánk...

Tamás: Én első helyen említeném a MÉCs-et. Amelyekről korábban utalásokat tettünk, azok nem úgy tekinthetők közösségnek, mint a MÉCs. De nem csak ezért fontos, hanem azért is, mert ebben mind a ketten részt veszünk. És hiánypótló: amit nem tudtunk megbeszélni a huszon-harmincas éveinkben, most igyekszünk körüljárni.

Kata: Azért fontos, mert Istenhez vezet kettőnket együtt, egymáshoz pedig még közelebb.

Tamás: Mielőtt megalakult ez a közösség, részt vettünk egy MÉCs-hétvégén: a gyerekeinktől kaptuk ajándékba. Ráadásul egy másik házaspárral együtt: a gyerekeink összeszövetkeztek.

Szülők elpaterolva, mindkét lakás üres...

Kata: Tényleg ügyes...

Tamás: Mégiscsak az sült ki belőle, hogy ezzel a házaspárral kezdtük a közösséget építeni, mert arra gondoltunk, hogy ennek a hétvégének akár folytatása is lehetne. A MÉCs segített hozzá, hogy napi szentírásolvasó lettem. Számomra ez ajándék.

Hogyan imádkoztok?

Kata: Azért vagyok könnyebb helyzetben, mert már nyugdíjas vagyok, így sokkal több időt tudok rászánni. Igyekszem hetente egy hétköznap is elmenni szentmisére, többnyire pénteken. És minden reggel elmondom Pio atya kilencedét; azt nagyon szeretem, mert bár kötött ima, de hozzá tudom fűzni a saját gondolataimat, kéréseimet, érzéseimet. Sokszor magam elé képzelem azokat az embereket vagy azt a közösséget, akikért imádkozom. De sokszor imádkozom a saját szavaimmal is.

Tamás: Katához képest én nem vagyok időmilliomos, mert még aktívan dolgozom. Az imaformák nálam is vegyesen jelentkeznek: többnyire a szándék határozza meg, hogy kötött vagy szabad imát mondok. Ha valakiért imádkozom, akkor többnyire szabad formát választok. És tényleg fejlődünk: húsz évvel ezelőtt az étkezések előtti-utáni ima nemigen volt jelen az életünkben. Ezt is a gyerekekkel való

együttlétnek, nevelésnek köszönhetjük. Ha többet szeretnénk nekik nyújtani, mint amit mi kaptunk, azt csak példaadással lehet elérni. Így hát megtanultunk étkezéseknél is imádkozni.

A gyerekeknek milyen istenképet mutattatok?

Kata: A szerető Istent. Gyerekkorunkban mindkettonkkal a szigorú Istent ismertették meg, szeretttük volna a mi gyerekeinknek Isten másik arcát megmutatni.

Tamás: Amikor már a Szent Imrébe jártak hittanra, néhány év alatt rengeteget tanultam tőlük és általuk. Simán lehagytak bennünket.

Ez inkább észbeli tudást jelentett?

Tamás: Hozzáállást is. Viszonylag hamar érzékeltem, hogy a gyerekek elkötelezettsége már szilárdabb alapokon nyugszik. Nyilván azért is, mert ők ezt egész fiatalkorban alapozták meg, mi pedig már felnőtt fejjel kezdtük a mélyebb elköteleződést.

Nagyon egyszerű kérdésem maradt így a vége felé: ki vagy te?

Kata: Lehet, hogy fellengzősen fog hangzani, de ki mondom: az Isten segítőtársa. Amikor azt mondom, hogy Isten megteremt, abban azt is benne érzem, hogy meghív. Meghív egy közös munkára. Vagyis munkatársaként tekint rám. Egyrészt ez nagy önbizalmat ad, hiszen Ő a gyermekének tekint, számít rám, szeret engem. És nem tehetem, hogy én erre nem figyelek oda. Másrészt megint a közösségekhez térnék vissza: a kapcsolatok éltetnek, az a

szerepet éltet, amit a közösségekben megtapasztalok, és ezt viszonzanom kell. A Teremtő munkatársa vagyok abban is, hogy a közösségben egymást segítjük a fejlődésben. Formáljuk egymást és Isten formál minket.

Tamás: Sok más dologhoz hasonlóan ez is eléggé közös bennünk, és mivel ismételni nem akarok, más oldalról közelítenék. A családapa szerep most már megszűnőben van az életemben; a gyerekeink nevelése befejeződött. Természetesen a szüleik vagyunk, de az „apa-funkció” mára összezsugorodott. Most leginkább férj vagyok: erre kell még nagyobb hangsúlyt fektetnem. Persze ez az elmúlt harmincegynéhány évben sem volt nagyon másként. A munkát sosem helyeztem az első helyre a fontossági sorrendben. Ma is szeretem a munkámat, keresem benne az örömet, de mindig sokkal fontosabbnak tartottam a családot és a harmóniát. Remélem, valamennyire sikerült.

Szépen megrajzoltátok a közösségek alapvető fontosságát az életetekben: a szolgálatok visznek előre benneteket. Mi a célotok, mi a vágyatok?

Kata: Ha nagyon le akarom egyszerűsíteni, a legfőbb célom az, hogy folyamatosan tudjak még fejlődni – elsősorban hitben. Soha nem szeretnék megelégedni az adott állapottal. Emellett pedig ha eljön az idő, nagyon szeretnék majd bölcs nagyszülő lenni. Nem okos, hanem bölcs.

Tamás: A hitben szeretnék én is fejlődni. Valószínű, hogy csak a mentséget keresem, amikor azt

mondom, hogy „ennyi időt tudok rád szólni, Uram”. Van olyan elhatározásom, hogy ha több időm lesz, akkor azt nemcsak pihenésre, szórakozásra vagy elmaradt dolgok pótlására szeretném fordítani, hanem az Isten felé is szeretnék haladni. Kata: Nagyon szeretném, hogy meg tudjak maradni nyitottnak. Csak nehogy rugalmatlanná váljak! Szoktam vigyázni a húgom unokáira, és mindig lenyűgöz, ahogy egy kisgyerek megáll egy markoló mellett, és fél órán keresztül megbabonázottan figyel, és rá tud csodálkozni a legapróbb részletekre. Ezt a nyitottságot, megállást szeretném magamban is megőrizni, hogy meg tudjam ragadni a pillanat gyönyörűségét.

Úgy érzed, most nem sikerül?

Kata: Nagyon rohanok. Iszonyatosan sok a feladatom, pörgök, és nem tudom megélni a jelent. Mindig tervezek: amikor épp csinálom valamit, már azon jár az eszem, mi minden van hátra még. Nagyon vágyom arra, hogy lelassuljak.

Az életállapotod hozza a rohanást, vagy a személyiséged ilyen? Mert ha ez utóbbi, akkor hiába vágysz lassulásra...

Kata: Ilyen a személyiségem, de törekedni lehet ép-kézláb egyensúlyra. Persze, mindig újabb feladatokat tűzünk magunk elé Tamással, de komolyan úgy látom, hogy korosztályunknak nagy szüksége van arra, hogy tartalmasan töltsük el az időt. Az idő, ami csak elmúlik, tartalmatlan. Hát töltsük meg tartalommal! Ez a célom a hátralévő időszakra.

Várjuk a kérdéseket.

Mi az a tevékenység, amiben azt érzitek, hogy együtt vagytok?

Kata: Ha kirándulunk, ha hegyet mászunk.

Tamás: Lehet, hogy meglepő, de nekem az is gyönyörűség, ha mind a ketten ráérünk, és egymás közelében ülünk, olvasunk, vagy bármit csinálunk, de egymás légterében vagyunk, és tudjuk a másikról, hogy most ő is nagyon jól érzi magát. Ez a béke pillanata.

Említettétek, hogy a ti életekben nem történtek nagy tragédiák. Hogyan tudtok tanácsot adni pároknak olyan problémák esetén, melyeket ti nem éltetek át?

Kata: Sokan fordultak hozzám valamilyen problémával, és a tapasztalatom szerint már az is nagy segítség, ha meghallgatom az illetőt. Igazán nem tudok tanácsot adni, mert nem vagyok az ő helyzetében. De tudom, hogy nagy ajándék, ha el tudja mondani valakinek, aki őszintén, odafigyelve meghallgatja. És talán rájön a maga megoldására.

Tamás: Két másik házaspárral közösen tizenvalahány évig vezettünk a plébánián egy segítő szolgálatot. Most is létezik, csak most már más munkatársakkal. A legkülönbözőbb problémákkal jöttek emberek. Nincs munkája. Családi gondok. Lelki nehézségek. Ezek számunkra megoldhatatlanok. De meghallgattuk őket – és megkönnyebbülve mentek haza, pedig semmi kézzelfogható segítséget nem kaptak.

Hogyan kell a mai fiatal generációt megszólítani? Men-

nyire érzitek, hogy a fiataloknak igényük lenne a lelki életre?

Kata: Hiszem, hogy egy valamiben minden fiatal ugyanolyan: igényli a személyes törődést. De a trendeket nem ismerem. Csak olvasom, hallom, hogy borzasztóan nyílik az életkori olló: ma már a huszonnégy éves sem érti meg a tizennyolc évest. A meghallgatásra viszont hallatlan nagy igény van. Csak hát ahhoz sok idő kell, és azt nehéz kiszakítani. Ugyanígy ahhoz is sok idő kell, hogy közösséggé alakuljanak. Egy katekumen csoportnál, akik csak úgy összeverődnek, akár egy év is eltelik, mire elkezdenek közösséggé formálódni.

És talán nem csak idő kérdése a közösséggé alakulás.

Kata: Nagy szükség lenne olyan emberekre, akik tudnak közösséget formálni, értenek ahhoz, hogy vezetők legyenek. Be kell csalogatni azokat, akik nem is tudják, hogy mi hiányzik nekik. A saját tapasztalatunk is ez volt: nem tudtuk, hogy van valami hiányunk. Negyven éven keresztül azt hittük, hogy nagyon jól élünk. Semmi nem hiányzott. Vannak barátaink, óriási családunk, szeretnek minket; kirándulunk, bulizunk, beszélgetünk... legalábbis azt hittem, hogy beszélgetünk. Ahhoz, hogy igazán őszintén magunkról beszéljünk; arról, amitől félek, arról, aminek örülök, amire vágyom, ahhoz bizalom kell. A bizalomhoz pedig idő kell. És azt kell éreznem, hogy fontos vagyok a másiknak.

A gyerekeitek mennyire sínylették meg, hogy ennyi energiát áldoztatok a közösségre?

Kata: Tehát nem hiányoltak-e minket?

Nem lettek-e „mozgalmi árvák”?

Tamás: Amikor vegyértékek szabadulnak fel, azokat előbb-utóbb le kell kötni. Először megpróbáltuk felfedezni szabad vegyértékeinket, aztán meghallani a hívást, amellyel le tudtuk kötni ezeket.

Kata: Amikor ezeket a szolgálatokat elkezdjük, a gyerekeink már kamaszok voltak, a leválás periódusában. Talán segítettek is őket azzal, hogy a köldökszinórt mindkét oldalról kezdtük vékonyítani. Nem akartunk rájuk ülni. Azt, amire akkor szükségük volt, az őszinte beszélgetéseket igyekeztünk biztosítani, de a napi szintű gondoskodásra már sem igényük, sem szükségük nem volt. A felszabaduló energiáinkat pedig máshol hasznosítottuk.

Tamás: Hiszem, hogy az a minta, amelyet a szolgálatokon keresztül is próbáltunk nekik mutatni, rájuk is hatott.

Az a változás, ami bennetek végbement, a családokkal nem szült-e konfliktusokat? Nem lettetek-e „szektások”?

Tamás: Azt vettük észre, hogy már sokkal jobban érezzük magunkat itt, mint a családjainkkal. A közösség új tartalmat adott az együttléteknél. A családi és a korábbi baráti kör meg nem. Sehol sem szakadt meg a kapcsolat, csak átalakult.

Kata: Továbbra is fontosak a családi kapcsolatok – most volt az édesapám 95. születésnapja, hetvenen ünnepeltük –, de egészen másképp, mint a közösségi kapcsolatok.

A gyerekneveléssel kapcsolatban melyek az alapelveitek?

Kata: A rendszer. Például az étkezésekben: nincs nassolás két étkezés között. Aztán: a közös programok, élmények. Rengeteget játszottunk velük. Azt hiszem, Isten ebben is a tenyerén hordozott minket: Tamásnak olyan munkahelye volt, hogy négykor letette a ceruzát, hazajött, és játszott a gyerekekkel. El tudtunk menni úszni, sétáltunk, utaztunk... Egész évben arra gyűjtöttünk, hogy el tudjunk menni kempingekbe, háromhetes magashegyi túrákra, hogy edzettek legyenek. És persze jöttek azzal év közben, hogy szeretnék ezt-azt, ami az osztálytársaiknak van; akkor le kellett ülni, megbeszélni: ennyi pénzünk van, ezt szeretnék. Lehet sok mindent, de annak ára van. Megértették.

Mesélnétek a konfliktusaitokról?

Kata: Volt is, van is. Azt hiszem, az a kulcs, hogy meg tudtuk beszélni, legtöbbször még aznap, hogy mi a rossz. Tamás tényleg tudott az érzéseiről beszélni, sőt: nekem ment ez nehezebben. Meg kellett tanulnom, hogy azt mondjam, amit tényleg gondolok. És lehetőleg jókor. Még a kapcsolatunk kezdetén előszeretettel vártam Tamást otthon a jobbnál jobb ötleteimmel. És csodálkoztam, hogy nem örül neki. Aztán megtanultam, hogy meg kell várnom, amíg a lelke is hazaér, nem csak a teste.

TÖRÖK TAMÁS VISSZAEMLEKEZÉSE A BESZÉLGETÉS UTÁN

Amikor ősszel meghallottam a felkérést – ez a nyári nagytábor után történt nem sokkal –, többféle gondolat cikázott a fejemben. A szokásos „hogyan kerülhetünk mi ebbe a körbe” kérdéstől a csiklandozó, bizsergető, kellemes érzésig. Színessé tette még az a körülmény is, hogy a plébániai aktivitásunk az elmúlt két évben jelentősen megváltozott. Összességében, voltak fenntartásai(nk)m, ami miatt gondolkozási időt is kértünk a végleges válasza. Szerencsére a beszélgetés-sorozat programja szerint mi majdnem a legvégére kerültünk. Néhány beszélgetést meghallgatva, és átgondolva minden szempontot, igent mondtunk. Ez a vívódás döntően bennem zajlott.

Utólag mindent sokkal könnyebb „összerakni”. Amitől féltem – hogy majd nehéz lesz belőlem hosszabb gondolatsort kihúzni –, az könnyedén megoldódott. Beigazolódott az a tétel is, hogy amit előre eltervezünk, azt mégsem sikerül mind elmondani. A közönség soraiban sok barát ült, senki nem tett fel zavarba ejtő kérdést, amire „passzolni” kellett volna.

Katával többször beszélgettünk a megelőző hetekben, hogy ráhangolódjunk a témára. Ezeknek a beszélgetéseknek nagyon nagy haszna volt, elsősorban azért, mert így sok dolgot újra felelevenítettünk életünkéből, és újabb szempontok alapján értékeltük is. Már ezekért az otthoni beszélgetésekért megérte!

Nagyon jó érzés volt látni a közönség soraiban az ismer-

rős arcokat, és megtapasztalni a Szentlélek segítő jelenlétét. Utólag sok visszajelzést kaptunk, ez is nagyon jól esett.

Ha még egyszer felkérnének, már nem hezitálnék...

TÖRÖK KATA VISSZAEMLÉKEZÉSE A BESZÉLGETÉS UTÁN

Amikor felkérést kaptam arra, hogy vegyek részt Tamással együtt A hit beszélgetéseinek egyik alkalmán, megtiszteltetésnek vettem, és örömet is éreztem. Örültem annak, hogy olyan helyen és olyan emberek között tehetek tanúságot, ahol, és akik között otthon érzem magam. Számomra a Szent Imre templom, a plébánia és annak közösségei életem irányának meghatározói lettek, és nagy hálával tartozom Istennek azért, hogy ide vezetett minket.

Természetesen ahogy közeledett a „megmérettetés” napja, úgy nőtt az aggodalmam is: hogyan fog ez sikerülni?

Vegyesek voltak az érzéseim azzal kapcsolatban is, hogy jó-e az, ha minden előzetes egyeztetés, megbeszélés nélkül kezdünk el beszélgetni. De aztán inkább az a gondolat erősödött meg, hogy jobb, ha nem tudjuk előre, milyen jellegű kérdések fognak elhangzani, hiszen így hitelesebb lehet a beszélgetés. Az mindenképpen segített, hogy Gergő minden alkalommal elküldött levelében megírta, hogy „arról faggatom a beszélgetőtársakat, hogyan alakult az ő személyes hitük, mi segíti őket Isten felé, hogyan élik meg a hullámvölgyeket, és

milyen módon tudják a saját helyükön, saját hivatásukban hirdetni és megmutatni Jézus szeretetét”.

Ez már adott támpontot, kiindulást ahhoz, hogy végiggondoljuk ezeket a kérdéseket is.

Én sajnos nem tudtam részt venni a többi hitbeszélgetésen, mert mindig ütközött a katekumenátus időpontjával, ahol én szolgálok. De Tamás több alkalommal is elment, és ezekről a beszélgetésekről is hozott haza tapasztalatot, témát, amik szóba kerülhetnek.

Számunkra nagyon jó élmény volt az estére való otthoni készülés. Nagyon sokat beszélgettünk különböző témákról, hitünkről, ami tovább erősítette, mélyítette kapcsolatunkat. Nem csak egymáshoz, hanem Istenhez is közelebb vitt minket. Jó volt végiggondolni együtt hitünk alakulását. Ezek a beszélgetések Tamással újból és újból megerősítették bennünk, hogy mennyire fontosak számunkra a közösségek. Hitünket alakította, alakítja ma is a szentimrés közösségekben való szolgálat. Hasznos volt ismét tudatosítani, hogy Isten mennyire szeret minket.

A beszélgetés maga is jó élmény volt. Gergő nagyon kedvesen, ugyanakkor célirányosan kérdezett, nem engedte „elkenni” a választ, és arra készítetett, hogy mélyebbre ássunk. A résztvevők kisugárzása is inspirálóan hatott rám, nagy elfogadást, szeretetet éreztem.

Utólag – visszagondolva a beszélgetésre – úgy éreztem, néhány kérdésre később már jobban, átgondoltabban tudtam volna válaszolni (lépcsőház-effektus).

Sokszor gondoltam/gondolok vissza a beszélgetésre, és ezek mindig jó érzéssel járnak.

Örültem annak is, hogy a közönség soraiból sok kérdés érkezett. Ez is azt jelentette nekem, hogy válaszaink „megszóltották” őket, kíváncsiak lettek talán további részletekre, vagy más megvilágításban is hallani akartak egy-egy témáról.

Orgonálni hit nélkül is lehet. Egy darabig

■
Csányi Tamás a születésnapok jelentőségéről, a kántor mise-
tapasztalatáról, a gyermekkor kétely nélküliségéről, az édes-
anya példamutatásáról, a kérdések megválaszolhatatlanságá-
ról, a zene kihagyhatatlanságáról és a hűség erejéről.

Még mielőtt a kedves házigazda megszólal...

Na, tessék.

Azt ígérted, hogy aki az összes alkalmon jelen lesz,
a végén kap egy Túró Rudit... tessék, hoztam ne-
ked egyet.

**Nagyon köszönöm. De nem úszod meg ennyivel. Van el-
lendarabom. Ugyanis Tamás titkolja, de ma van a szüle-
tésnapja. Isten éltesse! Tessék, egy Túró Rudi.**

Ráadásul én is itt voltam minden beszélgetésen.
Csak a miheztartás végett.

**Rendben, akkor kapsz még egyet. A születésnapod ün-
nep?**

Nem az én érdemem. Kedves gesztus a többiek ré-
széről, de nem foglalkozom vele, nem készülök rá.
A feleségem nagycsaládban nőtt fel, ott természe-
tes a népes összejövetel, közös vigasság. Persze tor-

táról Édesanyám mindig gondoskodott, de egyke vagyok, igen szűk famíliával, így egy-egy születésnapnak nem is lehetett zsbongó tere. Az ünnep szerepe nem a születésnap, hanem a közösség összetartozása, -tartása miatt lényeges.

Az idő múlása szempontjából sem fontos?

Most még nem. Az nem mindegy, ha valaki kilencvenegy vagy kilencvenkét éves. De hogy ötvenhárom vagy ötvennégy, teljesen mellékes.

Rendszeresen látunk és hallunk téged az orgonánál. Azt mondják, hogy a kántor minden misén ott van, de egyetlen egyen sem vesz részt. Te hogy vagy ezzel?

Sok bölcsesség szól kántorokról, főleg a temetői változatról; ezeket talán most nem idézném. Az biztos, hogy egy-egy vasárnap négy vagy öt misét nem lehet ugyanazzal a figyelemmel megélni. Nem is biztos, hogy kell. Az egyiken én is igyekszem részt venni, a többin pedig jelen vagyok.

Az az egy mindig ugyanaz?

Általában a homíliánál dől el. Ha az megragad, akkor utána „maradok”: nem megyek elintézni valamit, nem jegyzetelek, nem rendezem a kottatárat, nem olvasok, nem a vetítőt és a diatárat babrálom. Hanem lépkedek föl-alá.

Mit jelent számodra a részvétel? Mi történik benned?

Egyszerű hívő vagyok, aki néha előénekel. Vagy a legtudatosabban énekel.

Ez megnehezíti a részvételt?

Azon az egy misén nem. Sőt: aki szépen énekel, az kétszeresen imádkozik. Abban az illúzióban va-

Csányi Tamás (1959) zene tanár. 1979-ben csatlakozott a Szent Imre-templom muzsikusságához, melynek zenei vezetője. A közép- és reneszánsz zenéjének, előadói praxisának kutatója. Elkötelezett a régi magyar, illetve a történelmi Magyarországon keletkezett egyházi hagyományok feldolgozása iránt; többek között a *Szép régi énekek* című népegyűjtés szerkesztője, közreadója. Három lánya van. A beszélgetés 2013. június 12-én zajlott.

gyok, hogy néha szépen énekelek, és akkor az kétszeres szorzónak számít. De harmincvalahány év után ez már olyan, mint a vezetés: nem kell minden hangot, minden mozzanatot teljes tudatossággal tervezni, sokszor magától működik.

A szakmai részét értem én. De a misén való részvételre vagyok kíváncsi. Akkor mi történik benned?

Érzékelem a kérdésed, csak igyekszem kitérni...

Akkor visszaveszem a Túró Rudit.

Nehéz dolog ez. Ott kell kezdenem, hogy a Kruspér utcában kezdtem templomba, pontosabban kápolnába járni, mert a Karinthy út legvégén laktunk. Ott kezdtem ministrálni is. Első élményem a sekrestyéshez fűződik:

minden testvére külföldön élt, és olyan dolgokat tudott beszerezni, ami egy kezdő ministránsnak elképesztő élmény. Például *Pif* újságot, színes posztereket vadnyugati felvételekkel... Különböző adományokkal vett rá bennünket, hogy tökéletesen működjünk az oltárnál; minden tőlünk telhetőt megtettünk egy-egy ajándék reményében. Azt hiszem, sosem voltam úgy misén, hogy a padban ültem volna. Vagy ministráltam, vagy a kántor mel-

lett szorongtam és nyomtam a harmóniumon az egyik fújtató pedált, miközben ő a másikat – lábának sántasága miatt ezt szívesen fogadta. Ma is nagyon ritka, hogy a padsorokba ülök be. Ha vidéken vagyok, nyaralás idején, akkor is igyekszem felmenni az orgonához. Szóval nem tudom, mit csinállok akkor, amikor nem csinállok semmit, mert ilyenre emberemlékezet óta nincs példa.

És mit jelent számodra a vasárnapi szentmise?

Állandóságot. Ma már el sem tudom képzelni e nélkül a vasárnapomat. Pedig nem volt ez mindig így: három évig a piaristákhoz jártam. Rossz tanulóként rosszul éreztem ott magam. A katonás légkör is zavart, és az, hogy képtelen vagyok normális módon megszólítani a lányokat. Hiányoztak, már csak a szocializáció szempontjából is. Kötelezően részt vettünk a misén – én egyébként szintén az orgonánál – de sokszor szívesen otthon maradtam volna. Persze ma már látom, hogy milyen magokat, milyen cölöpöket kaptam a kegyes atyáktól.

A másik, ami a szentmise kapcsán eszembe jut, hogy ebből sem, és az életemben semmiből sem tudom kikapcsolni az éneket. Ha egyedül vagyok, mindig énekelek. Úgy hiszem, én a muzsikát tudom felajánlani egy vasárnapért. Még soha nem untam a kántori szolgálatot.

Azt mondod, az éneket, a zenét tudod felajánlani. Mit értesz felajánlás alatt?

Csak annyit, hogy én a hangokban tudom legjobban kifejezni magam. Ha valaki azt kéri tőlem,

hogy imádkozzunk közösen, akkor szívesebben énekelek. A hangos ima számomra sokkal nehezebb. Az ének viszont árad magától. Úgy tudnám megfogalmazni, hogy az énekelt ima olyan számomra, mint egy színházterem, ahol a nézőtér és a színpad közé leereszkedik a függöny: ettől még egy tér marad, de lesz benne egy finom elhatárolódás. Egy rész, ami csak az enyém, és egy másik, ami pedig mindenki számára értelmezhető és talán élvezhető.

Milyen a viszonyod Istennel?

Nem gördülékeny. A Tamás név eleve sugall bizonyos gondolkodási irányt. Igen sok bennem a kérdőjel. Bizonyosan van válasz ezekre a kérdésekre, de nekem még nincsenek meg.

Tudsz példát mondani?

Amikor hazabiciklizem a Villányi úton a mozgássérült-intézet felé, onnan pedig – szintén kerekeken – jönnek szembe velem. Ez vastag kérdőjel. Mindig megállok, és máshova nézve megvárom, hogy elmenjenek melletttem. Mert a két kerekes jármű között olyan szakadéknyi a különbség, hogy azt nem tudom jó ésszel feloldani.

Az a kérdésed, hogy te itt, ő ott, és miért nem fordítva?

Igen, a kérdés mindig ez, bár bizonytalan vagyok abban, hogy valóban kereket kellene-e cserélnünk. Vagy amikor felszalad egy autó a járdaszigetre, és elüt két kisgyermeket. Az ilyen helyzetekre nem tudok pontot tenni. Csak a tamás marad. Mély hitre van szükség ahhoz, hogy ezekre úgy válaszoljon

valaki, hogy ennek értelmét láttassa. Én messze nem vagyok ilyen rétegekben. A kérdőjeleknél tartok, a bölcsesség pedig várat magára. Amikor csak lehet, a *sors* meg a *szerencse* helyett igyekszem a *gondviselés* szót használni, mert nagyon szeretném, ha az életünk eseményei a Gondviselés kezében lennének. De ilyen helyzetekben terhes ezt a szót az értelmével azonosítanom.

Hogyan élsz együtt ezekkel a kérdésekkel?

Rosszul. Úgy érzem, nem vagyok olyan pozícióban, hogy megérthessem a helyzetet. Tehetetlenül nem tudom megoldani.

Él benned a remény, hogy egyszer választ kapsz?

Persze, hiszen olykor választ kapok tíz évvel ezelőtti történésekre is. Bölcsébbé válok. Meghallgatom mások véleményét, nagyon sok közösségi élmény ér: ha ezt olyan sokan úgy gondolják, akkor valószínűleg én vagyok, akinek ebben még gyürkőznöm kell. Segít, ha mások ebben otthont adnak.

Van olyan kérdésed, amire már kaptál választ?

A legalapvetőbb az, hogy meg tudom-e szólítani a Gondviselést. A válasz lehetett volna az, hogy eltávolodom Tőle. Orgonálni hit nélkül is lehet. Egy darabig.

Ha a kérdések folyamatosan dübörögnek benned, akkor mi tart meg az Isten felé vezető úton? Mi az az erő, amely azt mondatja veled, hogy ezt sem értem, azt sem értem, még mindig nem értem, de akkor is kitarok?

Az, ahogyan a méhecske kaptárt épít, elindul a világba, de hazatalál, majd az asztalra kerül a méz:

nem lehet csak úgy magától. Ez számomra evidencia. De éppen azért, mert a méhecske elindul a kaptárból, visszatalál – hogy a természet százezer más csodáját ne is említsem –, marad a kérdőjel. Ha ilyen csoda létezik, akkor hogyan lehetséges, hogy annyi szomorú, érthetetlen helyzet áll elénk?

Tehát nem az a kérdés, hogy van-e Isten, hanem hogy milyen ez az Isten.

Valamikor régen, még a „rendszerváltoztatás” előtt sokat találkoztam Németh Géza református lelkész-szel. Az ő ökumenikus közösségében gyakran beszélgettünk ilyen kérdésekről... Nos, akkor most nem lehetne esetleg az Erzsébet-kori lant-ayre vokális praxisával folytatnom?

Tamás, már 2012 októberében eldőlt, hogy nem...

Nagyon érdekel, hogy a Gondviselés vajon mennyire egyetemes. Vajon az, aki a Föld másik felén él, és egészen másban hisz – egy indiai, egy japán, egy bantu vagy más –, ugyanazzal az Istennel fog-e egyszer találkozni? Azt nem gondolnám, hogy több gondviselés lenne és azt sem gondolom, hogy csak a keresztényeknek lehet Istene.

Ez filozófia.

Az is, igen. De innen kell induljak: hogyan tudom mindezt elképzelni. A másik ilyen kérdés a szabad akarat. Vajon nem ez az a nehéz kő, amelyet az Úr-isten alkotott, de még Ő sem tudja felemelni? Nem tudom megmagyarázni a járdára felszaladó buszt. A kilencvenkét éves ember halálát igen, az az átlényegülés rendje.

Olyan, mintha a kisgyerek életét értékesebbnek tartanád, mint egy öregember életét.

Nem így fogalmaznék. Inkább azt mondanám: az élet minden területét átélt ember halála méltányos; csak átlép a másik partra. A gyermek mintha átszakadna. Tudom, kéne bíznom abban, hogy az a kisember pontosan abban a pillanatban lépett át, amikor már boldogságból jelest kapott...

Thornton Wilder regénye, a Szent Lajos király hídja pontosan ezt feszegeti. De miért gondoljuk azt, hogy egy megszakadó élet minden esetben befejezett élet?

Ha a Gondviselés valóban gondviselés, akkor nem kellene minden részperiódusnak teljesnek lennie? És indokoltnak is. Csak azt az indokot én, az egyszerű ember, nem látom. Ha az Úristen tervében egy hajszál sem mozdulhat meg a tudta nélkül, akkor kell, hogy legyen a történéseknek valami értelmük. Mint mindennek. A méhecskének is.

Milyen ajándékokat kaptál otthonról?

Számosat, melyeket sokkal később vettem észre. Teljesen hagyományos, konzervatív családba születtem. Az egyik ágon a nagypapa katonatiszt a császári-királyi hadseregben, később – a világháború idején – a Láng Gépgyár katonai parancsnoka. Másik nagyapám a gyöngyösi gimnázium igazgatója, tudós biológus. Édesanyám zenetanár, édesapám jogász. A nagyszüleimet kitelepítették Gyöngyösre, és én minden nyarat ott töltöttem. Azokra a pillanatokra nagyon erősen emlékszem: a cigánysoron kaptak egy olyan lakást, amit manapság

nemigen neveznék annak, de méltósággal viselték. Számomra ez nagyon jelentős példát adott, mint ahogy azok a cigányok is, akik becsülettel hajtották föl a szőlőbe a lovas szekeret, és mentek a vásárba, megdolgozván a megélhetésükért. Tény sajnos, hogy ők voltak a kisebbség, e szó kettős értelmében.

Mivel akkoriban egy jogász nem vihette többre vállalati jogtanácsosnál anélkül, hogy ne lépett volna be a pártba, Édesapám nem is vitte. Édesanyám vidéken kezdte, aztán a fővárosban folytatta, a József Attila Gimnáziumban, zeneiskolai zenetanárként. Egyszerűen, visszafogottan éltünk.

Az Egri József Általános Iskolába jártam, utána kerültem a piaristákhoz. Minden osztálytársam az akkori József Attilába lépett tovább, azt keserűen éltem meg. Visszanézve ezért is hálás vagyok, megdolgozott a helyzet, és én is megdolgoztam azért, hogy megdolgozhasson.

Hit és vallásosság szempontjából mit kaptál otthonról?

Minden szülő és nagyszülő részéről azt az egyértelmű üzenetet, hogy a hit hozzátartozik az életünkhöz, ennek természetes velejárója. Mérvadó rokonaimtól rossz mintát nem kaptam, sőt a tartás, amit családukban láttam, maradandó emlék. Édesanyám ágáé legfőképpen. Persze akkor ebből sok minden nem látszott világosan, de ahogy telt az idő, számos gesztust átértékeltem, értékeltem és felértékeltem.

Van istenélményed?

Édesanyámon keresztül igen. Bár az ő története semmiképpen sem mondható olyan istenélménynek, amely ne lenne számtalan kiáltással kiközeve. De ahogy ő elviselte a sorsát, és milyen erős volt a meggyőződése afelől, hogy ennek így kell lennie, az önmagában elegendő istenélmény. Megbetegedett, és tulajdonképpen a szemem előtt foszlott el nyolc hónap alatt. Én lettem az ápolója. Ahogyan ezt a betegséget-haldoklást végigharcolta, az mozdulatlan cölöp számomra. Függetlenül attól, hogy a sorsát méltányosnak vagy méltánytalannak érzem.

Tudsz-e onnan erőt meríteni, ahonnan ő erőt merített?

Az alatt a nyolc hónap alatt éppen ezt fogalmazhattam meg: így kell néznom a járatlan utat. Még messze vagyok tőle. De az élmény marad; ezt a csomagot viszem.

Úgy érted, hogy van előtted egy eszmény?

Senkinek sem lenne szabad így távoznia, de ha mégis, akkor azt ezen módon kell viselni.

A cél megvan, csak a hozzá vezető út nem tiszta még.

Nem kaptam feloldást.

Iskolás korodban hasonlóan sok kérdés volt benned, vagy ezek inkább az édesanyád halála óta dübörögnek ennyire erősen?

Egy reggel a gimnáziumban úgy lépett be az osztályfőnökünk, hogy mindenki láthatta, most fel kell állnunk. Hosszú csend után mondta el, hogy az egyik osztálytársunk eltávozott közülünk. Önkeze által. Ez volt az első ilyen élményem. Az üres pad

elgondolkoztatott. Másnap reggel Édesanyám így szólt, tessék ez a csokor virág, tedd a padra és gondoskodj arról, hogy ne maradjon üres. Ez mélyen megérintett. Aztán következett ő.

Említetted, hogy segít megmaradni az Isten felé vezető úton az, hogy másokat is látsz magad körül, akik ugyanarra igyekeznek. Szűkebb vagy tágabb közösséget jelent?

Mindkettőt. Nagy kérdés, hogy a külvilág deviáns-e, vagy mi vagyunk azok. De ha elég szilárd a csapat körülöttünk, akkor talán mégis a külvilág az. Egy óvodai, iskolai vagy templomi közösség erőt ad: talán mégsem csak én megyek szemben az autópályán.

A saját hitedet vagy kérdéseidet négyszemközt tudod jobban megbeszélni, vagy közösségben?

Nagyon nehezen beszélek ezekről, befelé égetős fajta vagyok, amolyan „ézelmiségi”.

Van-e vagy volt-e valaha hitbéli barátod, lelki társad, lelki vezetőd, aki előtt meg tudtál nyílni?

A régi kör: Németh Géza, illetve egy fiatal katolikus pap. Gyakran összejártunk, velük könnyebb volt ilyesmiről beszélni, mert hasonlóan gondolkodtunk. De később is mindig adódott valaki, akire támaszkodhattam.

Kaptál tőlük maradandó válaszokat?

Soha nem volt bennem kétség, hogy ez a dolgok rendje. Arra pedig ki tudna választ adni, hogy miért történt az, ami történt?

Mi a hivatásod? Miért születél?

Remélem, hogy van bennem talentum a muzsika és az egyházi szolgálat iránt.

Ha nem lenne zene vagy egyházi szolgálat, akkor értelmese lenne az életednek?

Nem lenne zene? Ez fel sem merül. Az egyházi szolgálat külön ajándék.

Egyrészt éltet, másrészt – ha jól érzem – a továbbadás vágya legalább ugyanilyen erősen hajt.

Számomra fontosabb a hagyaték, az örökség, mint a jövőbe látás. Mint egy nagyon vastag fa esetében: a gyökerét elrejt, mégis az tartja őt egyenesen.

Számomra ilyen az ezer év alatt felhalmozódott egyházi énekhagyomány. A magyar kultúra rendkívüli képessége, hogy egy XII. századi szöveget el tudunk olvasni, miközben egy angol már nem érti Shakespeare nyelvét. Ezt nagyon szeretném megőrizni és továbbörökíteni. Jelen pillanatban csak a templom az a hely, ahol ezt a kincset éltetni lehet, csak a hívő közösség tarthatja a tenyerén.

Hogyan tudod a lányaidnak továbbadni a hited? Hogyan tudsz nekik válaszolni, miközben neked is rengeteg kérdésed van még megválaszolatlanul?

Azt hiszem, a lányaim édesanyja ebben sokkal jobb, mint én. Nyilván az életemmel adok valamilyen mintát – akár akarom, akár nem. Bizonyára látják: nekem olyan dolgok fontosak, amik nekik most nem, de remélem, eljön a pillanat, és leesik a tantusz. De ennek átadása csikorog.

Látsz magad előtt feladatokat, hogy közelebb juss a célhoz, a kérdéseid megválaszolásához?

Márai Sándor mondja: „Mégvárni, egy angyal és egy szent türelmével, amíg a dolgok – emberek, eszmék, helyzetek –, melyek hozzád tartoznak, eljutnak hozzád. Egyetlen lépést sem sietni feléjük, egyetlen mozdulattal, szóval sem siettetni közeledtüket... ne kapkodj, ne siettesd útjukat és közeledésüket. Ha nagyon sietsz feléjük, elkerülheted azt, ami fontos és személyesen a tiéd. Várj, nagy erővel, figyelmesen, egész sorsoddal és életeddel.” Vagyis a váltóőr a jó pillanatban át fogja állítani a vágányt. Csak a hűséget kell megőriznem, mert az az egyetlen érték, amelyet egyedül az idő hitelesíthet.

Tamás, nem gondold, hogy ezek a kérdések kizárólag a te kérdéseid. Szerintem sokan vagyunk ebben a teremben, akik hasonló árnyékokkal harcolnak.

Némi békességet ad hallani ezt.

Várjuk a kérdéseket.

Hogyan lettél muzsikus?

A gimnázium negyedik osztályában jutottam el idáig. Átlagos fiú voltam, aki kisebb korában tanult ugyan zenét, de ezt a Czerny-etűdökkel való találkozásomkor abbahagytam. Tehát be kellett hoznom tizenegy évet, melyet magántanulóként tudtam teljesíteni. A karvezetés szakra felvételiztem és az akadémiai évek alatt fordultam a középkor, a reneszánsz és a barokk – az úgynevezett régizene – vokális öröksége felé. Ez természetesen hozta magával az egyházi zenében való merülést. 1979-ben pedig csatlakoztam a templom zenei közösségéhez, így ráléptem a most is járt országútra.

Hol tart az orgona megújítása és mit érdemes erről megosztanod a laikus hallgatóval?

Elérkezik az a pillanat, amikor a régit már nem szabad tovább foltozni. Olyan ez, mint a nagypapa nadrágja a szabómesternél. Kérhetem tőle, hogy szabja rám, de az a becsületes, ha így szól: kérem fiatalúr, hozzon egy vég új vásznat. Nos, amikor ilyen elhasznált posztóvá válik egy hangszer, akkor érdemes lépni. Ez igen drága műfaj: minél szűkebb a piac, annál drágább a termék. Orgonánk most rendelkezik annyi síppal, amely ellátja a liturgiát és kiszolgálja a paraliturgiát. Ez kevesebb, mint a teljes állomány fele, de a hangszerek jelenleg csonka királynője így is szépen és bőségesen szól.

Jelenleg még reménye sincs annak, hogy a továbbiakban szükséges pénzt – rengeteg pénzt – elő lehessen teremteni. De sokkal fontosabb ennél – bár érdekelt muzsikus vagyok – a morális döntés: szabad-e további milliók tucatjait sípokra ruházni? Miközben a templomhoz szükséges közösségi terek hiánya éppen a közösség felől nézve sokkal égetőbb. Ha hármat kívánhatnék, ez lenne az első, egyszerű épület a templom és a gimnázium közé. Azt mondanám tehát: orgonánkat ne felejtjük el, de most húzzunk egy vonalat és álljunk meg ezen ideiglenesen. Majd felnő egyszer egy olyan generáció, amelyiknek legfőbb gondja csak az lesz, hogy hogyan építse tovább.

Jól sejtem-e, hogy a régi egyházi zene feldolgozhatatlanul nagy kincs?

Jól. Óriási hagyaték és a jelző is pontos: kincs. Valamint nem túl látványos, hiszen világi érintettsége, finansiális metszete nincs. A népzenevel sokat foglalkoztak és foglalkoznak, de Lajtha, Kodály, Bartók és társaik az egyházi énekkel, valamint a történelmi Magyarország egyházi zenéjével egyáltalán nem találkoztak. Talán kortünet és elvárás is lehetett ez, a vallás iránti hivatalos gonoszkodás tükre. Ezt a periódust ma sem támogatja senki, pályázatot nem írnak ki érte, üzleti haszna jelentéktelen. Kutathatóak, de archívumok mélyén pihennek.

Ha a Szentimrevárosban felzeng néhány olyan ének, amely továbböröklődik, ha megszólal a 18. század néhány, eddig hangtalan partitúrája, ha ezek megjelennek nyomtatásban, már elmondhatjuk, hogy felfestettünk néhány vonalat. Nemcsak azért kell énekelni a templomban, hogy a szertartáson illendően viselkedjünk, hanem hogy a jövőnek áténekeljük, átmenekítsük e szépséget. A magyar katolikus népének éppen olyan, mint a tiszta víz vagy az erdő; a szüleinktől örököltük ugyan, de az unokáinktól kapjuk kölcsön. Alapértékeket veszünk, ha nem merünk nagyobbak lenni. Jelen esetben hangosabbak, bátrabbak. Elfogadni és továbbadni akarók. Tanulni készek. Elszántabbak. Példaadók.

CSÁNYI TAMÁS VISSZAEMLÉKEZÉSE

A BESZÉLGETÉS UTÁN

A barokk orgonazene három egyénisége a prelúdium, a toccata és a fuga, melyek közül a középsőt alakíthatja játékosan leginkább a maga hasonlatosságára, billentheti szabadon tempóját, öltöztetheti fel belső énjével, s ezen érintettség okán módja van minden alkalommal másképp formálni. Ez tehát a lélek muzsikája, ellentétben másik két társával, melyeket talán az értelem vezérel elsődlegesen.

Lefordítva a fenti bekezdést A hit beszélgetései sorozat nyelvére, egy őszinte toccatára voltunk hivatalosak, amelyben nem hétköznapi cselekedeteink, hivatásunk mozdulatairól kellett számot adnunk, hanem – egy rövid prelúdium után – legbelső gondolatainkról. Megemelni a magam előtt is gyakran lefordított pajzsot. A muzsikos ajándéka és lehetősége, hogy a harmóniát hívja fedezékül, ez által és révén úgy mondhatja el örömét, fájdalmát, tárulkozhat fel, hogy eközben megőrzi rejtett fiókja névtelenségét. A zene által tehet korlátlan mélységű gesztust, anélkül, hogy hallgatója szemébe nézzen. Olyan beszélgetésben már rendelkezem némi gyakorlattal, amikor a fűgáról kell szólnom, a toccata meztelensége – különösen ismerős közegben – nehéz teher, hiszen a gyóntatószék általában négykezes. Okosan.

Mindezekért tehát, a többi kedves vendég meghallgatása után – lévén utolsó a sorban – zaklatott molekulákkal, lassan közeledett a kitűzött dátum. Majd elszaladt. Azt

gondolom, szép, értékes láncnak lehettem tanúja, részese. Laus Deo – véste a messze világító Claudio Monteverdi minden kézírata végére. Hadd kölcsönöz-
zem e hét betűt ezen sorokat lezárandó.

Az előszóban említett hangulatos szókép a hóhér akasztásáról a következő és utolsó fejezet tárgya, melynek keretében a „hóhér” és kedves felesége cserél székét az előbbi beszélgetés „szenvető” alanyával.

E műkedvelő ripoter előre jelezte, hogy nem törekszik feltenni a legnehezebben megválaszolható kérdést. Abban való bizodalomunk azonban erős, hogy a gondolatok mégis megközelítették a hit, a remény és a szeretet személyes felségvizeit. Azon felül, hogy a Túró Rudi tiszteletében már eddig is maradéktalanul egyetértettünk.

Csányi Tamás

*Nézzétek meg együtt,
hogyan tudtok jobb, erősebb,
megtartóbb házasságban élni*

I

Süveges Gergő és Rudan Margit a gyökerek folytatólágosságáról, a feltétel nélküli szeretetről, a felhangolt kobozról, az egycentis hajról és az egygyufás tábortűzről, a belopakodó kamaskorról és a mozduló, mozdítható és mozdíthatatlan emberekről.

I

Mi hordoztok abban a hátizsákban, amelybe szüleitek, nagyszüleitek, környezetetek rakott útravalót?

Margit: Itt nőttem fel a Szentimrevárosban, egész kisgyerekkoromtól kezdve a Gellért-hegy mellett laktunk, de családunk, felmenőink is ide kötődtek, legalábbis anyai oldalról. Ebben az értelemben ide tartozást, messzire nyúló gyökereket kaptam.

Másrészt öten vagyunk testvérek, ez is biztos sok szempontból meghatározza a személyiséget, működésemet. Aztán hozom otthonról azt is, hogy természetes módon nőttem bele a hitbe. Vasárnap misére mentünk, hittanra jártam óvodás koromtól kezdve – részben a Szent Imrébe, aztán egy ideig az Ulászló utcai kápolnába Doki atyához (Kovács

István), aztán újra ide, a Szent Imrébe. És – bár meg kellett küzdenem a saját személyes hitemért – az, hogy a családban nem volt kérdés, hogy mindenki gyakorolja és éli is a vallását, meghatározó háttér.

Bizonyosan fontos a családunk hangulata is: a részben nagyon racionális, nagyon gondolkodó, másrészről pedig mindig szerepet kereső és vállaló hozzáállás.

Gergő: Nekem mások a gyökereim. A szüleim vidékről származnak. Anyai ágon Makóról, apai ágon Tokaj-Hegyaljáról. Édesapám Budapestre költözött a 60-as években és itt próbálta megvetni a lábát.

Grafikus: tervezői, rajzoló területen dolgozott.

Gyakorlatilag a semmiből építette fel a saját egzisztenciáját és a családunk megélhetését. Édesanyámmal Budapesten ismerkedtek meg, itt házasodtak össze. Anyai ágon makói orvosok és tanárok vannak a felmenők között.

Hátizsákomban inkább vallásgyakorlatot hozok magammal. A személyes hitem később kezdett alakulni. De a szokásokat, a szabályokat, a rendszert megkaptam otthonról. Vasárnaponként misére jártunk – a Moszkva tér mellett laktunk, tehát a Városmajorba – reggel kilencre, Lambert Zoltán atyához. Én természetesen egyáltalán nem akartam misére menni, mert abban az időben mindig Frédi és Béni, Kengyelfutó Gyalogkakukk és Nagy hohorgász volt a tévében, s lássuk be, egy hét-nyolc éves gyerek számára tiszta örültségnek tűnik ki-

Süveges Gergő (1976) újságíró, a közmédia műsorvezetője, Süvegesné Rudan Margit (1977) gyógypedagógus. Középiskolás koruk óta a Szent Imréhez tartoznak, több közösségnek voltak tagjai; a családos korosztály koordinátorai. 2000 óta házások, négy gyermekük van. A beszélgetés 2013. szeptember 11-én zajlott.

lencre misére menni, amikor ilyen csodálatos lehetőségektől szakad el közben. A Városmajorba jártam hittanra és ott is bér-málkoztam.

A hátizsákhoz egy testvér tartozik, aki hat és fél évvel fiatalabb nálam, tehát közöttünk igazán meghitt kapcsolat nem alakult ki gyerekkorunkban. Természetesen kis hülyének tartottam őt, miközben már nagy és okos iskolás voltam. Amikorra már tudtunk volna egymással valamit kezdeni, addigra én szinte elköltöztem

otthonról. Hordozom szüleim válását is; tizenkilenc éves lehettem akkor. Az otthon szétesett, én édesanyámmal és öcsémmel maradtam, s mindannyian elköltöztünk az addigi lakásunkból.

Hátizsákom része, hogy hogyan keveredtem a Szent Imrébe és hogy itt milyen hatások értek. Há-lás vagyok a szüleimnek – elsősorban édesanyám az, aki ebben oroszlánrészt vállalt –, hogy elrugdostak a templomba, hittanra még akkor is, amikor nem sok kedvem volt hozzá. Életünk természetes részévé vált a miselátogatás; nos, ebben az állapotban ért a kamaszkor.

Számomra a világ egyik legcsodálatosabb jelensége a fa, ennek gyökere, szára, lombja és termése: egyik nélkül sem működik a másik. Leírja egész létünket, valaho-

vá kapaszkodnunk, és valami felé nőnünk kell. Ti hogyan adjátok át e szimbólumot a következő generációnak, a gyermekeiteknek?

Gergő: Ennek egy részét tudatosnak érzem, másik részét pedig önkéntelennek. Természetes az, hogy a saját életünkbe neveljük bele a gyerekeinket. Sosem volt kérdés, hogy elmegyünk-e vasárnap misére. Mentünk és vittük őket is. Hol fekvő, hol ülő, hol lógó állapotban... de vittük. Az is természetes, hogy a közösségi életünkről otthon beszélgetünk, sőt, a közösség többi gyerekével együtt ők is részei az együttes programoknak, találkozásoknak, az ő szintjükön, módjukon. A különböző feladatvállalásainkról, a házasságunkról, a családukról is: arról, hogy hány testvérük van, lesz-e még testvérük, s hogyan születtek ők.

Másrészről vannak elhatározásaink, szempontjaink, amelyeket fontosnak tartunk, és szeretnénk nekik átadni. Elsősorban azt, hogy soha ne kelljen kételkedniük: szeretjük őket. Ezt szinte „programszerűen” mondjuk is nekik különböző helyzetekben. Azt igyekszünk közvetíteni, hogy akármilyen vagy, akármennyire sikerül az adott feladat, akármennyire szomorú, hisztis vagy, akármilyen ocsmányul beszélsz velem, akkor is szeretlek. És nem tudsz olyat tenni, hogy ne szeresselek. Azt akarjuk, hogy ebben halálbiztosak lehessenek – bármikor az életükben. Margit: És mindezt nemcsak közvetítjük nekik, hanem mondjuk is sokszor. Van egy gyakran ismételt kérdésünk: „Tudod, mi a legnagyobb szerencséd?”

És most már tudják: az, hogy szeretjük őket. És ez nekünk is fontos, hogy tudják, és látjuk, tapasztaljuk, hogy kimondva, megfogalmazva is fontos nekik. Sokszor próbáljuk a gesztusokat tudatosítani bennük: rendben, ezt most megteesszük azért, mert nagyon szeretünk.

És ha már a gyökerekről volt szó, talán az is ide tartozik, hogy nagyon szeretnénk velük nyílt kapcsolatot. Próbáljuk őket tanítani arra, és próbálunk nekik lehetőséget adni arra, hogy ők is merjenek velünk nyíltan beszélgetni. Ennek nem mindig találják meg a kulturált módját...

És ez majd fokozódni fog...

Margit: Már fokozódik!

Gergő: Ezzel kapcsolatban is van egy ikonikus mondatunk: „Bármit mondhatsz, csak szépen mondd!” És tényleg nagyon fontosnak érezzük, komolyan gondoljuk, hogy a gyerek bármit mondhat, nyugodtan kifejezheti az érzéseit, az indulatait, a bosszúságát, a haragját, a csalódottságát, a megbántottságát. De mondja úgy, hogy meg tudjuk beszélni.

Margit: Elfogadjuk tőlük azt az érzést, azt az álláspontot is, amelyik adott esetben nagyon rossz fényt vet ránk.

Gergő: Nem bűn ránk mérgesnek lenni. És még az is lehet, hogy nekik van igazuk.

Szívesen éltem volna a 13. században, mert igen romantikusnak tartom a trubadúrok hozzáállását a leánykéréshez: egy-két zenész kíséretében elmentek szívük hölgye

elé, és hosszú verset – amelyet természetesen saját maguk írtak, vagy legalábbis úgy csináltak, mintha ők írták volna – énekeltek neki napokon, heteken keresztül. Hajszálként a levesben a trubadúrnak már volt asszonya, miként a kiszemelt hölgynek férje.

Gergő: Egyre jobban érdekel, hová akarsz kilyukadni, Tamás.

Reméltem. Nem arra vagyok kíváncsi, tartasz-e otthon felhangolt kobzot, hanem, hogy hogyan kerültetek közel egymáshoz.

Gergő: Gitárnak hívják, de végül is tartok. Szóval az úgy kezdődött, hogy egy évfolyam különbséggel ugyanabba a gimnáziumba jártunk, ide a közelbe, csak akkor még József Attilának hívták.

Margit: Az egyik osztálytársam tartozott az akkori Tökmagok közé – ez egy valamikori szentimrés közösség –, és láttam rajta, hogy jól érzi ott magát.

Megismertem őket, közben Doki atya tartott péntek esténként gitáros misét az Ulászló utcában. Ez akkor óriási dolog volt. Ma már, visszanézve, én sem egészen értem, miért, de akkor tódultunk erre.

Körülbelül hányban járunk?

Margit: 1993–94 környékén. Szóval Doki atya miséjén Göncz Gyuláék gitároztak, egyébként a Tökmagok vezetői. Itt ér össze a történet: előbb-utóbb megjelent Gergő is, közben a Tökmagokból is egyre több mindenkit megismertem, egyre jobban szerettem volna oda tartozni. A gimnázium utolsó évétől ez meg is valósult. Onnantól kezdve azonos közösségbe jártunk, és... kiszúrtuk egymást.

Gergő: A gimnáziumban nemigen találkoztunk, én legalábbis nem ismertem Margitot. Ő kénytelen volt engem ismerni, mert a színjátszó körben tevékenykedtem, olykor ott álltam a színpadon. De eltelt kis idő, amíg a trubadúr úgy döntött, érdemes dalt zengeni hölgyének.

Margit: Keddenként tartottunk Tökmag-összejevetelt, a végén többen együtt indultunk haza. Hosszú utak voltak, mert minden elágazásnál megállt a társaság, beszélgettünk, majd indultunk tovább.

Gergő: És minden sarkon, mint a rakétáról, levált egy-két fokozat. Fogyott a társaság, lassan mindenkivel hazatalált.

Margit: Ugyanez ismétlődött péntek esténként, csak akkor az Ulászló utcából elindulva – és ismétlődött vasárnap esténként, a templomból indulva. És csütörtökön még hittanra is jártunk... Szóval Gergő véletlenül mindig éppen arra jött haza, amerre én is mentem...

Gergő: Mert arra laktam! Bárki beláthatja, hogy a Szent Imre-templomból a Moszkva tér a Gellért téren keresztül érhető el a legrövidebb úton.

Margit: Az is igaz, hogy én egyre jobban örültem, hogy errefelé találja legrövidebbnek... Mindenesetre a vasárnap esti misét a szüleim csak pápai nagymisének hívták, mert többnyire éjfélig tartott...

Gergő: Persze nem volt ez az ismerkedés könnyű, laza sétagalopp, mert ebben a történetben mindketten megéltünk felfelé és lefelé ívelő szakaszokat egyaránt. Mindketten meghoztuk azt a döntést,

hogy „csak vele, senki mással”. És azt is, hogy „ővele aztán soha”.

Margit: Mert Gergő levágatta a haját nyár elején egycentisre, és megbeszélték egy barátjával, hogy a nyár végéig nem borotválkoznak. Na, ez mélypont volt.

Gergő: Margitról viszont kiderült, hogy ért a tájolóhoz, és tud olyan tüzet rakni, ami papír nélkül, egyetlen gyufától meggyullad. Mit képzelsz? Megszégyeníti a fiúkat!

A gyermekkor: az értékek egyértelmősége. A kamaszkor: az értékek viszonylagossága. A felnőttkor: az értékek viszonylagos egyértelmősége. Az időskor: ismét az értékek egyértelmősége. Hogyan készültek a gyerekeitek kamaszkorára?

Gergő: Egy darabig, de csak egy darabig vagyunk képesek hatni rájuk. Azt remélem, hogy a lelkiismeretünk ebben az ügyben tiszta: amit lehet, meg tesszük, amit lehetett, megtettük. Borka most 10 éves, ez már a kamaszkor eleje. Még az enyhe verzió. De előbb-utóbb el fog következni az az időszak, amikor mindabból kiindulva, amit tőlünk kaptak és velünk együtt átéltek, kell meghoznia a saját döntéseit. Elérkezik az a pont, amikor mi már csak imádkozni tudunk azért, hogy jó döntéseket hozzon. Ez sem kevés, de a talpalás szakasza előbb-utóbb véget ér. Egyébként minden beszélgetésünk, minden reakciónk azt igyekszik célozni, hogy mindannyian képesek legyenek átgondolt, saját döntéseket hozni. Nagyon drukkolok nekik. De ha

18-19-20 éves korában hülyeséget csinál, azért nem biztos, hogy felelősnek fogom érezni magam. Margit: A dolog egyik fele a megtalpalás, igen. A másik része pedig, hogy számunkra nagyon fontosak a közösségek. A kamaszkortól kezdve kísérnek. Ott találjuk meg igazán a növekedésünk helyét, és most azt tudjuk tenni, hogy a gyerekeinket is közösségekkel vesszük körül. Járnak a Regnumba, járnak a plébániai hittanra. Mert bár katolikus iskolában tanulnak, fontosnak érezzük, hogy a plébánia közösségében is megtalálják a helyüket. Aztán működik a saját, felnőtt házaspárunk, amelyben sokszor összegyűlik a hét család a maga huszonhárom gyerekével, ahol azt látják, hogy nem csak az ő szüleik olyan lököttek.

Ez azért fontos, mert Borkától már kapok olyan jelest, hogy bizonyos dolgokat inkább a barátnőivel szeretne megbeszélni. Amikor ezt mondta, kicsit meghökkentem, de aztán végiggondoltam, hogy kik veszik körül: Regnum, szentimrés közösség, katolikus gimnázium... szóval azt remélem, ha megbeszéli a barátnőivel, az eredmény nem lesz túl messze attól, mint amit mi mondtunk volna neki. Másrészt azt is jelezzük nekik, hogy a kamaszkor valószínűleg nem úszható meg hülyeségek nélkül, és próbáljuk finoman érzékeltetni: mi lenne, ha az ő esetükben ez apróbb méretű hülyeség lenne, nem pedig nagy horderejű? Tehát próbálkozunk, tudjuk, hogy ez az időszak nem lesz feszültség- vagy konfliktusmentes, de az ő érdekükben reméljük, hogy

nagyobb zökkenők nélkül zajlik majd le. Azt nem tudom, hogy föl lehet-e készülni igazán a kamasz-korra. Valószínűleg kap az ember közben olyan gyomrost is, amire nem számít.

Gergő: De azért ilyen visszajelzés is érkezett már a Borkától: „Rájöttem, hogy mégsem ti vagytok a legrosszabb szülők a világon.” Egy kiskamasztól lehet várni ennél nagyobb dicséretet?

Beszéltetek a közösség fontosságáról, a szolgálat egyértelműségéről. Felülről, az orgonától nézve érdekes a Szent Imre-templom hívő népe. Különösen vasárnap. Villogó telefonok, üzenetet olvasók és küldők – és sok egyéb kedves mozgás látható. De ti is, ahogy mise előtt hajszoltok olvasót, perselyezőt, és valakit, aki az adományokat felviszi az oltárhoz. Mitől válik hatékonyá egy közösség? És mitől leszünk okosan aktív része? Mert a nyüzsgés nem azonos ezzel.

Margit: Mindenki sajátos adományt kapott, amivel egy csapatban részt tud venni. Ez kinek-kinek személyre szabott. Ha ezt megtalálja, meg tudja élni, vagyis ezen adományával részt tud venni a közösség életében, akkor hatékony is lesz, mert éppen azt a szerepet tölti be, amelyet a Jóisten számára kitalált. És hátha aktív is lesz, mert örömmel és felszabadultan teszi, hiszen jól érzi magát a helyén.

Rendben, mindenki adhatná szerényen talentumát. De hogyan lehet rávenni arra, hogy ezt meg is találja? Mert ezzel küszködünk leginkább. Látom fentről: akik mozognak, mindig azonos mag. Hogyan tudna ez egyértelműen sugározni? Hogyan ismerjem fel a valamire való

képességem? Hogyan jutok el magamban odáig, hogy kimondom hangosan: akkor ezt hozzáteszem a közös-hez?

Gergő: Valószínűleg ez a felnőttebb verzió, amiről beszélsz: hogy felismerem és noszogatom – magam magam. De ez nem mindig sikerül. Viszont az a tapasztalatunk, hogy a személyes megszólítás nagyon sokat számít. Hiába állok az ambóhoz és harsogom, kedves családok, vigye fel valaki az adományokat. De ha odamegyek a kedves családhoz, akkor hajlandóak megmozdulni.

Különbözőek vagyunk az aktivitásunk és mozgékonyságunk szempontjából. Létezik az a kör – amelyet te pici magnak látsz fölülről, én viszont bővülő csapatnak látok alulról – amelyik képes, és magától is mozdul. Lehet, hogy kellett neki egy katalizáló kérdés: vezetnél-e közösséget? És onnantól kezdve megy, mint a motor. A második körbe azok tartoznak, akik mozdíthatók: egy kérésre, két kérésre, három kérésre – ha megmondjuk neki, hogy mi lenne a feladata – szívesen megteszi. És igen, a harmadik kör: aki semmi rábeszélésre, kérésre, könyörgésre nem lép. Kétségtelen, hogy ők a többség. Biztos vagyok abban, hogy mindenkit nem fogunk tudni bevonni. A mi erőnk ehhez kevés. Inkább az elkötelezett kört szeretnénk erősíteni és lassacskán bővíteni.

Margit: Egyelőre tényleg személyes megszólítással tudunk bevonni másokat. Ezzel valójában a hiányosságokat pótoljuk: jaj, kellene egy olvasó, jaj, ki

fog perselyezni. És nem tudjuk, hogy akihez odamegyünk, annak erre van-e talentuma. Néhány évvel ezelőtt találkoztunk egy könyvsorozattal, amelyik nagyon felszabadító volt számunkra. Az egyik könyv a sorozatból éppen ezzel foglalkozik: az adományokkal. Vagy harminc féle adományt különböztet meg, és nem tesz különbséget jobb és rosszabb között, hanem azt mondja: aki a közbenjáró ima adományával rendelkezik, az tegye azt; aki a szervezés adományával, az meg azt. Jó lenne, ha mindenki elhinné saját magáról, hogy egyrészt van adománya, másrészt az övé nem kisebb vagy nagyobb másénál, hanem sajátosan az övé!

Gergő: Ezt viszont nem fogjuk tudni vasárnapról vasárnapra megtenni, és nem fogunk mise előtt két perccel elmélyült önismeretre vezetni senkit a világon. Ha viszont valaki kilép a vasárnapi keresztény állapotból és odateszi magát, ahhoz segítséget adni már tudunk. Ebben az évben olyan programokat kínálunk a házaskorosztálynak, amelyek segítenek: nézz tükörbe, lásd meg, ki vagy valójában, és hogyan tudsz a közösség javára lenni. Másrészt pedig: nézz a házastársadra, nézzétek meg együtt, hogyan tudtok jobb, erősebb, megtartóbb házasságban élni.

A fehér embernek órája van – mondta Albert Schweitzer –, az afrikainak pedig ideje. Mit mutat az óra és mennyit bír az idő?

Gergő: Így szeptember közepe felé még minden nap logisztikai katasztrófa és ámokfutás.

Margit: Hol jobb, hol rosszabb. A vágyaink nagyok, és én időnként fájón puffanok azon, hogy a mai napba is mennyivel kevesebb fért, mint amennyit reméltem. De próbálom a Jóistenre bízni: remélem, a fontosak belefértek, és annak, amit még fontosnak tartok, de nem fért bele, ha tényleg fontos, akkor lesz alkalma, ideje. Most, amikor próbáljuk elindítani a tanévet, képtelenek vagyunk belerázódni, mert egymást érik a szülői értekezletek, és folyton keresztülesünk a „mikor jön haza”, „ki hozza”, „mikor induljunk” tipikus körein.

Gergő: De csak rövid ideig tart. Öt-nyolc év és vége.

A legfontosabb szavak minden nyelvben rövidek. Például az „igen”, a „szeret”, az „Isten”. Ebből a háromból melyiket használnátok leggyakrabban, és melyiket a legkönnyebb használni?

Gergő: Igen, szeret, Isten? Ez a három szó? Azt szeretném az életemmel meg a tetteimmel mondani, hogy: „Igen, Isten szeret!”

Margit: Szerintem leggyakrabban a szeretetet használjuk: a gyerekeknek is és egymásnak is nagyon sokszor mondjuk. Másodiknak az Istent, így kimondva, de szerintem abban is benne van, amikor kimondjuk, hogy szeretjük egymást.

Nekem az igennel adódik a legtöbb gondom. A gyerekek hihetetlenül következetesek. Ha bármi, icipici ígéretfélét kicsikarnak belőlünk, azt könyörtelenül behajtják. Ezért én félek ígérni. Félek azt mondani, igen, mert mi van akkor, ha mégsem si-

kerül? Ezért inkább úgy fogalmazok: meglátjuk, szeretném, értem, hogy szeretnéd, igyekszünk. Kévségszerűen értelmű igent.

Gergő: Persze az igenek magasabb szintjét látjuk, hisz nap mint nap igent mondunk egymásra, igent mondunk a gyerekeinkre, igent mondunk arra, hogy a legfontosabb alapvető döntéseinknek és értékeinknek megfelelően szeretnénk alakulni.

Példaképhiányos korban élünk. Bíró László nagyon kedves mondata: „Szent az, akivel ha találkozol, semmi kétség nincs arról, hogy van Isten.” Vannak-e számotokra ilyen példaképek?

Gergő: Mindkettőnk alapvető, központi élménye a számos, jezsuita szellemiségű, püspökszentlászlói lelkigyakorlat. Vác Jenő atya, aki tíz éve halt meg, és létrehozta Püskösközszentlászlón az *Életrendezés Házáat*, éppen ilyen ember volt. Aki csak egy egészen rövid időt töltött vele, annak is teljesen világos lett: van Isten. Ő egész életében megvalósította azt, hogy mindig jelen volt a pillanatban. Nem a múltban, nem a jövőben élt, hanem ott, abban a pillanatban. És annak a pillanatnak a varázslatát, Isten áldotta gyönyörűségét élte meg. Ahogy a reggeli kávéját megitta. Ahogy elment sétálni. Ahogy kiment kaszálni, gyümölcsöt szedni a hegyoldalba. Ahogy szánkózott. Háromszor csúszott le, nem többször, nem kevesebbszer: háromszor. Minden pillanatban azt éreztem, amikor vele találkozhattam, hogy – Jézushoz nagyon hasonlóan – minden hangszeren játszik. Ha meditált, akkor meditált, és

képes volt úgy találkozni Istennel. Ha Szentírást olvasott, akkor képes volt úgy találkozni az Istennel. Ha liturgiát tartott, vezetett, akkor képes volt abban találkozni az Istennel. Nekem ő jut eszembe elsőnek, ha szentekről gondolkodom. Egészen biztos vagyok abban, hogy őbenne az Isten szivárványszínnű sokfélesége, ugyanakkor mély, csodálatos egysége megjelent, és ezt meg tudta mutatni mindannyiunknak.

Margit: Azt keresem, ki vagy mi mutatja fel számomra Isten létét. Régóta szoros a kapcsolatunk egy jezsuita barátunkkal. Ha vele beszélgetünk, akkor az mindig ilyen érzés: van valaki, aki rajta keresztül segít. Istent tükrözi számomra. Vagy egy szerzetes nővér barátunk, aki hasonlóan istentükröző számunkra. Végül az a – igaz, nem a Szent Imréhez kötődő – közösségünk is, amelynek léte, működése számomra mindig a Szentlélek felragyogása. Hálás vagyok Istennek, hogy sokféle módon megmutatja magát nekünk.

Gergő: Hogy is mondtad? Szent az, aki által megbizonyosodsz arról, hogy van Isten? Ha a gyermekeimre ránézek, akkor is ez a bizonyosság tölt el.

Hétmilliárd ember él Földön, ennek csak nagyon szűk metszete keresztény. Egyrészt: miért éppen ezt érzitek a magatok számára érvényesnek? Másrészt: gondolkodtatok-e arról, hogy az ezen kívüli világ vajon hogyan üdvözüln?

Margit: Nem gondolkoztam azon, hogy milyen lenne a kereszténységen vagy a katolikusságon kívül

élni, mert a hitünknek sok eleme hiányozna és máshol nem találnám meg. A szentáldozás, a szentségimádás, a gyónás, a házasság szentsége mind olyan erőforrás, amely nagyon fontos számomra.

Gergő: Ne haragudjatok, de egyáltalán nem érdekel, hogyan üdvözülni a kereszténységen kívüli világ, mert biztos vagyok benne, hogy üdvözülni. Hogy ez hogyan történik, abszolút nem érdekel. Istent végtelenül irgalmasnak, végtelenül szeretőnek hiszem, tapasztalom. Nem vagyok teológus és nem érzem előrevivőnek, hogy elkezdjek töprengeni azon, hogy az egyházon kívül senki nem üdvözülni, de akkor hogy kell érteni azt, hogy egyház, hogy kell érteni azt, hogy senki, és most akkor sokakért vagy a mindenkiért... nem, ez engem nem érdekel. Biztos vagyok abban, hogy Isten szeret és mind a hétmilliárdot szereti. Meg fogja oldani.

Már csak azért is, mert azt tapasztalom, hogy Isten hihetetlenül nagyvonalú. Ha valaki a Szentírásban képes őt felfedezni, akkor azon keresztül mutatkozik meg. Ha valaki a karizmatikus imában, akkor ott. Ha egy mohamedán a maga rítusában, akkor úgy adja magát. Mindnyájunk felé úgy közeledik, ahogyan, amilyen formában képesek vagyunk őt befogadni.

Hogyan látjátok a jövő időt? Mit gondoltok rövidebb és hosszabb távú célnak?

Margit: Az én életem most éppen fordul. Eddig ott-hon voltam a gyerekekkel. De régóta nagyon hiányzik a szakmám, nagyon izgat, nagyon szeretem.

Gyógypedagógusként leginkább a részképesség-zavaros gyerekekkel szeretnék foglalkozni; őket vizsgálni, diagnosztizálni. Nagyon remélem, hogy lesz még lehetőségem dolgozni, tenni, lépni.

Másrészt úgy hiszem, hogy tíz-tizenöt év múlva is közösségbe fogunk tartozni. Az eddigi közösségeink az életállapotunkkal összefüggésben változtak. Gimnazista közösségünk, a Tökmagok, velük megtudtuk élni az összetartozást, nagyon fontos szakasként az életünkben. Egyetemista korunkban az Effeta közösségbe tartoztunk, velük a szolgálattétel volt a legfontosabb összetartó erő. A házasságunk első tíz évében létező házas közösségben váltunk mindannyian igazán családdá, a házasságunk elkezdett élni.

Most pedig van egy olyan közösségünk, a Kézfogás, ahol házasként vagyunk jelen, de szerepet kap a szolgálat, a kifelé fordulás is. Valószínűleg öt-tíz év múlva, ahogy nőnek a gyerekeink, változik az életállapotunk, változni fog a közösségünk jellege is.

De nagyon remélem – és úgy ismerem magunkat –, hogy közösségünk akkor is lesz, mert nagy szükségünk van rá.

Fontos nekünk, hogy a saját házasságunkért tegyünk, és amit mi jónak élünk meg, ami a házasságunkban gyümölcsöző, azt szeretnénk másokkal is megosztani. Remélem, hogy ez is része marad az életünknek.

Gergő: Szeretnénk alkalmas eszközök lenni. Ez ugyanaz a kérdés, mint amikor a családunkról gon-

dolgoztunk. Sokan kérdezik, miért van nekünk négy gyerekünk, miért így élünk, ahogy. Sokféle válasz adható erre a kérdésre. Például: jogom van hozzá, hogy gyerekem legyen. Vagy: nem maradhat ki az életemből ez az élmény. Van, aki szerint azért fontos, mert a nemzetet fenn kell tartani. Van, aki egyszerűen szeret parancsolgatni, uralkodni, az asztalra csapni, és kimondani, hogy „amíg az én kenyéremet eszed, addig itt az lesz, amit én akarok”. Vagy egyszerűen szeretem, ha kiszolgál. Vagy szeretem, ha körülrajonganak. Szóval nagyon sokféle motivációnk lehet, amikor családot alapítunk. Sokat beszélgettünk a mi motivációinkról, és az iméntieket elvetettük... Megpróbáltunk őszintén szembenézni saját magunkkal, és számunkra ezen válaszok egyike sem kielégítő. Sokkal erősebben dolgozott bennünk, hogy mindazt a jót, örömet, harmóniát, amit a Jóisten kegyelméből meg tudunk élni együtt, valamilyen módon szeretnénk továbbadni. Mert nem tarthatjuk meg magunknak. Az Isten sem tartja meg magának: az Atya és a Fiú a szeretetüket a Szentlélekben árasztják. Örülünk annak, hogy elsősorban a gyerekeinknek tudjuk ezt továbbadni. De a továbbadás vágya a gyerekeinken túl is mozog bennünk. Valószínűleg ezek hívják életre azt a mozgolódást, amit vasárnapként az orgonától látsz.

Várjuk a kérdéseket.

Mind a ketten megéltétek valahogy a hiteteket, mielőtt összeházasodtatok. Mióta egy család vagytok, mi az,

ami a másik hatására változott a hitetekben? Mit kaptok egymástól?

Margit: Annyival gyengíteném a kérdéset, hogy a gimnázium óta egy közösségbe tartozunk; együtt jártunk Csaba hittanjára, a jezsuitákhoz lelkiigye-
korlatra, együtt érett a hitünk, hasonló hatások ér-
tek. Nem bújva ki a kérdés alól: Gergő – a szemé-
lyiségemnek és a hitemnek is – a nyugodtságot ada-
ta. Hajlamos vagyok föl-paprikázódni, elcsüggedni,
hirtelen ezt, majd egészen mást gondolni, és bár-
miről azt vélni, hogy szörnyű fontos. Gergővel eze-
ket a kilengéseket sokkal könnyebb kezelni. Előfor-
dul, hogy rettentően fellelkesedem valamin, ő meg
még két hét múlva sem parázslék, és szép lassan ki-
derül, hogy nem is olyan fontos. Ő jó kiegyensúlyo-
zó. A hitben is: emlékszem, egyszer teljesen kikel-
tem magamból, hogy a Szentlélek mégis hogy kép-
zeli, hogy ez így menni fog... ő meg csendesen
csak annyit mondott: talán ne én mondjam meg,
hogy a Szentléleknek mit kéne tennie és mit nem.
Gergő: Azt hiszem, Margit sokkal elkötelezettebb,
mint én. Ha sikerül – egyébként közös elhatározá-
sunknak megfelelően – leülni együtt imádkozni
vagy egy könyvet megbeszélni, az nagy részben ne-
ki köszönhető. Épp ezen a héten történt ilyen: a
hétfő délelőttöt arra szántuk, hogy rendezzük a
gondolatainkat, és eldöntsünk, kitaláljunk az év
programjaival kapcsolatban sok apró részletet.

Mikor indul A hit beszélgetéseinek következő sorozata?

Gergő: Ebben az évben egy kicsit mást tervezünk.

Folytatjuk a tavaly elkezdett, családokat, házaspárokat megszólító alkalmak szervezését. Mondtuk, hogy mi elsősorban a házaspárok felé érzünk hivatást; a házasságok erősítésében, az alkalomteremtésben látjuk a feladatunkat. Tavaly nagy sikere volt a nagybőjti estéknek: húsvétra készülve három szerdán keresztül egy református lelkipásztor volt a vendégünk, és tartott előadással egybekötött közös beszélgetést. Alkalmanként vagy hatvanan-nyolcvan vettek rajta részt. Ezt a sorozatot szeretnénk idén éves tematikává bővíteni: elindítjuk a Szent-Imre-Házás Estéket. A hónapok második szerdáján találkozunk a Himfy utcában: különböző előadókat hívunk meg, házaspárokat, és egészen alapvető dolgokról fogunk együtt gondolkodni. Az a cél, hogy a házaspárnak legyen egy nyugodt órája, amikor kettesben beszélgethet egymással. Ipoly atya mond rövid biblikus bevezetőt, aztán a vezető házaspáré a szó, az ő rövid gondolatébresztőjük után pedig páros vagy kiscsoportos beszélgetéssel folytatjuk. Ez a terv. És nagyon gyümölcsöző lehet, ha megvalósul.

A konfliktusokat hogyan oldjátok meg egymás között?

Gergő: Azt tapasztaltuk, hogy ha azon melegében nem rendezzük, akkor egyre rosszabb lesz. Kereszük a szavakat, a gesztusokat, amelyekkel még csírájában elfojtható a felháborodás vagy a düh. Nem mindig sikerül. Fontos elv számunkra, hogy ne múltjon el a nap a haragunk felett, és az esetek többségében sikerül is viszonylagos békében meg-

csókolnunk egymást este. Van viszont olyan konfliktus, ami hamu alatt izzó parázként másnap újraéled. Elég hozzá még egy kis rúgás és fellobban újra.

Margit: Nálunk az nem működik, hogy a feszültséget ne a gyerekek előtt és ne nap közben, hanem majd este, kettesben, a hálószoza zárt ajtaja mögött beszéljük meg. Azonnal kell.

Gergő: Fontosnak érzem, hogy a gyerekek is lássák, hogy létezik konfliktus. Mert így azt is érzékelik, hogy megoldható, kibékíthető.

Ki segít, amikor nem vagytok otthon? Ki áll mögöttetek háttérként?

Margit: A Jóisten különös kegyelme, hogy Gergő szokatlan munkarendben dolgozik. Sokszor van otthon délelőtt, amikor a gyerekek többnyire nincsenek otthon. Tehát a közös munkákat, készületet sokszor délelőtt el tudjuk intézni.

Gergő: Ezen túl pedig van néhány fiatal ismerősünk, aki gyermekőrzésre kapható. Képesek megküzdeni este négy gömbvillámmal, és azstalhoz, kádba, majd ágyba tudják terelgetni őket. Hálásak vagyunk nekik.

Van-e bennetek készség a misszióra? A katolikus körből kilépve mások felé is fordulni?

Gergő: Igyekszünk mi is megismerni azokat az adományokat, amelyekkel rendelkezünk. Én most úgy érzem, hogy nekünk ide szólnak a talentumaink, és nem kifelé. Annyi feladatot, annyi jó lehetőséget látok akár a Szent Imrében, akár tágabb körben,

hogy most egyelőre ezt szeretném minél jobban csinálni.

Margit: Én is úgy érzem, hogy elsősorban itt van feladatunk. De nem húzódozunk más kihívásoktól sem. Gergő rendszeresen kap meghívásokat más közösségekbe, protestánsokhoz is, világi körökbe is, ahol talán tud értékeket felmutatni. De úgy érezzük, hogy házaspárként elsősorban most itt van dolgunk.

